

SOKOLSKI GLASNIK

Organ Saveza Sokola kraljevine Jugoslavije //

Izlazi 1., 11. i 21. svakog meseca • Godišnja pretplata 50 Din • Uredništvo i uprava
u Ljubljani, Narodni dom • Telefon 2543 • Račun pošt. šted. 12.943 • Oglas po ceniku

God. I.

Ljubljana, 1. decembar 1930.

Broj 30.

Naš 1. decembar

Svoj braći i sestrama!

Na današnji dan, kada Sokolstvo Saveza Sokola kraljevine Jugoslavije slavi naš državni i svoj sokolski praznik, sabrana su oko sokolskih zastava čista sokolska sreća, iz kojih plamti vatrica sokolske ljubavi prema uzvišenoj sokolskoj misli i prema našoj državi, koja se u toj neizrecivoj ljubavi diže k novome životu, ukrašenom vrlinama našeg radinog, poštenog i junačkog jugoslovenskog naroda.

Poziv našeg kralja ukazuje nam pravi put do udruživanja sviju zdravih narodnih snaga, a za veliku budućnost naše domovine. Taj poziv jest jeka naših sokolskih srdaca, koja su prekaljena sokolskim načelima. Ova načela mi ne propovedamo samo rečima, nego ih provadamo svojim radom i životom, jer znamo, da niko ne može nesebičnije i uspešnije služiti narodu i zemlji, nego oni, koji otvoreno i muški polazu zakletvu vernosti sokolskoj ideji, nego oni, koji se zavetuju, da će biti poslednji u uživanju, a prvi na dužnosti i požrtvovanju.

Mi hoćemo čisto Sokolstvo, koje isključuje svaku zloporabu te velike slovenske ustanove i koje u našoj zemlji uklanja svaku trgovinu sa Jugoslovenstvom. Došlo je doba preporoda duša i srdaca čitavog naroda po zapovesti nacionalne svesti i kulturnog čovečanstva. Tome velikome zadatu služi naše Sokolstvo vaspitanjem trajno čistih značajeva, vaspitanjem osećaja odgovornosti za svako poduzeto delo i mišlu na njegove posledice. U ovome radu hoćemo istražati, hitajući samo napred po strmom i napornom putu u službi časti naroda i slave otadžbine.

U duhu velikih reči našeg kralja, koje nam je progovorio na Vidovdan ove godine, mi jugoslovenski Sokoli jesmo i hoćemo da ostanemo veza sa velikom sveslovenskom sokolskom zajednicom. Ova zajednica ima svoj temeljni oslonac u ideji Tyrševe genijalnosti, pa zato verujemo u njezinu snagu i njezinu pobedu svuda na svetu, gde kucaju iskrena slovenska srca! Gde žive ideali, tamo se savija venac pobeđe Istine i Pravde!

Naše nacionalno-vaspitno delo mora da otrese s lica našeg naroda žalosnu činjenicu, da je u nekim krajevima naše zemlje gotovo nestao svaki smisao za narodni jezik i za sve, što je domaće i narodno. U težnji za svetskim prestižem zaboravljamo, da možemo doći do svetskog imena samo putem sopstvenog naroda i samo njegovom snagom, a nikako time, ako oslabljujemo i potcenjujemo njegove osebine i krasote. Ko se ne poštaje sam, toga neće nitko poštivati.

Ovo nam nalaže naša nacionalna svest i naša je dužnost, da čuvamo ne samo samostalnost svoje države, nego i samostalnost duhovnog života i karaktera svoga naroda, kako ga ne bi otrovala bolest tuđinstva. Nemamo li nezavisnosti i samostalnosti u sebi samima, nemamo je nigde! Sloboda živi samo u unutarnjem životu, inače slobode nema!

Naša je zadaća, da budimo narodnu svest i ljubav prema materinjem jeziku i prema narodnom duhu. Pa kako nam treba mira i reda za fizički život i rad, tako nam treba samosvesti, ponosa i muževnosti za uščavanje nacionalne duhovne samobitnosti. Samo tako stvara se novi i svetao lik Jugoslovena, koji mora da u čitavom svetu stekne mesto, koje odgovara jednom visoko kulturno razvijenom narodu.

Mi jugoslovenski Sokoli iznašamo na svetlo dana ogromno bogatstvo svoje zemlje i svojih duša, pa u toj službi, u kojoj iscrpljujemo sve svoje moralne i materijalne snage, osećamo se srećnim i radosnim.

I danas — kada slavimo svoj i državni praznik — pozivljemo sav narod, da veruje u vlastitu snagu; pozivljemo ga na moralan život, pozivljemo ga u sokolsku porodicu. Borbam svojih idealu za pobjedu kreposti i čednosti služimo veličini naroda. Sokolstvo je štit svetosti domovine. Na tom štitu urezani su mač borbe i granica masline mira.

Svima vama naš bratski pozdrav!

ZDRAVO!

Beograd, 1. decembra 1930.

Savez Sokola kraljevine Jugoslavije

Država

*Ti si že bila, ko te bilo ni:
nosili smo te v svojem hrepenuju,
gradili bratje v svojem te trpljenju,
da robsko srce še slutilo ni.*

*Ustvarjena iz težkih, mučnih sanj,
iz borb rojena in s krvjo kropljena,
na širnem svetu nam si mati ena,
ljubezni naše željna in dejanj.*

*Porasla v veličastvo si gorá,
razširila v lepotu se ravnine,
v cvetočih gajih slika je miline,
a moč razglaša tvojo val morjá. —*

*Do kod gre tvoja meja, tvoja last?
Do tja, kjer zadnje naše srce bije,
kjer prst kosti junakov bele krije,
kjer prapor naš se vije v tvojo čast!*

*In kakor zore se škrlatni val
Sokolov volja lije na vse kraje,
postavlja straže, da se ne omaje
vekovnost tvojih dalj in tvojih tall!*

*Iz nas, za nas in v nas si, majka ti,
in v krono veličastnosti mi tvoje,
glej, kujemo kreposti duše svoje,
da kakor solnce tvoj obraz žari!*

E. Gangl

ANTE BROZOVIĆ (Beograd):

Sokolske misli na dan državnog ujedinjenja

Sokolstvo kraljevine Jugoslavije dosledno svojim načelima i svesno toga, da je ono važan faktor u našem javnom životu, a pogotovo sad u slobodnoj i ujedinjenoj domovini, od početka današnje Jugoslavije godinice je slavilo dan 1. decembra kao sokolski blagdan.

Cinilo je to svesno i hotice, jer je znalo, da su danom 1. decembra 1918. udareni temelji ove naše zajedničke države, za koje je Sokolstvo radilo pre rata, trpeći za vreme rata, a za koju se danas zalaže svim svojim silama.

I ove godine danom 1. decembra slavimo dvanaestu obležnicu, kada je faktično stvorena današnja naša slobodna, nezavisna i ujedinjena država Jugoslavija. Dan 1. decembra napunja srce svakog iskrenog Jugoslovena velikom radošću, jer na taj dan, kako smo kazali, udareni su temelji današnjoj samostalnoj državi za koju svaki pojedini Jugosloven, osećao se on bilo Hrvatom, Srbinom ili Slovencem, može i mora da kaže, da je naša i samo naša!

Jest, ona je naša, jer je izgrađena na kostima vlastitih sinova uz uzdahne i patnje vlastitih majaka.

Na dan 1. decembra, na dan dvanaeste obležnice ujedinjenja, svaki sin ove domovine, bez razlike na mišljenje, osvrnut će se na prošle dane, na prošle godine, koje smo svi skupa proživeli u vlastitoj državi kao slobodan narod.

O ovom dvanaestu godišnjem zajedničkom životu prosudivat će se onako, kako su bile ispunjene, odnosno neispunjene naše nade, koje smo u prvim danima začekali novoga života polagali u našu narodnu državu.

Jedni će se zadovoljstvom gledati u dvanaesto godišnju prošlost i u ona dela, koje su u ovom razdoblju učinjeni, dok će drugi sa nevoljom suditi o ovim delima.

Pa napokon, kako da bude drugačije? Ta uvek na kraju krajeva ostavimo oni sitni, mali ljudi, koji se gubimo u onim sitnim zemaljskim trzavcima, koji nismo kadri da se povedemo tokom hladnog rasudivanja, koji vrlo retko računamo sa činjenicama, a još se rede zadovoljavamo s onim, što je do naših sila, što nam je momentano jedino moguće. Naše sreća uvek teži višemu. No ipak, oni, koji ljube svoj narod, koji vole ovu državu, uvereni su u tome, da se ne da sloboda naroda uzdržati bez rada i života, pa će baš radi toga sa zadovoljstvom i ponosom ogledavati se na uspehe svoga rada, a da im neće biti žao žrtava, koje su u tu svrhu doprineli, ma da su često puta bili upravo prisiljeni, da priuonu na rad za svoju državu; ma da su često putu klecali pod teretom dužnosti. Ta oni su dobro znali, a znaju jaš i da-nas, da smo dužni sve to raditi, da osi-

guramo svoju slobodu, svoju državu, koja nam pruža sve uslove za nesmetani narodni razvoj.

Za one, čije je sreća napunjeno gorčinom, čitavo delo oko narodnog i državnog ujedinjenja, oko osnutka naše države, jest slabo i manjkavo, jedna malenkost bez veće vrednosti, a to zato, jer se nisu ispunile njihove nade i želje. Ovakovi, sasmično, ne učine ništa dragovljivo za državu, ne doprinaju toj državi nikakvih žrtava, ali uvek i uvek od ove države nešto traže. Ovakovi neće nikada biti zadovoljni, jer naša sloboda, naša država, bila im je i biće uvek neka zapreka u njihovim pritajenim nastojanjima.

Dvanaest godina Dosta veliko doba u životu pojedinaca, ali jedna niština u životu naroda. Pa ipak i ovo doba od dvanaest godina dovoljno je, da narod, u koga je moralne moći, uz mogne u ovom razdoblju sa svojim radom i ispunjenjem dužnosti da stvari velika dela, koja mu omogućuju uređeni državni život. Nema li u narodu tih moralnih sila, onda je neminovno, da takav narod vodi svoju državu do raspada — propasti.

No mi, Jugosloveni, možemo s ponosom istaknuti, da u našeg naroda ima obilno moralne snage. To nam je dokazalo minulih dvanaest godina, u koje su doba baš ove moralne snage pridigle i pokrenule uspešno delo skrajnje požrtvovnosti za ovu državu. Da-nas s ponosom možemo naglasiti, da se je unatoč svima raznopravnim silama, bilo ovde kod kuće, bilo u tudišu, ova država održala i održće se.

Moralna snaga našega naroda tako je velika, da je ona odbila sve napade naših neprijatelja i hameticu uništila njihova zaplotnačka nastojanja. Granice države stoje i ostajuće tako dalje intaktnе, jer na njima stoji buna na stražu Sokolova. Ove granice mogu se samo ponaći napred, a nikada nazad, gde prestaje naša materinja reč!

I na ovogodišnju obležnicu dvanaest godišnjice vlastite, ujedinjene i slobodne države, jugoslovensko Sokolstvo uzdignute glave i vedra čela može otvoreno reći, da je ono u tom pogledu najviše žrtvovalo i da je baš ono svojom požrtvovnošću i ljubavlju do ove države mnogo pripomoglo konsolidaciji prilika u državi.

Spomen na teško doba sužanjstva, koje smo proživiljali u tudinskom rođstvu, sili nas da podvostručenom sna-gom prionemo na rad oko usučavanja slobode naše države.

Po ovoj slobodi doći će sloboda i onoj našoj tužnoj braći, koja danas muku muče pod tudinom.

Zato jugoslovensko Sokolstvo baš na dan obležnice stvaranja naše države ponovo naglašuje, da će ostati verno svome glavnom principu, a taj jest, da neumornim, požrtvovnim radom podigne snagu naroda, da ovaj bude posveta siguran ne samo u svoje samoodržanju, već da bude spreman i za onaj čas, kada bi trebalo spašavati materinju reč na čitavoj teritoriji, gde danas žive naša braća.

Jugoslovensko Sokolstvo nikada neće zaboraviti ovu svoju braću, svakom će zgodom misliti na njih. Ali uvereno, da im spas i sloboda može doći samo od današnje ujedinjene države, ostati će verno svojoj državi, svome narodu, a uvek na budnoj strazi protiv svakog neprijatelja, koji bi pokušao da ili napadne granice ili da dirne u integritet naše države.

DR. IGOR VIDIC (Beograd):

Sokolski ideali

Sokolski ideali, visoki i ponosni temelji slovenske sokolske ideologije, osnovna su životna načela, čvrsta baza svetovnog shvanjanja i tumačenja etičkog smisla života i prirode.

Pomoći njih uče i usavršavaju svoj životni karakter hiljadu i hiljadu sokolskih duša, pripadnika svih kategorija, te veličanstvene organizacije, koja blesti u sadašnjem pokvarenom veku sjajem svog nesebičnog idealizma. Redovi članstva predešavaju i saobraćaju svoje gledanje na svet u smislu i prema pravcu sokolske ideje, u blistavu zoru života naše omladine planti Tyršev duh kao zlatna sunčana vatru i naši najmanji i najmladi — naša deca — vrebava prva životna shvanjanja jasnim i nevinim očima kroz svetlu prirodu sokolske vere.

Danas, kada je sveopće životno osećanje i delovanje mechanizovano i klasifikovano, kada se plaća i prodaje i suza i smeh i osećaj po određenoj tarifi, kada lažni proroci i nadrijelekari uglašavaju dušu čoveka otrovnim gasovima svoje patološke mašte — potrebiti su nam više nego ikada sunčani vjedni, radni i večiti ideali, kako ih je zapisaо u naša srca naš veliki voda.

Vaskrs, preporodenje čiste i ne-pokvarene čovečnosti, novo rođenje više duševnosti, verovanje u bolju etičku budućnost čovečjeg rada danas traži neminovno svu snagu, svu toplinu naših sokolskih srdaca i duša, onu idealnu jelinsku harmoniju duše i tela, koju može da stvorи jedino sokolska škola života — naša vežbaona. Ovde se izgraduju mišići i karakteri, ovde se čeliči telo i duša. Tko nije prošao broz u sokolsku životnu školu, nije prodrio u sokolsku ideologiju u svojoj najčišćoj sущини.

Zivotna snaga sokolske ideologije, naših sokolskih idea, ogromna je. To zna svaki onaj, koji se je u besnom vrtlogu našeg vremena borio za spasavanje svoje ljestvica, za spasavanje svoga ja. U tegobnim i gluhim satovima avetiških noći, kada se ugasi i poslednja buktinja znanosti i sveta vatra filozofije, zaplamiti duboko u srcu usamljenog borca nepobedni, sjejni plamen sokolskih idea, koji ozari mračne misli i uspravi umorno sagnuto čelo.

U tajnim praiskonskim hramovima velike prirode rodene su kljice sokolske životne filozofije, u umovanju i stvaranju večito mlade zemlje sniva njihov početak i kraj. Iz najdubljih ponora zemaljske utrobe pa do sunčanih visina i neshvatljivih bajnih vjednih vrasica vagonu penju se sokolski idea, iskristalizovane sanje svega čovečanstva, koje je genijalni duh čoveka formalisao u lapidarnе reči; Jednakost, bratstvo, sloboda!

Rodene u blistavim nezaboravnim snovima prvog zemaljskog proleća, u sunčanoj, toploj maštji jonskih pesničko-mudraci, vaskrsle su u velikim istorijskim danima velike francuske revolucije, gde su najveći i najbolji lapidarni zakonima obeležili čovečanstvu put i pravac budućnosti. Kao Sokoli osećamo svu veličinu i grandioznu dubinu tih reči, no naše slovensko sreću napunjaju ih naročitom našom toplinom i žarom, koji uždiže naročito filozofski pojam bratstva u srdaćnu sferu prisnog i zbiljnog pobratimstva — do groba, do smrti.

Soko stoji na bazi tih svojih idea u areni čovečanskog napretka, jak i gord, naoružan štitom idealizma i mačem pravednosti. A njegova radina, muška i ponosna ljubav, koja obuhvata celi svet, a naročito slovensku zajednicu, obraća se najtopljijem žarom svojoj rođnoj zemlji, noseći joj miris i sjaj svih svetskih dobara i snova. U rođenoj zemlji cveta drvo njegove ljubavi u sjajnim belim bokorima eveča, tu mu rada misao i stec najplene-nitje osećaje.

Iz te sokolske ljubavi, koja je još za vreme robovanja i ratovanja, za vreme svade i lutanja tih i nečujo gradila i stvarala novu generaciju svesnih, jasnih i gordih karaktera i

duša, vaskrsala su i narodna borbeni gesla sokolskog nacionalnog osećanja, gesla, koja prate sokolski život od koševke do groba:

U mislima otadžbina,
u pesniči sila,
u srcu odvražnost!

Visok i smeo je let sokola, visok o plavetnom nebu zacrtan mu jep ut. I kad zaklikaju jata tih naših sivih, budnih stražara nad planinama i poljima, nad rekama i ponorima do si njeg slobodnog našeg mora, u srcima

tih neumornih čuvara rađa se i obnavlja zavetna misao branjoca — borce: Čuvam te, Otadžbino!

Visok i smeo je let sokola, visok o plavetnom nebu zacrtan mu jep ut. I kad zaklikaju jata tih naših sivih, budnih stražara nad planinama i poljima, nad rekama i ponorima do si njeg slobodnog našeg mora, u srcima

Izemlje za zemlju tako shvaća i tako slavi sokolsko srce narodnu slavu prvog decembra, jer su najveći radnici kod podizanja ovog sjajnog zdanja — sokolski ideal!

VOJISLAV BOGIĆEVIĆ (Tuzla):

Sursum corda! . . .

Danas, kada slavimo ovaj veliki i svečni praznik našega naroda, našega Sokolstva, u mislimi mi se ukazuje jedna epska i slavna prošlost, a pred očima mi se stvara u dalekim perspektivama velika budućnost našega naroda.

Kroz tu slavnu prošlost i veliku budućnost, kao životna nit vijuga ideja, koja je vizionarski projevala velike umove, koja je davalja božansku moć junacima u rovu i uvelala snagu porobljenom, koji je umirao na vešaslima.

Ta životna nit, ta slavna prošlost i velika budućnost, to je Sokolstvo, koje je rođeno kad i naš i ceo slovenski narod, samo smo ga spoznali onda, kada je trebala da bude ostvarena idea našega narodnog jedinstva.

Sokolstvo je sinteza naših iskonskih nacionalnih težnji, koje je neučinitost istorije ispolinskim i zajedničkim narodnim žrtvama načinila stvarnošću.

Sokolstvo je od svoga početka zajedničko, jugoslovensko-slovensko, jer ga je stvorila slovenska narodna duša, i vi pokušaji, da se Sokolstvo stavi u službu onoga, što ono samo u svojim principima negira, padalo je, pada i padaće pred istorijskim imperativom integralnog jedinstva našega naroda.

Sokolstvo je jače od ljudi, ono se ne može podrediti ničijoj volji, jer je ono ideja, čije su konture jasno obeležene. Ono je narodno i može da služi samu narodu. Podređeno separatnim ciljevima, ono nije više Sokolstvo.

Radi toga je ono od onoga dana

i časa, kad je proglašeno političko jedinstvo naše države, ostalo do danas konzervativno na bazi integralnog Jugoslovenstva, koje je pre jedanaest godina proglašeno.

Sokolstvo se ne može udaljiti od te baze, jer ona njemu nije nametnuta, nego je to samo jedan od ostvarenih njegovih idealova.

Sokolstvo nije samo vežba tela i duha, ono je misija, a gimnastički ritam, je ritam narodne duše, koja se uzdiže za savršenstvom u svima pravcima.

Sokolstvo je opšte, jer njegovi demokratski principi ne poznaju materijalnog bogastva, ono je nasušni hleb potreban nama svima.

Sokolstvo je narodna snaga, jer oružju narod najmoćnijim oružjem — oružjem duha i nacionalne svesti.

Svi mi, mali neznačni i smrtni, samo smo vojnici jedne ideje, jedne velike misije, koju je istorija namenila Sokolstvu. Mi smo prolazni, a Sokolstvo je večno.

I danas, kada opšta radost potreša našim srcima, kada sav jugoslovenski narod slavi dan svoga Vaskrsenja, prenesimo se na časak mislima na one milijunske misionare Jugoslovenstva, čije su kosti razasute uzduž i popreko diljem naše lepe i prostrane Otadžbine, uzdignima naša srca, a u dušama zapalimo im sveću i zavetujmo se, da ćemo biti i ostati čuvari tih istorijskih tečkovina, da ćemo i ostati pravi Sokoli!

DR. MIH. GRADOJEVIĆ (Beograd):

Ošluškujmo otkucaje srca svoga naroda i stvarajmo izrazito svoje Sokolstvo

Kao što imitacija nije nikad ravnala, niti prevod originala, tako ni naše jugoslovensko Sokolstvo neće moći nikad da zadobije onaj značaj i onu važnost u našem narodu, koje je čehoslovačko Sokolstvo imalo i ima kod braće Čehoslovačka — aako se ono i dalje bude razvijalo u senci snažnog i u svima pravcima razgranatog čehoslovačkog Sokolstva.

Braća Čehoslovaci stvarajući svoje Sokolstvo slušali su otkucaje srca svoga naroda, unosiili u svoj program težnje svoga naroda, bili sa njim u stalnom kontaktu i u koliko se čehoslovački narod podizao nacionalno, kulturno i ekonomski, u toliko je raslo, širilo svoj program i bogatilo se i njegovo Sokolstvo. Ono je ukratko izraslo iz srca i duše čehoslovačkog naroda i to sve od malenog semena do sadašnjeg 70-godišnjeg džina. Zato kad pogledate čehoslovačkog Sokola, vidite da mu je ono svojstveno, da se on u njemu prirodno oseća. Pogledajte kako mu stoje sokolsko odelo, prema njegovom ukusu krojeno; kakva mu sokolska svest bije iz očiju; kako je posnosan na svoje sokolsko delo? I to s pravom! Visoki stil i rečnik čehoslovačke sokolske štampe, nije preteran, on odgovara stvarnosti, on je simpatičan i opravдан.

Da bi naše jugoslovensko Sokolstvo dobilo analogno značenje u našem narodu i postalo stvarna činjenica i potreba narodnih masa, ono mora da upotrebni istu metodu, koju je u svome razvijanju upotrebljio i čehoslovačko Sokolstvo.

Posebno mnogogodišnjeg lutanja i doslovnog podražavanja sa radošću možemo konstatovati, da smo na jednoj srećnoj prekretnici, da lagano dolazimo k sebi, da pozajmimo sebe i da naše jugoslovensko Sokolstvo kreće jednim zdravim i spasenosnim putem — od svoga naroda — ka svome narodu.

Prve povalone znakove ovakvoga spasenosnog pokreta, koji nas vodi ka izgradnji izrazito našeg Sokolstva, koje će odgovarati potrebama i psihi našega naroda, vidim u osnivanju naših seoskih sokolskih četa. Na I. svesokolskom sletu Sokola kraljevine Ju-

Snažno je naše tlo i ovi mlađi rasi sadi seoskih sokolskih četa mogu da duži niz godina crpsti hraniču iz svoje sopske zemlje, iz narodne gimnastike, junakačih igara, lake atletike, prostih vežaba, različnosti i t. d. Vreme je pred nama, usavršićemo se, glavno je da je put pravilno izabran. Tyršev sokolski sistem toliko je obimna i prostrana šuma, da se iz nje može dobiti najraznovrsnija grada, kojom se mogu zadovoljiti sve potrebe — samo treba imeti prema prilikama pravilno izbirati.

Uvodeći naš narod u cvjetni vrt slovenske sokolske ideologije, koji je zbirka najplemenitijih čovečanskih i slovenskih težnja i nastojanja, ostanimo ga, da prema svome ukusu i potrebi, trebi bira i presudju pojedine biljke i stvara svoje sopstvene vrtove, koje će sa većom ljubavlju da neguje, nego

li da mu namećemo gotove uokvirene šablone, koji su stvoreni daleko od njega, koji ne odgovaraju njegovom ukusu i potrebama. Grešili smo do sada, kad smo se ljutili, što ih on nije primao u celini i tako brzo kao što su mnogi od nas hteli.

Zato na kraju opet ponavljamo: ošluškujmo otkucaje srca svoga naroda i stvarajmo izrazito svoje Sokolstvo. Nemojmo biti samo slab odjek moćnoga glasa braće sa severa, ne uprimo smo svoje poglede k njima, nego se uđudimo u nas same i potražimo nove vrednosti u nama samima, koje kroz naše Sokolstvo neka dodu do svoga izražaja. U bratskom i harmoničnom koncertu slovenskih Sokolstava, ovako pravi, istiniti i svoji, dopričemo mnogo više njegovoj lepoti i veličini.

radom i držanjem izazvali one burne manifestacije ili je tu bilo još nešto drugo, van nas, što je delovalo na štampu i osvajalo prestoničko stanovništvo. Na to pitanje odgovara se, da je ovo bio prvi veći sokolski skup u Beogradu i da ni štampa ni stanovništvo nisu imali prilike ranije da vide sokolske javne nastupe u ovako velikim razmerama i da je broj zadržao pa i sam stadion sa svojim ogromnim i veličanstvenim tribinama izazivač utisak nečeg grandioznog, pa onda i samo Sokolstvo kao takvo, uvek milo i simpatično Beogradu, kao nacionalna organizacija, činilo je da Beogradani prime toplo i pozdrave sruđeno. Sama ustanova Sokolstva bez ičeg drugog, krčila je sebi put ka srcu prestoničkog sveta. Sve to skupa mnogo je više činilo, da se Sokoli onako dočekuju i onako o njima piše i oseća, nego što smo mi sami to zaslужili.

Mi ne trebamo ni malo da se varamo u procenu tih uspeha, koje nam je štampa pripisala i da na osnovu tih komplimenta, koji su stvar brzih i površnih posmatranja, pravimo kombinaciju za naš budući rad. Beogradске svečanosti pokazale su nam samo to, kolike simpatije uživamo i koliko je ovde pogodno tlo za naš rad i razvijanje sokolske misli. Moramo da ostavimo na stranu, kao lepe uspomene, sve te osećaje i raspotoženja, pa da dublje uđemo u suštinu stvari, da zaronimo u stvarnost, kakva se ona pokazuje u očima nas samih. Mi moramo biti sami sebi sudije i izreći objektivan sud o onome, što se događalo u senci onih blistavih svečanosti i u vihoru ozbudjenja i oduševljenja. Moramo se pozabaviti nekim činjenicama i pojavama, koje zasenjuju lepu sliku našeg Sokolstva. Sa tim pojavljuju se pozabaviti kao sa bolesću, kojoj treba pronaći lek i otkloniti je što pre, kako se ne bi razvila i zahvatila ceo organizam. Ako imamo dovoljno snage da priznamo naše mane i nedostatke, moći ćemo da ih se oslobodimo i da snažno razmahnemo krilima u zračne visine stremeci našim užvišenim ciljevima. Stoga i nije nama ovim retcima optuživanje ili okrivljavanje nekoga, ovo je samo ukazivanje na nemile pojave i pozivanje svih da ih popravljamo i otklanjam.

Slet je ogledalo naše brojne snage i moralne jačine kao organizacije, koja ima narod da vaspitava i usavršava. Duš naše organizacije najvidnije se izražava na tim velikim i mnogobrojnim našim skupovima. Hiljade i hiljade pojedinaca steku se tu sa svih strana, da izraze jednu misao, jedan osećaj, jednu želju, jedan cilj. Savršen red, lepo držanje, precizna nastupanja na sletstvu, tačnost, revnost, povorka, savršena organizacija svih poslova oko izvođenja raznih priredbi i kao kruna svega, ona nepokolebljiva disciplina, koja treba da dominira nad svim tim našim manifestacijama i nadvišava sve kao kruna uspeha — sve to na sletu se ogleda i sve to skupa izražava našu pravu sliku. Na sletu se izražava najveći domet naših sposobnosti i organizatorskih moći vladanja masama i držanja istih u jednoj ruci, što i čini Sokolstvo tako važnom i značajnom organizacijom. To je ono, što najvećma imponuje i daje osobitu vrednost našoj organizaciji. Kao kakva armija najbolje vojske, stoje sokolski odredi pod komandom brata načelnika spremni i gotovi na sve podvige po njegovoj komandi!

Na našem prošlom sletu sve ovo nije bilo kako treba i to je ono, našto treba skrenuti pažnju svih sokolskih radnika. Držanje članstva u opštej visini, za vreme povorka bilo je članova u odori po hotelima, za stolom kao posmatrači, na sletstvu nije bilo dovoljno reda, na vežbe se dolazio sa zakašnjenjem i jednoga dana izostao je ogroman broj članova sa vežbe (oko sedam stotina, kako je bio S. V. u »Sokolu na Jadranu« izneo), u stanovima i logorima vladao je nerед, a nadzor je bio vrlo slab, kučni red se nije ni malo poštivao. Ukupno uvez, disciplina se gotovo bila izgubila, kao da je nije ni bilo. I kad od vežbe izostane jedna tako velika masa vežbača, kad braća zanemare tu svoju osnovnu dužnost u tolikoj meri, onda je to pojava da žaljenje i razmišljanje. To je znak da svest o dužnosti kod njih nije bila razvijena, da ljubav prema Sokolstvu ne postoji i da je disciplina pala. Kad i svest o dužnosti i ljubav prema Sokolstvu nisu mogle da dozovu da izvrše svoju zadatu, onda je disciplina trebala da ih uputi onamo, gde ih dužnost sokolska poziva. Ali ona je bila slabu i nemoćna da to učini, što znači, da je oskudica sokolskog vaspitanja kod ove braće vežbača, a gde vaspitanja nema, ne može biti ni pravog sokolskog rada.

Stoga je sokolsko vaspitanje sada pitanje prvog reda. Njemu se mora posvetiti puna pažnja. Ono mora zainteresovati sve naše redove, a na prvom mestu vodstvo. Problem sokolskog vaspitanja jeste najvažniji problem sadašnjice. Valja priznati, da je danas vrlo teško vaspitavati, jer je današnji život ispunjen i prepun pojavama, koje ne samo da smetaju vaspitanju, nego ga direktno uništavaju. Ali na Sokolstvo se sada upiru oči sa svih strana i polažu velike nade i ako ono

DR. VOJISLAV BESAROVIĆ (Sarajevo):

Sokolstvo i trezvenost

Sokolski i pobratimski (trezvenjački) pokret bio je još pre rata u najužoj međusobnoj vezi. Nije to put koji slučaj da je prvo sokolsko i pobratimsko društvo u Bosni i Hercegovini osnovano istoga dana, u istom mestu i to kao zajednička organizacija. U god. 1893. tadašnji oduševljeni omladini omladincima i sadašnji odlični i zasluzni dugogodišnji nacionalni radnik dr. Risto Jeremić, osniva u svom mestu rođenja, u Foči, Sokolsko-pobratimsko društvo, kome je zadača da budi nacionalnu svest među svojim članovima i da provodi moralnu i fizičku regeneraciju svojih članova. Sokolskim vežbama podiĉi će fizičku snagu svojih članova, a uzdržavanjem od poroka, a naročito od alkohola, podiĉi će ih u moralnom pogledu. To društvo nije ni počelo svoje delovanje, jer su tadašnji upravnici bili svesni opasnosti, koja im preti od ovakvog nacionalnog pokreta. Za to je društvo odmah zabranjeno i prošlo je punih 10 godina da se ne osniva ni jedna slična ustanova. No ova anatomija državnih vlasti nije mogla dugo trajati. Godine 1903. osniva se Obilić u Mostaru, a za njim naskoro se osnivaju srpska sokolska društva i u drugim mestima, a isto tako i pobratimска. Sad to nisu više zajedničke organizacije, ali među njima postoji najuža veza.

U Bosni i Hercegovini u isto doba organizuje Pobratime brat Ćedo Milić koji se već tada potpuno posvećuje sokolskom radu. Tada deluje u Sarajevu Pobratimstvo, a u njemu najaktivnije saraduje mladi činovnik Saveza zemljoradničkih zadruga pok. brat Miloš Duran koji se s pravom smatra najodličnijim ideologom Pobratimstva. On propoveda Pobratimsku misao u tadašnjoj žurnalistici u »Srpskoj Reči«, »Narodu« i »Otadžbinu«. On učestvuje u najaktivnije u svim pobratimskim konferencijama i jedan je od vodećih na spomenutoj značajnoj konferenciji u Bosni i Hercegovini, koja se održala povodom sokolsko-pobratimskog sleteta 1911. On je apostol Pobratimstva, a u isto doba, jako nevežać, oduševljen sokolski ideolog. Kao tajnik Srpske sokolske župe bosansko-hercegovačke sa najvećim zanosom poziva Sokole, da u svojoj sredini obrazuju pobratimске sekcije i traži od naših Sokola da budu Pobratimi i da se time istaknu i nad ostalim slovenskim Sokolima. U isto je doba među akadem-

skom omladinom pok. Ljubo Mijatović oduševljen propovednik sokolske i pobratimskе misli. Dok Vlado Malić i Ćedo Milić rade na terenu, dotle Mijatović i Duran ideoški krče put pobratimskoj misli. Uspesi ovakog rada dolaze do vidna izražaja na proslavi desetogodišnjice Prosvete održanoj u Sarajevu u septembru 1912. godine. Na toj velikoj nacionalnoj manifestaciji, na nedelju dana pre objave balkanskog rata težaci Sokoli i Pobratimi svojim lepim brojem, svojim sloganom istupom pružaju najlepšu sliku organizovane narodne snage. Iz očiju im je izbijala svest dužnosti, koju su najbolje dokazali u kasnijim velikim teškim danim. Na toj proslavi utvrđuju se dalje zadača Sokola i Pobratima, da ovdje oduševljeni propovednik sokolske misli. Moramo da očekujemo da se događalo u senci onih blistavih svečanosti i u vihoru ozbudjenja i oduševljenja. Moramo se pozabaviti nekim činjenicama i pojavama, koje zasenjuju lepu sliku našeg Sokolstva. Sa tim pojavljuju se pozabaviti kao sa bolesću, kojoj treba pronaći lek i otkloniti je što pre, kako se ne bi razvila i zahvatila ceo organizam. Ako imamo dovoljno snage da priznamo naše mane i nedostatke, moći ćemo da ih se oslobodimo i da snažno razmahnemo krilima u zračne visine stremeci našim užvišenim ciljevima. Stoga i nije naša misao da se pojednostavimo, da se izražavamo na našim manifestacijama i nadvišavamo sve kao kruna uspeha — sve to na sletu se ogleda i sve to skupa izražava našu pravu sliku. Na sletu se izražava najveći domet naših sposobnosti i organizatorskih moći vladanja masama i držanja istih u jednoj ruci, što i čini Sokolstvo tako važnom i značajnom organizacijom. To je ono, što najvećma imponuje i daje osobitu vrednost našoj organizaciji. Kao kakva armija najbolje vojske, stoje sokolski odredi pod komandom brata načelnika spremni i gotovi na sve podvige po njegovoj komandi!

ROSJA-FONSIER ♦ DRUŠTVO ZA OSIGURANJE I REOSIGURANJE ♦ BEOGRAD

hoće da odgovori svojoj visokoj zadaći i opravda te nade, onda smo svi pozvani da se pozabavimo pitanjem sokolskog vaspitanja. Moramo nastojati svim snagama da disciplinu dignemo na onaj stepen, na kome ona treba da je; da razvijemo svest o dužnosti i ljubav prema sokolskoj ideji.

Sokolska disciplina — koja u najprostijem obliku izražena, ne pretstavlja u stvari ništa drugo nego poslušnost, onu nepokolebitvu zrelu, poslušnost iz ubedenja — treba da prožme sve sokolske redove od vrha do dna, da obuzme celo naše biće tako, da upravo zaboravimo na sebe u vrišenju sokolskih dužnosti. Naš rad mora u sebi imati nečeg apostolskog i misionerskog, jer ideje prodiru u mase samo pomoću nesebičnih propagatora. Moramo biti nadahnuti onom dubokom verom u svoje ideale, verom, koja neće dati da stanemo na pola

puta. Moramo imati ljubavi prema ideji kojoj služimo, ljubavi koja zaregjava, krepi i uzdiže duh da nekloče. Mi smo primili jednu svetu dužnost i prihvitali se jednog užvišenog dela pa moramo biti svesni toga i ozbiljno, ne žaleći truda, zapeti da rad na vaspitanju uzme široke razmere i življivi tempo. Moramo nastojati, da naša organizacija bude jedna kompaktna zajednica i čvrsta celina, koja svesno vrši svoju visoku zadaću i sa ljubavlju ispunjava svoje dužnosti. Njen se uticaj u životu mora osetiti, a njen značaj u javnosti uvideti i oceniti. To se može postići samo dobrim sokolskim vaspitanjem. Stoga pridimo tome poslu što pre i što složnije. Prosvetni i tehnički odbori neka se u ovoj akciji udruže i stvore što prisniju vezu i saradnju, kako bi zajedničkim trudom postigli što bolje rezultate. Nastojmo, da Sokolstvo zaista bude škola vrlina.

VEKOSLAV BUČAR (Ljubljana):

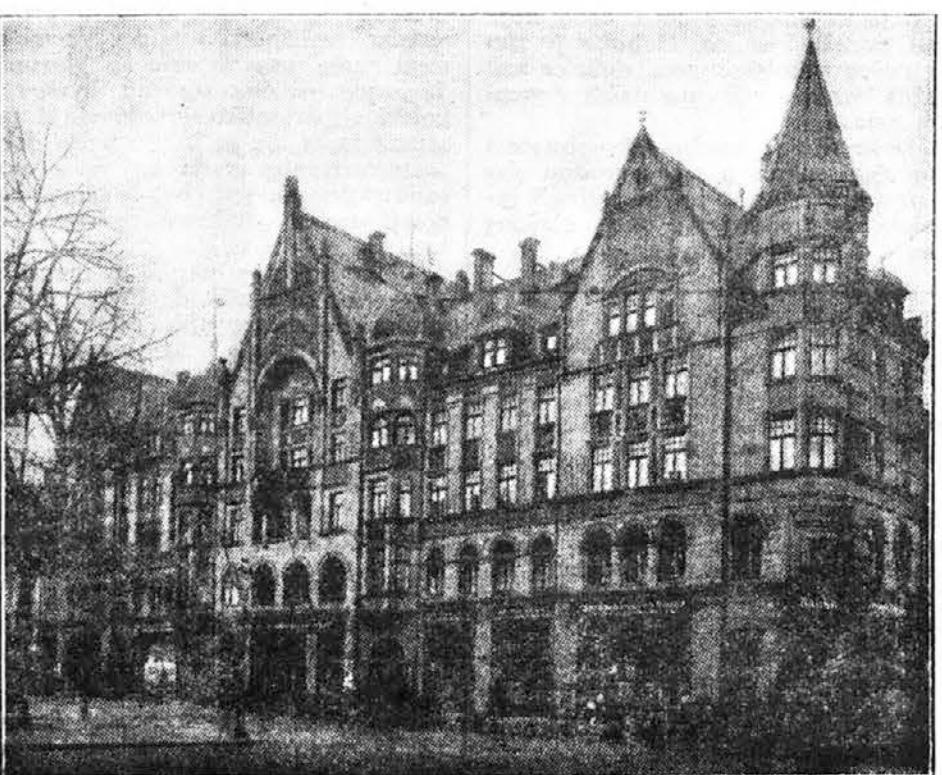
Desetgodišnjica lužičkog Sokolstva

Lužičko-srpsko Sokolstvo slavilo je 9. novembra o. g. desetgodišnjicu, otako je u srpskoj Lužici osnovano prvo sokolsko društvo. U toku od 10 godina Sokolstvo se je među Lužičkim Srbinima veoma lepo razvilo tako, da danas, pored matičnog društva u Budyšinu, postoji već 19 društava. Dva su bila osnovana u oktobru o. g. Svi su 20 društava organizovanih je u tri župe (istočna, zapadna i severna), koje tvoze savez — Lužičko-serbski Sokolski Zvijazak — sa sedištem u Budyšinu.

Mnogo bolje. Savezni načelnik brat Jan Meškank, učenik češke sokolske škole, pored podnačelnika braće Arnošta Barta ml., Jana Melteke, Jurija Hernašta i dr., veoma dobro vodi tehnički rad lužičkog Sokolstva. Idejni vode pak su savezni starešina br. Jakub Šajba i urednik savezne organe »Sokolske Listy« br. Michal Nawka sa lepim brojem požrtvovnih saradnika. Administrativnu stranu organizacije uzorno vodi br. Gustav Janak, sa danim savezni tajnik i blagajnik.

U Nemackoj ima još uvek lužičko-srpsko Sokolstvo oštре protivnike, koji sa bogatim sredstvima među Lužičkim Srbinima osnivaju nemačko-nacionalna telovežbačka i sportska društva, pa i bojna, kao Stahlhelm i dr. Cilj je tih nemačkih društava uništiti mladu sokolsku organizaciju, jer u njoj vide »cine allslawische Kriegerorganisation«. Među vlastitim narodom broj protivnika veoma je opao, samo tu i tamo nastupa još koji mlađi katolički saveštenik protiv Sokolstva, međutim većina lužičko-srpskog katoličkog sveštenstva barem čutke odobrava sokolski pokret, jer jedino u njem vidi pravi rad i istinitu čežnju za očuvanje malobrojnog lužičko-srpskog naroda. Ima čak i takvih, koji naročito sadu, kada je napustio Budyšin, jedan od najvećih protivnika Lužičkih Srba, nemacki biskup dr. Schreiber, javno i odusjevljeno zagovaraju sokolski pokret. Opasnost, da se lužičko-srpsko Sokolstvo rascepia, vešto je otstranjena i ima znakova, koji govore, da lužičko Sokolstvo ide svojim pravim putem. Tyrševa sokolska misao uživa danas među lužičko-srpskim narodom ugled, kakvoga Sokolstvo posle desetgodišnjeg postojanja nije doživelo još ni u jednom slovenskom narodu.

Razuzljivo je, da lužičko-srpski sokolski pokret ne možemo upoređivati sa životom pojedinih slovenskih sokolskih saveza. U Lužici radi u Sokolu u glavnome omladina. Veliki broj odus

Budyšin, „Srbski dom“

sao danas je lužičko-srpskome narodu zvezda Danica i narod, koji se skuplja pod svojom plavo-crveno-belom sokolskom zastavom, gleda u nju najvećim poverenjem.

Usprkos čestim i oštrim napadima velenemačke štampe, ostalo je lužičko-srpskome narodu

jedne osnovne ili srednje škole na svom jeziku, koji nema ni najmanjih jezikovnih prava u nemačkim uredima, narod, koji pati pod najgorim privrednim i socijalnim pritiskom, zna da će ni vernošć lužičko-srpskog Sokolstva prema Slovenstvu. Nije baš lako visoko

Izložba u „Srpskom domu“ u Budyšinu: „Iz života i rada srpske žene“ (5.-12. X. 1930.)

žičko Sokolstvo verno ne samo svome narodu, već i Slovenstvu. Njegovo sačuvanje i brojno učestvovanje na raznim čehoslovačkim, poljskim i jugoslovenskim sokolskim sletovima, najlepši je dokaz duha, koji u njem vlađa. Sačuvanje onaj, koji pozna položaj lužičko-srpskoga naroda, naroda, koji nema ni

dizati zastavu Slovenstva tamo, gde je kroz više vekova na mišljenje naroda uticala germanска misao i nemački moral. I zato nemojmo da potcenjujemo rad lužičko-srpskog Sokolstva već ravnajmo se prema geslu: Vernošć za vernošć i pružajmo mu svoju bratsku pomoć!

J. KREN:

Cilj sokolskih težnja

I.

Površno, dosta puta pogrešno, razumevanje sokolske misli proizvodi je to razmatranje Tyrševoga članka »Naš zadatak, smer i cilj«. Kad god sam sam u sebi premišljao taj članak, uvek i uvek našao sam u njemu nešto novoga — nove stvari, nove misli. U istinu sam došao također do tog uverenja, da je taj članak s majstorskom rukom izvedena gradevina, ne samo sokolskog programa, već da je to naročito majstorski podignuta gradevina velikog hrama naših narodnih težnja i čuvstvovanja.

To je gradevina priprosta, na posegd tako jednostavna, ipak veoma bistromno delo, ali trezno izvedena u priprostoj, mladenačkoj renesansi. Postavljena je na čvrstom, nepomičnom temelju znanstvenih spoznaja, svaka reč je tu granitna kocka, kocka dobro odmerena, premišljena i položena na pravo mesto. Svaku reč tu treba pregledati, jer svaka ima tu svoje značenje, u vezi sa ostalim često naročito dobro smišljenim smisao.

Tako sastavljen ceo taj članak, čija je svaka reč svedokom, da ga je pisao filozof, filozof u pravom, punom smislu reči. Iz tega članka govorim nam mudrac, koji je video i našao u istoriji čovečanstva mnogo neoborivih istina, čiju je vrednost i značenje sam iskusio vlastitim životom; iz tega članka govorim nam rodoljub u najlemenitijem smislu reči, rodoljub uzenes gorućom ljubavlju prema čovečanstvu, prema svom narodu.

Nije stoga čudo, da taj članak, koji je po učenjaku pisan i potkrepljen dokazanim istinama istorije i prirodoslovja sa matematičnom tačnošću, do današnjega dana nije našao pravog shvatanja i razumevanja u svim slojevima našega naroda. Potrebno

razumevanja nije našao zato, jer je njegov opseg usled svoje dubine, usled vrednosti svojih misli, ostao ne razumljiv širokim krugovima čovečanstva.

Ali ipak razumevanje toga članka znači razumevanje ne samo sokolske ideje, već znači također: razumevanje vrednosti i značaja našeg narodnog bivstva, znači razumevanje potrebe naše narodne egzistencije.

Razumevanje njegovih reči pak uzbuduje u srcu ne samo žar ljubavi prema sokolskoj stvari, već također ljubav prema životu, prema nesebičnom, požrtvovnom narodnom delu.

Smatram za svoju dužnost, da najpre to razložim.

U istoriji XIX. veka opažamo u prvim redovima pobornika za slobodu naroda profesore visokih znanosti,

Profesor berlinske univerze I. Fichte u zimi 1807./8. u svojim poznatim »Govorima nemačkom narodu« i docent freiburgskog univerziteta Bronislav Trentowski budili su svoje narode k životu i oslobođenju od neprijateljskog jarma.

Kod Čeha odlučio se je profesor komparativnih umetnosti praške visoke škole dr. Miroslav Tyrš, da svoj narod (s bratskim narodima) privede do visine i uvažavanja njegovih snaga na svetskom poprištu.

Iako upravo Tyrš nije bio prvi filozof XIX. veka, koji je svoj narod poticao na radost i ljubav prema slobodi, sigurno je pak prvi filozof, koji je svom narodu izradio detaljan program rada, koji je potreban za očuvanje njegove egzistencije i znanstvenu dokazao, što mu je od potrebe, da bi postigao najviši cilj čovečjih težnja i tako ne samo sam sebe čvrsto osigurao u egzistenci naroda, već kao bi također postao izdašan radnik na krajstvu čovečanstva.

II.

„...naša je zadaća tu dvostruka. Prva i opšta je ta, da, pred ostalim pozvanim, sačuvamo svoj narod pri onoj svestranoj člosti, koja ne dopušta, da bi narodi izumrli, pri onoj trajnoj i čvrstoj snazi, telesnom, duševnom i moralnom zdravlju, koje ne dopušta da bi se pokazala kakova izopanost i tako kakov zastoj, kakovo nazadnjaštvo, taj najgori, da, ubitačni zločin učinjen narodima.“

„O drugom, naročitom našem pojavu, u našim čisto stručnim težnjama, pored drugih različitih pa također i stručnih, dovoljno je tu toliko: Reklo se je neko — i slaže se to s time, što smo rekli u opštem pogledu — da narod malobrojen kao što smo mi, može, i naročito u tim vremenskim i prostornim okolnostima, u kojima se mi nalazimo, očekivati samo dvostruku sudbinu, da mora naime, ako je neheban, postepeno da izgine, ali pak, ako hoće da živi, mora se čvrstom i svestranom radinošću izdignuti nad druge.“

„Samо tamo, gde je stvar pošla tako daleko, da se nije treba sramiti i bojati prisopobe sa celim inostranstvom, samo tamo je izvršila zadaća u narodnom životu i postigla sva želje na težnju. Ko hoće manje, znači da neće ništa. Ne vući se, već u poletu dalje! Pasti ili postići! Sve ili ništa! To razume se, mora tim nastojanjima da bude geslo. Tu istinu spoznati, neustrašivo joj gledati u lice, i po njoj raditi, samo to može da nas sešuva i podigne.“

„...također na tom polju, gde se rasprostiru bojni redovi svega naroda, čeka novo opšte takmičenje. Kamo su drugi narodi, koji nikada nisu bili spuštni, i koji su srećnjim usudom došli pred nas, tamo, da, još dalje leži naš zajednički cilj. Tu su sve težnje, tu su sva naša društva opet takmaci jedne misli, i ipak zavidne; svaki neka tu bude svakome na izgled i pobudu, i neka svaki, zeleći s bratskom mišljom pobjedu ostalim, napne ali sve snage, da bi za svoju stvar izvojevala pobednički venac obesivši ga u zajedničkom svetištu domorodne istočje, kao sposmen slave.“

Predobro znamo, kako je dug, kako je težak put, koji vodi do tog venca. Pa komu draga to tumačio bilo kaže, s tim još ne tajimo, da gojimo neoborivo uverenje, da stvar sokolska, uzdužujući mlsao nad svakidašnjosti i sama već u zasnutku uzešena nad druge, može da između svih prva došpe tamo, kamo moramo krenuti svi, bilo zajedno sa svima, bilo na čelu svih.“

Stim rečima naznačio je dr. Miroslav Tyrš u članku »Naš zadatak, smer i cilj« 1870. g., cilj naših sokolskih težnja.

Iz tih reči spoznajemo, da je on htio privesti naš narod k onom stupnju, na kojem ga je video u svojoj sanjarskoj duši Kollár, pesnik »Slave hćere«, na celo čovečanstva.

To, o čemu je sanjao Kollár, počuva oživotvoriti Tyrš u zbiljnom životu, hoće da tome poda istinsku i pravu podlogu i na toj podlozi hoće da svoj narod privede k onom najvišem cilju svih čovečjih težnja.

Tyrš postavlja svom narodu jedini cilj, cilj svakog inteligentnog naroda: s telesnom, duševnom i moralnom plemenitošću dovinuti se do pravog savršenstva.

Njegov sanjarska duša, puna rvočilačke snage, nije mogla ništa drugo, ništa ležeće da želi narodu ni da za ničim drugim, ničim pak višim da teži, nego time dotaknuti se vrhunca svega.

III.

Temeljni kamen članka »Naš zadatak, smer i cilj« jest nepobitna istina, da je život borba. Život pojedinca, jednakno kao život zajednice, život čoveka upravo tako, kao život naroda, jest borba za život ili ne biti.

Velika je pak razlika između života životinja i života čoveka. Čovek je stvor svesan, inteligent i zato u čovječjem životu — u istini čovečjem — nema one srove, prevarne, brutalne životinjske borbe, već je to junaka borba za prvenstvo.

Istorija pak dokazuje, da je čovečanstvo mnogo puta zaboravilo na svoje čovečje dostojanstvo i uvelo je u svoju sredinu zversku borbu, da bi se ubijalo, uništavalo surovom silom, da bi se tako pojedinci ili narodi održali.

Usled toga potrebno je, da bude čovek i narod sposoban za čovečje borbe, i da bi pri tome također mislio na svoju izdašnost za brutalne borbe.

Isto tako svakome je narodu potrebno, da je sposoban za svetsku borbu, ako hoće da živi kao narod.

U toj borbi ne odlučuje samo jednostrana, n. pr. telesna snaga, već tu treba da je čeo, skroz na skroz moći čovek, da bi pobeda bila dostiživa. Čoveku treba duševne i telesne snage, da bi se održao u toj borbi, najviše pak treba čuvare i pomagači objiju snagu, to jest moralne snage, da bi se sva borba vršila u granicama čovečanstva i da bi onaj čija je moć najveća, i najstrašnija, ostao uvek pobednikom.

Budyšin, pogled na grad

svim većim krajevima saske i pruske Gornje Lužice i nema skoro sela, где se do danas nebi održala veća ili manja sokolska priredba.

Tokom svog desetgodišnjeg opstanka lužičko-srpsko Sokolstvo predilo je dva velika sleta. Prvi se je održao god. 1924. u Pančićima (nem. Panschwitz), a drugi u Wulkem Čisku (nem. Zeisig). Treći održaće se kao jubilarni slet do godine u Radworu (nem. Radibor) u Šaskoj. Za taj slet vrše se već sada velike pripreme.

Prvi počeci Sokolstva u Lužici bili su veoma teški. Organizacija nije imala ni novaca, ni sprava i, poređujući sa protivnicima novog pokretača, pojavili su se protivnici novog pokretača i u vlastitom narodu. Danas, posle deset godina, i u tom je pravcu

Takoder je i našem narodu mnogo do tega, da bi za tu borbu svih naroda zadobio i za uvek sačuvao potrebnu snagu još pre, nego što stupa na svetsko borilište.

Otuda Tyrševe reči: Prva i opšta (naša zadaća) je, da, pred ostalim pozvanima, sačuvamo narod pri onoj svestranoj čistosti, koja ne dopušta, da bi narodi izumrli — pri onoj trajnoj i čvrstoj snazi, pri onom telesnom duševnom i moralnom zdravlju, koje ne dopušta, da bi se pokazala kakova izopačenost i tako kakav zastoj, kakovo razdražljivo, taj najteži ubitačni zločin učinjen narodima.

Kako ogroman program rada se nalazi u nekoliko reči, jednog reika. Ali ne pak program našeg naročitog rada, već samo opšteta rada. Promišljajte samo njegove reči: sokolske društva su pred svim drugim korporacijama pozvana zato, da bi sačuvala narod pri toj čistosti, koja je svestrana, trajna, čvrsta, tako, da ne dopuste da iznikne nikakova opačina, to znači: Sve Sokolstvo, kao celina, i svaki pojedinačno posebno kao jedinica, mora da bude nekloniv potstrek svem narodnom životu. Potstrek, koji posvuda, u svim granama čovečeg rada ili mišljenja trajno potiče i vodi ceo narodni život dalje i dalje, napred, gore i dale, uopšte prema potrebi tako, da bi naš narod postao u svemu i posvuda moćan, samostalan.

Sigurno se neću preveć udaljiti od istine, ako rečem, da se upravo u tom pogledu kod nas najviše zaboravlja na sokolsko delo, jer je s tim rečima Tyrš izrekao, da se svaki član sokolskog udrugovanja u javnom i privatnom životu mora brigati za to, da bi naš narodni život napredovao u svim granama i smerovima uvek napred, da bi ceo naš život gospodarski, kulturni, društveni i politički koračao odlučno stopama načela:

1. Interesi naroda moraju posvuda podrediti interesu pojedinaca i

2. samo u onoj struci, gde to do konca tako izvedemo, da nam se nije treba bojati nikakove prispolobe s tudinom, narod je postigao svoju životnu zadaću.

Kako daleko bi već bio naš narod, kada bi sve članstvo sokolske zajednice ispunjavalo s celim svojim životom tu od Tyrša postavljenu zadaću! Kamo bi despoje naš narod nakon desetogodišnje radinosti svih nositelja i vesnika Tyrševih ideja? To, što nam je rekao Tyrš o životu u sokolskim društvinama i o sokolskim društvinama u opšti, važi također i za sav život svih članova sokolske organizacije jer Tyrš je poznavao samo jedna i to određena etička pravila, koja su važila i važe za život društava i pojedinaca, koja imaju svoju vrednost i vežu članove sokolske organizacije ne samo u vežbaonici, u društvenim prostorijama ili u vremenu, kada imaju na sebi sokolsku odoru, već također u njihovom privatnom i javnom životu. I po tim Tyrševim nazorima nužna je potreba, da bi svaki od nas bio svestran, da se može sve što se izvršilo, također i na drugi način još leže izvršiti, da, još više, naša dužnost jest, da uvek u javnom i privatnom životu držimo se načela, da se ne smemo zadovoljiti s tim, što je dovršeno, već da je potrebno misliti i tražiti dalje, ako to svejedno i nebi moglo još drugačije i lepe biti.

Kad budemo takova načela usadili u naš narod i tako med njim radili, upravo je sigurno, da će u svim granama narodnog života nastati čilo i uspešno gibanje, česa posledica može samo biti samostalnost naroda.

I to je postavio Tyrš na prvo mesto među našim zadacima zato, jer je vrlo dobro spoznao ogromnu vrednost n. pr. gospodarske i političke našrnu samostalnosti za kulturni razvoj naroda. Svoje nazore o tome izrazio je u predavanju: »O podminkách vyvoje a zdaru činnosti umelce« (O uslovima razvoja i uspehu umetničkog delovanja).

IV.

Tyrš je dakle video opštu zadaću Sokolstva u radu na korist podizanja naroda u svim njegovim granama tako da bi postao samostalan. U tome video je moć naroda i išlo se stoga za tim da ta moć nikad ne oslabi, da bi ostala trajna, i ne samo to, već da također bitnost naroda nebi trpela nikakve štete.

Zato je rekao:

»Prva i opšta (naša zadaća) jest ta, da, pred drugim pozvanima, očuvamo svoj narod pri onoj svestranoj čistosti telesnoj, duševnoj i moralnoj, koja ne dopušta da bi se pojavilo kakovo izopatnje.«

**Ivan Bonač
Ljubljana**

priporoča

vse vrste papirjev, pisarniških in pribreditvenih potrebitil ter razna darila za najrazličnejše prilike.

Trgovina z građom, plastičnim i plesnim inštrumentom, plesčin ter razna darila za najrazličnejše prilike.

ZAHTEVAVJE
NAJNOVEJŠE
BEZNAMENI

Tyrš je u već više puta pomenu tom članku potanko dokazao, da se u životu naroda može očuvati samo zdrav narod. Prvi uslov zdravoga naroda su zdravi pojedinci. U doba, kada je svojim pronalascima oduzelo čoveku potrebno životno delo i s time mu onemogučilo, da bi mogao dosegći potrebne životne snage i čvrstoću, treba potražiti umetne telesne vežbe, da bi se naše telo u jednakoj meri razvilo i okrepilo za životnu borbu protiv podmuklih bolesti, koje kose živote obnemoglih ljudi.

Zato stvar sokolska »znači sada toliko telesno i delomično također moralno uzgajanje i oplemenjivanje čovečevog naroda, njegovo uzgajanje do snage, neustrašivosti, plemenitosti i više obrane.« Tu je jasno rečeno, da je telovežba, koju gaje sokolska društva, samo sredstvo, a ne cilj sokolske stvari, što nam se često puta iz neznanja predbacuje.

Telovežba je sredstvo, da se učvrsti podloga čovečevog života. Telovežba ima samo uzročnu svrhu, jer okrepljuje mišićje, pretvara čovečeće telo u oblike sunčane lepote, stvara iz materijalnog čoveka uistinu krasno biće, koje po lepoti i čistoći oblika natkriljuje svako drugo stvorenje.

Telovežba u fizičkom pogledu stvara iz materijalnog čoveka pravoga čoveka, u zdravstvenom pogledu naje nam tu potreba da ističemo značaj telovežbe, jer je njena zdravstvena zadaća dobro poznata, isto tako u zdravstvenom kao i u pedagoškom pogledu.

Sokolska telovežba pak ima mnogo veće značenje od kojemu druge telovežbe, jer su sokolske vežbaonice prema Tyrševom duhu zavodili na telesno i moralno uzgajanje svega slovenskog naroda.

Sokolska vežbaonica je škola narodne discipline, to je zavod, u kojem se gaji čista požrtvovna ljubav prema narodu, to je hram užvišenog pobratimstva slovenskog demokratizma.

Otuda Tyršovo ištanjanje vežbaonice, kroz koju mora da svaki slovenski čovek dođe do zdravlja realnog života.

Sokolska telovežba mora slovenskom narodu da priskrbni zdravu životnu podlogu, i pored toga mora da tu podlogu uzdrži u večno zdravom stanju.

Iz toga je očito, da je Tyrš video prvu i opštu zadaću Sokolstva:

1. u telesnom i delomično također u moralnom uzgajaju i oplemenjivanju slovenskog naroda;

2. u radinosti, koja teži za uzdržanjem trajnog, neklonljivog gibanja u čvoru narodnog života (gospodarskom, prosvetnom, političkom i društvenom) sa svrhom, da se slovenski narod podigne do potpune neodvisnosti;

3. u neprestanoj radinosti, koja teži za podizanjem i usavršenjem svakog rada svih struka u slovenskom narodu.

V.

O drugom našem posebnom polju: o našim čisto strukovnim težnjama, dovoljno je tu o tome toliko: Reklo se je nekoć, da i malobrojan narod, kao što smo mi — i naročito u tim okolnostima vremena i prostora, u kojima se mi nalazimo — može da očekuje samo dvostruku sudbinu, da mora naime, ako je nehajan, postepeno izginuti ili pak, ako hoće da živi, da se mora po čvrstoj i svestranoj radinosti izdignuti nad druge. Da hoćemo kao narod da živimo i da to također možemo — i to punim životom naroda — o tome kod nas ne postoji pitanje, to mislimo, da je jedini nazor i jedina volja svih, koju nebi nikto mogao da preinači. Jer ono proniknuće, za kojim težimo, nije ništa drugo, nego da se moramo opet nalaziti pred kulturnom i prosvetom, tamo, gde je pravo mesto našega naroda; i ne držimo da je za to izgubio sposobnost i nadarenost. Ipak pre svega je potrebno, da bi svaki pojedinac, svako društvo radi u svojoj struci sa svim silama, da bi svaki u izabranoj struci težio za najvišim ciljem.

»Samo tamo, gde je stvar pošla tako visoko, da se nije treba sramiti i bojati od prispolobe sa celim inostranstvom — samo tamo se je izvršila zadaća u narodnom životu i postigla je sva određena težnja. Ko hoće manje, znači da neće ništa!« Tako kaže Tyrš o našoj drugoj zadaći, koja mora da bude druga etapa našega rada do polućenog cilja.

Ako postavimo te reči u suglasje s rečima, koje nam je istaknuo u prvim rečima svoga sokolskog programatičkog članka, spoznacemo pak, da te moramo razumeti na sledeći način:

1. Svaki Soko, svako društvo, svaka župa jedinica je sokolske celine; svaka takova jedinica mora da u telesnoj povredi razvije najveću i najlepšu delatnost, svaka mora biti pobornica za pobedu najlepšeg telesnog i moralnog uzgoja svojih članova.

2. S takovom uzajamnom borbom svega Sokolstva prema unutra postiže se to, da celo Sokolstvo postaje u tom pogledu najlepša organizacija u narodu. Najlepša zato, jer će u njoj postojati neprestano gibanje, veća organizacija živa, zrela, koja u sebi usredotočuje sve elemente narodnog života.

3. U njoj će biti usredotočeni svi elementi narodnog života zato, da svaki pojedini član sokolske zajednice ne bude samo telesno dobro zreo, već također moralno i duševno, jer je njezina sokolska dužnost da bi postao savršen u svojoj struci, u svojem zvanju. Svaki član sokolske zajednice može, prema Tyrševim rečima, da u svom privatnom životu sa svim silama u izabranoj struci teži za najvišim ciljem.

4. Svaki je pojedinačac tada tu u narodu, prema Tyrševim intencijama, utakmičar, svako društvo pobornik, ceo narod vidimo tu u časnoj borbi, jer sve vodi jedina težnja: postići najviše ciljeve na korist i podigneće svoga naroda. U toj borbi nema zlobe, zavisti, već nad svakim tu vlasta krespost; veseliti se nad uspesima drugih, jer uspeh moga brata ili prijatelja pa gotovo tako i konkurenta, jest također i moj uspeh, jer to nije uspeh postignut iz osobnih povoda, nego iz povoda same narodnih. — Kako je uznosito to svojstvo!

Da li je lakdedemonski Pedretas, čije su državljanske vrline opevali pesnici — i kojega sam Rousseau u svom »Emiliu« stavila za uzor, mogao u svojem srcu gojiti plemenitiju vrlinu?

Hellada je bila bliska Tyrševom srcu. Tyrš je bio estetik, zato je njegov ukus našao u Helladi najveći predmet divljenja i zato je u njegovom srcu gorčica ljubav prema toj zemlji, koja je čovečanstvu dala najkrasnija umetnička dela. Nije Tyrš u Helladi našao samo najreda i najuznositija dela, već je tamo našao također i plemenite državljanske vrline. Otadžbina — narod, nisu bile to njemu bomačiće fraze brbljavaca, već su mu to bile vrline, koje tih pribivaju u srcu pravoga muža i zreale se u svem njegovom radu i mišljenju.

5. U toj borbi naziremo u celom narodu gibanje iz uverenja, da nas dejstvo, ma kada i gde bilo što dovršeno, ne sme zadržavati i da nebi trebali misliti i tražiti dalje, pa svejedno i u slučaju, kad to nebi moglo još držati i bolje da bude. Prema tome dakle, dužnost je svega Sokolstva, da težnja za narodnim napretkom bude stalna i trajna, dužnost je svakoga člana sokolske zajednice, da bi — ne samo sam, u svojoj porodici, već također i u krugu svojih sudrugova, značaja, prijatelja — radio na korist nezadruživog razvoja našeg narodnog naspretnika, na korist gospodarskog, prosvetnog, političkog i socijalnog podignuća celoga naroda.

Tako mora na svim poljima, u svim strukama našega naroda nastati živi rad, tako mora svak u svojem privatnom životu i nastojanju, da užgajem svoje dece, sokolskog naraštaja ucepiti načela u krv buduće generacije i mora da se skrbi za to, da bi ta načela u našem narodu večno živila i da bi ujedno rasla i uvek moćnija postajala na korist narodne celine.

Tako postaje mesom sokolskog gesla: »Večno gibanje«, ali, ako hoćeš također »Večno nezadružljivo«, koje ima također tu prednost, da ga nitko ne može regulisati, a također, prema Tyrševim rečima, i ništa mu zabraniti.

»Nezadružljivo«, rekao je, ipak tu reč treba razumeti u tom najvišem (etičkom) smislu, jer to znači tu kritiku samoga sebe, otkritu, nesreću, ali ipak pravčenu i istinitu.

Također i tu, u toj maloj stvari, vidimo Tyrša — kritiku umetnosti, estetu.

Kao što sa rečju »verujemle« kaže da sam prestatu istraživati i prosvetljavati o tome u što verujem, tako sa rečju »zadružljivo« ili »zadružljivo« izražavam, da smatram za vrhunac ono, sa čime sam zadružljivo. Umetnik je zadružljivo sa svojim delom, kada ga smatra savršenim. I tu baš, kod umetnika, najlepše vidimo, da njegov razvoj i polet počinje slaviti, vrednost njegovih dela padati, netom počinje da bude zadružljivo.

Zato, da se očuvamo od te mane, koja je već u životu pojedinačne sudobnosti, koja može također da postane pogubna i u životu naroda, Tyrš zahteva, da bi u sokolskoj vežbaonici u nutarnjosti svakoga člana svoje zajednice ucepili kritiku samoga sebe.

Svaki od nas mora sam sebi biti najstroži kritik. Ne bezobzirno, ne poštujući, ne svojevoljan, ali također i ne laskav, već tu mora biti razuman kritik, koji poznaje svoje mane, svoj život, svoj rad, koji odmah opaža i prispolablja svoju misao sa radom tako, da bi se drugi put očuvao od jednake mane, i tek onda će njegov delovanje, njegov život biti mnogo bolji i savršeniji.

Najveći je skoljivac samokritike kritika nečeskrenih sudrugova i protivnika. Muž-Soko, kako ga želi Tyrš, ne omamlije se u svojoj samokritici s opojnim mirisom prijateljske kritike, niti se truje žučju protivnikove, već čvrstim korakom ide napred prema cilju, koji je sebi postavio. Tako počinje Soko-umetnik jednako kao Soko-obrtnik, Soko-mudrac, kao Soko-radnik, Soko-tvorničar, kao Soko-potjedelac ili Soko-trgovac, Soko-činovnik i t. d.

To zdravo, čisto nezadružljivo, koje nikoga ne kleveće, nikoga ne osumnjiće, nikome ne škoduje, već

ПРВА СРПСКА ПАРНА ПИВАРА

БОРЂЕ ВАЈФЕРТ А. Д. У БЕОГРАДУ

производи своја чуvena пива бело „Експорт“ и црно „Св. Борђе“ која се продају у бурадима и флашама

Телефони пиваре 355 и 3410 • Телефон Стоваришта у Београну 582

samo stvari i narodu koristi, imao je Tyrš u mislima, kad je rekao: »Ко је у том смислу највећi nezadružljivnik, naravno не кlevetanjem i sumnjićem, него te sa rečju bez temelja i slabom, već sa faktičnom умеšnošću i sa nikad zadružljom svojom težnjom, тога сматрамо на том пољу посвуда својим првим bratom, ipak same tada, ако зна da svoje pogreške bez oklevanja priznaje i koji уме да су умеšnosti i napretku drugih исто tako veseli klastom, којему је osobnost nista. а celina sve.«

VI.

Tako je u svojoj sanjarskoj duši vidio Tyrš svoj narod u radinosti i pripravi za svetovnu borbu. На тај начин мора Sokolstvo да по njegovim intencijama radi u narodu и да га приведе за постигнуće највишиh čovečjih težnja — за првенство на svetovnom popisu.

Из тога видимо, да Tyrš дaje Sokolstvu dvostruku zadaću:</p

HRVOJE MACANOVIC (Zagreb):

Sredstvo i svrha

Pročitao sam u klasičnom delu Georgesesa Demeny o telesnom uzgoju * ove rečenice:

„Telesni uzgoj može stranicom da se udalji od prave svrhe, ako ga se smatra sredstvom s kojim ćemo zadovoljiti taštinu, ispriskom za glupu pretstavu na kojima se laska znatiželji badavađa...“

„Telovežba ovako shvaćena, umesto da bude veliko dobro, postaje ljudska mana i izvor nemoralja, isprika za nered i rušenje...“

To je poznati i toliko istaknuti problem svrhe i sredstva. Baš u poslednje doba naše Sokolstvo mnogo pati od štetnog zamenjivanja tih pojmoveva, što umanjuje korisni efekat mnogih krvavih i teških napora. Stalno i uvek trebalo bi energično i bratski opominjati sve one, koji u tome greši (a greši se mnogo i obilno) i isticati sve pogubne posledice.

Govorim otvoreno i iskreno, radi Sokolstva. U poslednje doba pojavila se neka mahnita želja isticanja i »zaslužnoga« delovanja u našem Sokolstvu. Osnivaju se nova društva iakoćem koja zabrinjuje, upravo lakomno. Povećava se članstvo i poziva sve i svakoga u Sokolstvo, kao da je to neki — akordni posao: nagrada u razmeru sa brojem novih članova, odnosno društavu! A u istom razmeru javno se nastupa. Da, baš o tome sam htio da pišem: o javnim nastupima na — akord! Starošinstva, načelnštva, otseči, zborovi, uprave, sve boluje od preterane želje za nastupima. I to baš onde, gde za nastupe ima najmanje povoljnih uslova, gde ih najmanje treba i gde nisu ni na čast ni u korist Sokolstvu.

Dosta je toga braćo! Setite se većike i osnovne misli velikih osnivača: Ni koristi, ni slave! Samo jedno: koristi i slavi Sokolstvo, odnosno preko Sokolstva, korist narodu i državi.

Jer i Sokolstvo je sredstvo, i svako naše delovanje u sokolskom pokretu samo je sredstvo.

Akademija, javna vežba, izlet, slet, utakmica, zabava, igranka, poselo, pretestava, koncert i drugo, sve su to sredstva, samo sredstva sokolskog rada. Svrha nam je određena i jasna: uzgoj Jugoslavena, svestrani i koječitvi užaj. I sva ova nabrojena sredstva treba da služe, treba da postoje radi te svrhe.

Ali javni nastup opasno je i skliksko sredstvo odgoja; u loši čas prireden može da deluje baš protiv naše želje i protiv svih dobrih namera. Javni nastup može da razvije do maksimuma sva ona svojstva, koja nisu sokolske vrline; sebičnost, zavist, taština, svojevljnost i ruši svu disciplinu. Poznati su i opetovani slučajevi uzgaja-

* G. Demeny: Les bases scientifiques de l'éducation physique. — Paris, Edition Alcan. — Strana 296. u VII. izdanju.

PROF. JOSIP NIKŠIĆ (Karlovac):

O čehoslovačkim legionarima

Dne 28. oktobra 1918. godine izdao je čehoslovački Narodni odbor u Pragu sledeći proglašenje:

Narode čehoslovački! Tvoj večerni san postao je zbilja. Država čehoslovačka stupila je današnjeg dana u red samostalnih, slobodnih, kulturnih država sveta. Narodni odbor, snabdeven poverenjem čitavog čehoslovačkog puka, preuzeo je kao jedini, punopravni i odgovorni faktor u svoje ruke upravu Tvoje države.

Narode čehoslovački! Sve što preduzimaš, preduzimaš od ovoga časa kao novi, slobodni član velike porodice samostalnih slobodnih naroda.

U ovim časovima započinje nova, ako Bog da, slavna istorija Tvoja.

Ti ne ćeš izneverti očekivanje čitavog kulturnog sveta, koji sa blagoslovom na ustima spominje Tvoju slavnu istoriju, koja kulminira na besmrtnim podvizima čehoslovačkih legija na zapadnom frontu i u Sibiriji. Čitav svet prati Tvoje korake u novi život. Sačuvaj čest štit, kako ga je sačuvala Tvoja narodna vojska: Čehoslovačka legija. Budi stalno svestan, da si gradanin češke države ne samo sa svim pravima, nego i dužnostima.

Na početku velikoga dela naša Ti Narodni odbor, od danas Tvoja vlast, da Tvoje vladanje i Tvoja radost budu dostojni velikog sadašnjeg vremena. Naši oslobođitelji Masaryk i Wilson, ne smiju biti prevareni u svom uverenju, da su pribavili slobodu narodu, koji zna sam slobom vladati, ni jednim razornim činom ne smiju se pomutiti sadašnji veliki časovi, ni jedan od vas ne sme učiniti nista, što bi moglo baciti senu na često ime na roda.

Svaki od vas mora bez ografe čuvati sve, što je drugom svetu. Lična

jamo umišljene »prima donne« umesto požrtvovanih i skromnih. Rušimo mesto da gradimo.

Ovo što pišem, nije izmišljeno, niti je preterana slika: poznato je, da se iza onih slatkih izveštaja o održanoj nekoj akademiji, koje na veliko čitamo u našem listu, kriju i loše vežbe i mušičavi ispadni pojedinačni, i molobi i prekljinjanja, nagovaranja onih »najboljih vežbača«, i zevanje gledalaca, a često i prazno gledalište. Ali: „... Posle akademije razvila se vrlo animirana zabava, koja je trajala do malih ura... duhovito završava izvezstilj, koji nije zaboravio da istakne i starešinu i načelniku i sve »zaslužne« za ovaj sokolski dogadjaj od »prevažnog« značenja za ono mesto.“

Ovakve priredbe (a to nisu iznimke, pa čak ni retke iznimke!) samo su na štetu našeg radu i našem pokretu, i bolje da ih nijesu!

Sokolstvo nije organizacija da diletantske pretestave, niti ima da sprema diletančiće, niti je naša korist da se množe takvi »izvršni« gimnastičari, niti je uspeh Sokolstva u velikom broju takvih akademija, takvih društava i takvih »Sokolova«.

To vredi i za forsirane i nezrele sletove, to vredi i za preterane i neprirodne utakmice, to vredi pogotovo za ona društva, koja se dave u obilju diletantskih pretestava, koncerata i plesova (a koja možda nemaju ni vežbači ni prednjaka!) Sve su to sokolske jedinice u kojima je sredstvo zamenilo svrhu i koje nisu na korist Sokolstvu, a ni sebi.

Jer se pogrešne metode odgoja pre ili posle moraju osvetiti. Oni »najbolji« sa akademijama i nastupačima, čak su neki put tako štetni svojim lošim primerom, da ih se mora udaljiti. A izmorena publika, koja se dovoljno dosadila na lošim i prečestim pretestavama, ne dolazi više ni na dobre i korisne nastupe i po onom lošem primeru osuduje općenito i Sokolstvo i sokolski rad. Onda se dešava, da se oni isti priredivači čudom čude: odakle toliku apatiju i toliko neraspolaženje prama sokolskom radu u njihovom mestu?

Nastup, javna priredba u Sokolstvu mora da služi onom dubokom i važnom radu, onom trajnom i sustavnom radu u Sokolani, onom radu, koji uzgaja Sokole i Sokolice. Ako nastup i priredba smetaju, koče i ruše taj redoviti rad u Sokolani, onda su štetni za Sokolstvo. Take se priredbe ne smiju prirediti, makar znače »uspeli« i priliku za isticanje nekih pojedinaca! Sokolstvo treba da se brani od te zarazne manje čestih i nezrelih nastupa, i da forsira svim silama trajni i sustavni rad, a ne povremeni i slučajne — ispadne. A da trajni i sustavni rad može zadovoljiti sve ambičije i želje pojedinaca dokazuju dobro prednjaci i dobra društva: njihove priredbe su posledica i rezultat smišljenog sustavnog programa.

sloboda i privatni imetak ne sme se dirati. Pokorite se bez ografe odluci Narodnog odbora.

Dr. Fr. Soukup, Dr. Vavro Šrobar, Antonin Švehla, Jiří Štěbrny, dr. Alois Rotin.

Dne 30. oktobra 1918. godine dalo je Narodno veće čehoslovačkog naroda u Ugarskoj sledeću deklaraciju:

1. Slovački je narod deo i jezično i kulturno istorijski jedinstvenoga čehoslovačkog naroda. U svima kulturnim bojevinama, koje je vodio češki narod i koji ga učinio poznatim po celom svetu, imala je udelu i slovačka grana.

2. Za ovaj čehoslovački narod tražimo i mi neograničeno pravo samodredenja na temelju potpuncne neodvisnosti. Na osnovu ovoga načela izjavljujemo svoju saglasnost s ovim novim stvorenim međunarodnim pravim položajem, koji je 18. oktobra 1918. g. formulirao predsednik Wilson i koji je dne 27. oktobra 1918. g. priznao austrougarski ministar vanjskih poslova (Andrassy).

3. Tražimo bezodvlačno sklapanje mira i to na svečovčanskim kršćanskim načelima, da bude mit takav, da međunarodnim garancijama onemogući daljnji rat i daljnje oružanje.

Uveren smo, da naš snažni i daroviti slovački narod, koji je uprkos nečuvenom pritisku došao do takvoga stupnja narodne kulture, ne će biti lišen blagoslova mira i društva naroda, već da će i njemu biti dano, da se prema svome karakteru može razvijati i prema svojim silama pridoneti svetoprimu napretku čovečanstva.

U Turčanskom Sv. Martinu, Karol Medvecký, tajnik Slovačkog narodnog veća; Matuš Dula, predsednik Slovačkog narodnog veća.

Da je moglo doći do ove jedne i druge deklaracije, zasluga je u prvom redu dra Tome Masaryku, predsedniku Čehoslovačke Republike, a u drugom redu legendarnog junaka čehoslovačkih legija. O zaslugama Masarykovim

DR. F. D. MARUŠIĆ (Drniš):

Sokolska Jugoslavija

Jugoslavija je država, koja se osniva na etici Sokola — kojeg najdivnije simbolišu junačka prica naših narodnih pesama. Ciljevi sokolske nacionalne obnove, ciljevi su kraljeva manifesta i naše vlade.

Danas, u svim prigodama i manifestacijama našeg nacionalnog života diljem cele naše lepe otadžbine, u dirljivim prizorima zanosa i oduševljenja našeg naroda vidimo, da je volja kraljeva i želja narodna.

Pobedila je misao visine, širine i dubine, ta sveta ideologija svih naših poštenih srdača i dubokih misilaca, taj divni pojam etičkog ujedinjenja i iskrene bratske zajednice.

Danas, na dan državnog i sokolskog praznika, neka ove spasoносне misli uzdižu sva nacionalna srca, koja ljube ovu zemlju, kao što ju ljube Sokoli, čuvari sokolske sunčane ideologije, koji sa sokolom na desnicu ruci idu u lov dobra za otadžbinu.

Soko je od davnih međimurčkih narodno, i on je postao i međimurčki državno, pa je stoga danas narod i država jedna duša. Danas je kršno ime naše države i kršno ime Sokola, naše ptice sive, najsvetijani dan otadžbine, jer je u današnjem danu naš nacionalni ideal oživotvoren, danas slavimo oslobođenja slavu.

Letos, prigodom svog sleta, doživo je jugoslovenski Soko velike trijumfe u našoj kraljevskoj prestonici.

Toplo je kucalo sokolsko srce u crvenim košuljama, kad su se sa beogradskih prozora prolamali urnebeski poklici zanosa i oduševljenja.

Srsi su nas prolazili od ganuća i kad su pozdravili dosegli vrhunac, izgledalo je da će se pozdravnici sa prozora baciti u zagrljav braci rođenog. Ta narodna vojska, prava sestra jugoslovenske vojske, bila je puna etičkog žara, koje je jače od puške, jer puška ubija, a volja pobeduje.

U istoriji jugoslovenske zajednice malo je lepih dana od letošnjih dana beogradskih, koji su otvorili novu slovensku eru.

Srbija, Hrvati, Slovenci, ujedinjeni u jugoslovenskoj zajednici, dočekali su u Beogradu svoju slovensku braću Čehu, Poljake, Ruse i Lužičke Srbe sa oduševljenjem, koje nagoni suze i dirdušu do srži. To su nezaboravni časovi, koji ostaju u duši balsamirani i večno netaknuti kao svetinja.

Nacionalistična renesansa, koja je duvala šezdesetih godina diljem cele Evrope, prošla je i češkom zemljom, pa su čestite narodne vode svoju mladenačku armadu čestitih junaka urešile jugoslovenskim sokolovim perjem. Ta se mladež udružila da vežba mišice i greje sreću za ideale otadžbine, koja ih je rodila, podojila i othranila. Ta visoka ustanova bila je kvasac slobode češke i jugoslovenske, i za to se danas sokolska misao izjednačuje sa državnom misli.

Postanak čehoslovačke revolucionarne vojske u Rusiji pada odmah u prvim tednima svetskoga rata. Česi i Slovaci, koje je rat zatekao u Rusiji, njih oko 60.000, nisu se mogli izmiriti dobiti time, da na javnim skupština u Petrogradu, Moskvi, Kijevu, Varšavi, Odesi, Rostovu na Donu, Jekatrinburgu i drugim manifestiraju svoj otpor protiv germanskog pohoda protiv Slovenstva, svoje simpatije za Rusiju i njezine saveznike, te svoju mržnju prema Austro-Ugarskoj i Nemačkoj. Česi i Slovaci ubrzano su uvideli, da započinje borba na život i smrt, kod koje ne smiju ostati pasivni posmatrači, ali hoće da, sa pobjedom pravde i pravice pobedi i pravda čehoslovačkog naroda i njegovog prava na slobodu i samostalnost. Zato su se pretstavniči čehoslovačkih organizacija u Rusiji već prije rata obratili na vrhovno rusko vojno zapovedništvo sa molbom, da bude dopušteno Česima i Slovacima, austrougarskim podanicima, osnovati vlastitu čehoslovačku družinu u okviru ruske vojske.

Ruski su službeni krugovi dopustili osnivanje čehoslovačke čehoslovačke družine pod uslovom, da pošte ukrasne i pravne pravilnosti. Čehoslovačka družina, bio je posvećen na trgu nasuprotnim katedrale crveno-beli barjak Češke države sa znakovima Češke, Moravske, Šleske i Slovačke i svetovnočeskog krunom u sredini. »Tisuću pušaka diglo se kao jedna. Pogledi svih upereni su u zastavu. Kod prisegi je bilo naredeno, da se vojnici samo predstavljaju zastavu — ali su je vojnici ljudili svu jednog!«

Ovi prvi češki dobrevoljci sa ruskom kraljevom su ukrasili i pravili, nego li su nakon prijave mogli u njih upustiti. Da bude još lepše, svima su dobrevoljcem ogorčavali boravak u taborima vlastiti zemljaci austrijskega mišljenja, koji su ih denuncirali kao buntovnike i grozili im se vešalima kod kuće...

Ali pokret se je širok. Po celoj Rusiji, u Evropi i Aziji nastajale su u zarobljeničkim taborima čehoslovačke organizacije osnivale su kružoci u radionicama, tvornicama, rudnicima i velikim posedima i javno i tajno vodenim oslobodilačkim mislima. Svuda se gojila nada, da će doći čas, kad će moći slobodno reći i pokazati, što misle iume.

Dok se tako pod teškim okolnostima pribiju oko čehske države čehoslovački dobrevoljci na ruskom tlu, osniva se u Nju Jorku i Čikagu — u Americi, gde ima oko 700.000 Čeha i istoliko Slovaka — čehska narodna društva i Slovačka liga.

Kad je Masaryk došao u inozemstvo, nije imao sredstava za izdavanje akciju, jer Austrija nije dozvolila, da mu se i jedan filijal pošalje. Ali je po moguću odmah čehoslovačku Ameriku. Češki radnik, farmer i sluškinja — trčali su do svoje zarade i davali svoje prinose na oltar domovine. Pa i sama čehska deca predavala su u školama svoje centice na školske katedre za svoju staru otadžbinu. Tako je požrtvovali čehoslovački kolonista u Americi financijalno osigurana čehoslovačka revolucionarna akcija na strani.

tinju, da se obogati duševno u ovim novodobnim križama duševnog pada Evrope.

Naše je Sokolstvo prava narodna vojska, nije to milicija zulmčara i soldatija sile, naišljnika i apsolista, već su to izabrana deca majke svoje, prava elita mira i ljubavi. Kadagod naš Soko čuje šapat: »On je silnu sakupio vojsku«, on odgovara sa narodnom pesmom: »Al! je silnu učvilo majku«. Soko ne strepi pred ničim, iako je u svojoj duši mirojuv, ali je uvek spremjan na pogibelji nadnade. I on neće štediti da i silnu učvili majku, samo da odbrani sve opću maj

ljevine Jugoslavije. I kad čitava Jugoslavija bude jedna sokolana, svakog 6. januara slavićemo drugo oslobođenje.

Sokolska Jugoslavija je koncepcija budućnosti, to je država našeg naraštaja i pomlatka, zemlja naših Sokolica, koja će postaviti državni stožer na etičkoj sokolskoj ideologiji.

Nema pitanja ni kulturnog ni prosvetnog ni privrednog, kojim se ideolozi sokolski nisu zanimali. Pa iako je iz sokolskih redova isključena politika, jer je Sokolstvo opće narodno dobro, to će jednog dana izabrana inteligencija sokolska da bude kraljeva desna ruka u rukovođenju državnog broda, kako bi Jugoslavija postala potpuno sokolska, jer je i danas tako jezgra državne misli.

Sokolstvo nije za političku politiku, koja rastače organizam naše očevine, već za politiku života i opstanka.

Jugoslavija može da postoji samo ovako, kako se uputila na sokolskim temeljima, i na visokoj ideologiji etike, moralu, slobode, bratstva, jednakosti, discipline i demokracije. A da se Sokolstvo sve to jače priljubi državi, treba da se ta spasonosna ustanova sve to jače stapa sa državnom misli, te da se tako u narodu širi propagan-

VIKTOR LADENHAUSER (Šibenik):

Telesno vaspitanje — temelj Sokolstva

»Vendar je temelj in osnovno načelo vsega sokolskega dela in življenja telesna vzoja.«

E. Gangl: O sokolski ideji.

Priprast sokolskih pripadnika u zadnje vreme biva iz dana u dan sve veći i brojniji. I kolikogod smo se negda morali boriti sa raznim neprilikama zbog kojih su naši pripadnici ostavljeni sokolske redove, čini se, kao da je nadošlo vreme, kada ćemo u interesu pravilnog odvijanja rada morati okrenuti front na protivnu stranu, jer se bojati zagruženja. Jer kao što je nezdrava pojava opadanje članstva, isto tako i prenaglo priticanje može urođiti nepovoljnim posledicama.

Postavlja se pitanje, da li je organizam naše organizacije u stanju probaviti svu onu prinučnu članstvu, koja je u ovo zadnje vreme u nama pohrila vodenim različitim motivima, koji često putu imaju vrlo malo zajedničkoga sa sokolskim načelima, a po nekada su čak i u diametralnoj opreci s njima.

Ako želimo biti iskreni, a to je neophodno potrebno, moramo priznati, da mi danas ne raspolažemo sa tolikim snagama, koje bi bile potrebne, da bi — bez bojazni po pravilno funkcionisanje naših organizatornih jedinica — mogli u svoje redove primiti sve ono, što nam se danomice javlja. Treba naime imati na umu činjenicu, da organizacija, naročito sokolska nije

Kad je medutim Amerika 1917. godine navestila rat Nemačkoj i organizovala vojsku dobrovoljaca, javilo se na tiseće Čeha pod zvezdanim barjak američki takо, da su se Američani sa čuđom pitali: »Tko je taj narod, koji tako rado ide u boj za naše ideale?« Tada još nisu znali, da se njihov voda Toma Masaryk bori za iste ideale, za koje su se borili Washington i Lincoln, da su to svetljudske idealne, nošene naukom Krista, Husa i velike francuske revolucije.

Medutim je u okolini Kijeva Češka družina naraslala do brigade. Bilo je to posle ruske katastrofe kod Gorlice. Sad je već stigao u Milan i Rastislav Štefanik, čovek zlatnoga srca, širokoga vidika — po struci je bio astronom! — retkog diplomatskog talenta i velik pobornik svega, što je dobro i pravedno. Njegovi su pripravni radovi znatno pomogli i samom Masaryku, kad je uskoro došao u Rusiju.

Kad je meseca marta 1917. godine skrenut carski režim, projurila je revolucija kao veter kroz svu Rusiju. Narod je oduševljeno pozdravio revoluciju — razume se i čehoslovačka brigada. (Ova je sad bila dopuštena na molbu Masaryka i na intervenciju Miljukova.) Ona je sad po prvi put mogla na javnim skupština proglašiti ruskom narodu svoj revolucionarni program i svoje vodstvo predati u ruke pravih revolucionera. Češka brigada koja je — dosad — uglavnom vršila izvidničku službu, odsada je istupila kao celina u celini. Ona se proglašila brigadom smrti i kod Zborova (2. jula 1917. godine) izvojivala pod generalom Brusilovom prvu pobedu. Bitkom kod Zborova *

* U bici kod Zborova vojska generala Brusilova zarobila je preko 250.000 ljudi. Sama čehoslovačka brigada zarobila je 62 oficira, 3750 vojnika i mnoštvo topova. Danas se zna, da je Brusilov morao izvršiti napad pre nego bi bio posvema spreman i to do naloga cara, koga je opet za tu

da za ovu veliku ustanovu. Tko će nutarnjoj sigurnosti zemlje dati bolje jamstvo od onoga, koji je najjače ljubi?

Orijaški korak istorije, koji je pregazio nepravde i srušio nenacionalne države, da ustupi mesto slobodi i samoodređenju, pozvao je sve savesti čestitih gradana Evrope, da suraduju na etičkom prestolju pravde i slobode.

Naš je nacionalni san oživotvoren, sad je vreme da se prestanemo kiniti, već da priponemo na posao, da našu slobotinju obogatimo fizičkim i duševnim imanjem, kako bi narod stekao uverenje, da ga samo njegova nacionalna država može da hrani i oda zla brani, pa da tako obespravljeni steku pravdu i odbačeni da se uzdignu, uboštvo da se pruži ruka pomoći i utche i da nikad ne pokliznemo na polju čestitosti i pravde.

Sokolska Jugoslavija danas upire oči u prestolnicu otadžbine i harno i odano zahvaljuje Onomu, koji je nova dobra uneo u sokolsko sreću i otadžbeničku dušu.

Da živi naš besmrtni tvorac preporodene otadžbine — sokolske Jugoslavije — Nj. Vel. kralj Aleksandar I. Zdravo!

prema novoprstupilom članu ispunila sve svoje obaveze time, što ga je primila u svoje redove i dala mu eventualno legitimaciju i značku. Naša je zadaća prema svome članstvu prvenstveno vaspitanje, a za vaspitanje traži se, pored vaspitanika i dobrih i spremnih vaspitača, kojih mi na žalost imamo vrlo malo. Pored toga, treba moći upotrebljavati sva vaspitanja na sredstva, koja nam naša načela daju, u prvom redu treba stvoriti mogućnost telesno uzgojnog rada, bez koga nema Sokolstvo. »Prošla su vremena, ne tako davnina, kada je bilo doista rašireno mišljenje, da je Soko bez telovežbe još uvek pravi Soko da je, štaviše, sokolsko društvo bez telovežbe, ako vrši pravilno delo, još uvek sokolsko društvo. (Dr. V. Murnik: Kultura i telovežba).«

Da li smo mi danas u stanju dati svim svojim pripadnicima ono sokolsko vaspitanje, koje Sokolstvo treba svome članstvu da daje, naročito u sokolani? Moramo priznati da nismo. To je činjenica, koja nas svakodnevno tako snažno bije, sada više no ikađa, i pred kojom ne smemo zatvarati oči, jer bi nam se to moglo jednoga dana početi grdnno osvećivati. Sredstva, kojima danas našo Sokolstvo raspolaže — bilo fizička bilo materijalna — nisu u stanju da pokriju potrebe naše organizacije.

Naše prednjaštvo, pored najbolje volje, nije u stanju da s uspehom sva-

dava sav onaj posao, koji mu se na meće odkada su sokolane počele da preplavljaju mase novih vežbača. Poznati su mi slučajevi, gde se je u nekim društvinama lepo radilo, dok je broj vežbača rastao proporcionalno sa brojem stručnih prednjaka. Međutim, kada danas na jednog prednjaka otpada umesto 60 vežbača 200 i više, nema ni govor o tom, da bi se moglo raditi sa uspehom. Naprotiv, i ono malo što je postignuto propastiće, prosto će biti zagušeno od bujice novih vežbača.

I prostorije u kojima se odvijao naš sokolski rad bile su primerene onom brojačanom stanju, kakvo je bilo pre dok danas one ni u kom slučaju ne mogu zadovoljavati i nije isključena mogućnost da će baš zbog toga razloga trpeti uspeh našega rada možda više, nego se to u prije momenat čini. Jer kada neko već dode u Soko, on ima potpuno pravo tražiti, da mu se da ono vaspitanje, koje čini bit naše misli.

JANEZ POHARC (Zg. Šiška):

Naša inteligencija i Sokolstvo

Sokolstvo ima danas zadaću da prodre u sav naš narod, da obuhvati sve krajeve naše lepe otadžbine i da postane pokret mase, koju treba duševno preobraziti u duhu sokolske ideologije. Ali svaki idejno dubok pokret u masi osudjen je na propast, ako se u toj masi ne nalazi zdrava jezgra, ako nema mozga koji ju vodi, njome upravlja i koji joj daje novih smernica, snage i elana. I čim je veća masa, tim više treba intelektualnih radenika i voda. Mi pak danas vidimo, da Sokolstvo brojno silno napreduje, a da na žalost za taj briži porast imamo premali broj sposobnih radenika, idejno jakih i uticajnih voda te iskusnih organiza-

tora. U tempu, kojim se sada, posle dočnja Zakona o osnivanju Sokola kraljevine Jugoslavije, Sokolstvo širi, može doći do slabih i rđavih posledica zbgore pomenutog stanja pa čemo možda imati veliki broj društava, ali slabih te ogroman broj članstva, ali malo pravih Sokola. Već danas opažamo, da imamo premašen broj intelektualnih radnih sila, a da i od broja inteligencije, koja stoji u sokolskim redovima, skoro polovina su po svome radu kao i po ideološkom vaspitanju i opštem nastojanju samo pola Sokoli, ili pak su uopšte samo pro forma, odnosno — kako mi to na slovenačkom kažemo — »radi lepšega«.

Na drugoj strani pak imamo na žalost ogroman broj inteligencije, koja stoji van Sokolstva, koja se za naš početak uopšte ne interesuje — i koja u ničem ne prati naša korisna nastojanja i rad.

Ima, kažem možda, krivnje i na

je 19. decembra 1917. g. potvrdio i sam pretdsednik Francuske republike Počare.

Sada počinje glasovita češka Anabaza. Nekad je Grk Ksenofont posle bitke kod Kunakte doveo do mora 10.000 pfačenika i to se još danas čita po školama, pa se u mladeži bude plesati osečaji zanosa: kad grčki vojnici iza duga i teška putovanja ugleđavši more kliju: »Talata! Talata!« — Sada je trebalu od Kijeva preko Urala i Vladivostoka i Pacifika prebaciti skoro 80.000 ljudi, ne kući, nego na zapadni front. Trebalo je potpunih 60 vlakova po 45 vagona. Za teden dana i ti su bili spremjeni. Medutim su vele neprilike za ledima zadržali Nemce, a spreda i sa strane boljševici — usprkos ugovoru da smiju mirno otići preko Rusije na Vladivostok.

U ruskom haosu sačuvala je čehoslovačka vojska vanjsku i unutrašnju disciplinu, ona se je brižljivo uklanjala s vokom mešanju u tude prilike. Ona je to činila ne samo zato, jer bi to značilo početak njezina konca, nego da ujedno sačuva sebe od tudega uplitanja.

Dogodilo se medutim, da su u Rusiji koncem 1917. g. preuzele u ruke vlast boljševici i u martu 1918. g. sklopi separativni mir sa centralnim vlastima. Situacija je u prvih mah postala za Čehoslovake u Rusiji vrlo kritična. Oni pokušavaju obraniti istočni front sa Rumunijom i Poljacima, ali ne uspevaju. Zato Masaryk moli francusku vladu, da prizna čehoslovačke legije za autonomni deo francuske vojske i da ih koncentriira na zapadni front. Francuska je vlast na to pristala, a to

uslužio molio italijanski kralj, kad mu je zapretila katastrofa od austro-ugarske vojske. Ovakuo se zbog u morale brojne sile iz jugozapadne (italijanske) fronte prebaciti na ruski front iz Galicije.

Svaki iskren Sokol radovaće se, kada vidi, kako se naši redovi množe, ali niko ne sme zbog radosti da izgubi smisao za zdravo rasudivanje.

Tajna sokolskog uspeha leži u poslenom razvijanju od nižegu višemu. Naše potrebe nailazile su svoje pozariće postepeno onako, kako su nastajale. I jedino na taj način mi smo mogli napredovati. Danas su potrebe suviše naglo narasle, brže su što se je našlo pokriće za njih, a da se prethodno nije poveo dovoljno računa o snazi, koja će namaknuti sredstva za pokriće tih potreba. To je problem pred kojim treba da se zamisle svi oni na čijim se ledima nalazi briga za uspeh Sokolstva.

I završujući ovo razmatranje, moramo se vratiti konstataciji našeg brata E. Gangla: »Vendor je temelj u osnovi načela vsega sokolskega dela in življenja telesna vzoja« — i dok se ne obezbedi u svakom pogledu solidna izgradnja toga temelja biće sva naša stojanja naša uzaludna.

Moglo bi se o tome pisati filozofske rasprave, ali sve to ostaju prazne reči — i nisu pravlj — a mi ga imamo pri ruci, a to je Sokolstvo, njegova ideologija i sistematičan rad svih. Sokolstvo — prvo je nešto specifično slovenskog i rasnog — a njegova ideja bratstva, jednakosti, slobode i ljubavi udružena sa idejom solidarnosti i duhovnog kolektivizma bez negacije individuala — to je, budimo iskreni, ne samo potpuno savremeno, nego i jedini pravac, kojim treba da se krene. Ali Sokolstvo zahteva da mu se sasvim predamo, svim osećajima i mislima, radom i ponašanjem.

Naša inteligencija treba da uvidi, da nije suvišno, ako aktivno stupi u sokolske redove i da zbog toga ne gubi na ugledu — javnije nositi sokolsku znaku i biti brat običnom radniku nije sramota — naprotiv baš to pokazuje pravu kulturu duše i veličinu srca, a što se danas, na žalost, tako malo oseća kao i socialnog shvatanja — drugim rečima — takova treba da bude slika čoveka, koji hoće da u istinu budupe potpun i savremenu u svemu.

Na nama Sokolima, mislim onima, kojima je ideologija naša već prešla u krv, na nama je da nademo načina i puta, da sada u prvom redu doveđemo u naš krug inteligenciju i ojačamo kadar duševnih voda. Sa starim generacijom i onom mladom, koja je već odmakla sa studija biće teže — ali zato treba da svu pažnju obratimo onom delu omladine, koja bez cilja lutu ili traži sebi samo zabavu i se predaje utopijama. Mi vidimo, da u centrima, gde postoje univerziteti, vrlo malen broj akademika radi ili vežba u Sokolu, nego ih većinom vidimo u raznim društvinama ili na zabavama po uzoru nekadanih nemačkih »Burschak«.

A baš iz tih redova dolaze budući profesori, uzgajatelji naše omladine, dolaze inžinjeri, budući voditelji preduzeća i tvornica, koji će imati dodir sa radništvom, dolaze pravnici, lečnici i drugi, koji mogu svojim ugledom, svojim položajem i znanjem mnogo učiniti za preporod naroda. Ali za sve to nije dovoljno samo stručna spremnost, već i jaka volja i ljubav za rad i — još nešto — svima tima treba proći i kroz sokolsku školu, jer ona je — kaču u fizičkom, tako i u moralnom, socijalnom i nacionalnom pogledu — istinska škola života. U njoj će ti mlađi ljudi nači zdrav nacionalni instinkt i u dodiru sa svim staleškim klasama praviti — socialni osećaj — a u tvrdom radu samo odgoj volje i disciplinu.

Zbog toga treba da svaki akademski klubovi i društva obrazuju sokolske osećaje, u kojima će se idejno vaspitati i da članovi podu u sokolane lokalne društva da tam dobiju tehničku spremu, da rad u ferijama kod kuće ili posle dovršenih studija u kraju svog mesta službovanja. Treba nadalje skrenuti pažnju i na srednjoškolsku omladinu, jer je malen broj ove u sokolskim redovima, da bi tako na sveučilišta došla već prosvetena sokolska idejnost. Osobitu pažnju treba da obratimo dačima učiteljskih škola, jer iz tih treba da dolaze pravi pioniri prosvete u mašini, a koji se neće zadovoljavati samo onim propisanim školskim radom.

Upravo u pravi čas dolazi i Štefanik, koji je oduševljeno dočekan.

Štefanik je obišao vojsku i konstatovao, da se mora hitno preduzeti prevoz vojske kući. U tu je svrhu izabrana delegacija, koja će informirati narod i vladu u Pragu. Delegacija je otišla 19. decembra 1918. g. iz Katerinburga i stigla u Prag 19. marta 1919. g. Vlada u Pragu usvojila je jednoglasno mišljenje delegacije, da se što pre omogući povratak vojske iz Rusije kući, pa je poslala i potrebnu delegaciju na Vladivostok i Sibir, koja je to rešenje vlade imala saopštiti čehoslovačkoj vojsci i hrabriti je, dok stignu lade za prevoz.

Čehoslovačka Anabaza ima vojničko i političko značenje. Vojničko je značenje u tome, što je vojska, usprkos svim destruktivnim i negativnim uticajima, ostala jedinstvena.* Sto su vojnički stručnjaci držali ne mogućim: probiti se na istok protiv vojske sovjetske vlade, pokazalo se kao moguće. Čehoslovački vojnik, uveren o potrebi i opravdanosti borbe, učinio je čudesa. Soko, njegova načela i ideali, bili su im uzor i škola.

Politička je Anabaza imala još veće značenje. Defenzivni vojni

Ja sam u ovom dosta opširnom članku, koji se nikako ne sme generalizovati na svu inteligenciju i omladinu — jer sam daleko od toga — pokazao samo sliku današnjeg stanja i pokazao gde treba odmah početi sa radom. Neka iskusniji od mene pak u buduće iznesu konkretnе predloge, kojim pućem

PROF. BRANKO ŽIVKOVIĆ (Zemun):

Sokolstvo i banovinska pomoć

Zakonom o osnivanju Sokola krajnjeg Jugoslavije predviđena je Sokolstvo, pored državne, i banovinska novčana pomoć. Zakonom nije doduše rečeno, u koje se svrhe ima ta pomoć upotrebljavati, ali je ipak jasno, da je država htela pomoći Sokolstvu, da može svoj rad proširiti preko onih uskih granica, u kojima se moralo krećati dok je ovisilo o skromnim vlastitim sredstvima, koja su se prikupljala od članarine i priredaba.

Premda tom zakonu sve su banovine uncle u svoje budžete već za godinu 1930./31. izvesne iznose. Međutim, kako banovine nisu imale nikakve direktive za podelu pomoći, svaka je postupala drugačije, a malo je koja izabrala pravi put. Neke su banovine delile pomoć izravno društima, ne vodeći računa, da li društvo zaslužuje pomoć, i da li će je privesti pravoj svrši. Druge su opet delile pomoć župama bez obzira, koliko društava ima dolična župa na svom teritoriju. A ima ih i takovih, koje su celu budžetu osigurano pomoći predale župi u njenom sedištu, da je ova razdelila među ostale župe njena teritorija. Ima i takovih slučajeva, da su neke banovne dale pomoći društvu izvan svoga teritorija, a društva njena teritorija nisu dobila nikakvu pomoć.

Sve to nije bilo ispravno i svrsi shodno, i kad bi se tako dalje nastavilo, ta bi pomoć bila više na štetu, nego na korist Sokolstva.

Da to ne bude, i da se to pitanje reguliše, propisao je Savez pravilnik, u kojem je tačno označeno, tko može reflektirati na banovinsku pomoć, u koju se svrhu može ista upotrebiti, pa po tome i do koje se visine može tražiti i očekivati.

Premda tome pravilnik pozvao je Savez društva, da do određenog roka podnesu svoje budžete nadležnim župama, a župe Savezu. Pri tome se mislio, da će župe, poznavajući svoja društva i njihov rad, tačno preispitati budžete društava i njihove zahteve svesti na pravu meru. Međutim, čitav taj postupak nije izvršen kako treba, a po gotovo nije izvršen do određenog roka, i ako župe i društva u nekim banovinama ostanu bez pomoći, krive su same. Kod nekih župa trebalo je nekoliko puta urgirati pismeno i brzojavno, dok ih se prisililo, da izvrše jednu dužnost u vlastitom interesu.

ba govor sa čehoslovačkom vlastom — pridonela je tome najviše čehoslovačka vojska u Rusiji. Važnost legija vidi se i iz teleograma, koji je Loyd George poslao Masaryku:

«L' histoire de l'aventure et de triomphe de cette petite armée constitue en effet une des plus grandes épopées de l' histoire...»

Votre peuple a rendu un service sans prix à la Russie et aux Alliés dans leur lutte pour affranchir le monde du despotisme. Nous ne l'oublierons jamais...» (Istorija podviga i pobjede ove male armije sačinjava uistinu jednu od najvećih epopeja u istoriji... Vaš narod učinio je jednu neprocenjivu uslugu Rusiji i Saveznici ma svojom borbotom za oslobođenje sveta od despotizma. Mi to ne čemo nikada zaboraviti...»).

Grobovi, rasijani na udaljenost od preko 10.000 kilometara po čitavoj Rusiji i Sibiru, vazda će oglašivati uspomenu i slavu čehoslovačkih junaka! Ali što rekoh na 10.000 kilometara Rovovi čehoslovačkih vojnika pročekali su se od Atlantika do istočnih obala Azije. Njihova je krv natapala Argone, Vouziers i Terron, Alpe, Karpati, Ural, Bajkal i Balkan. U istoriji nemaju naroda, koji bi svoju ljubav prema slobodi i otdažbini platilo krvljom, prolivenom od oceana do oceana!

Da, i u Alpama, naročito na Dossu Alto i na Monte Val Bella, koji su se posle Kobarida rumenili od prolivenog krviti čeških legija u Italiji i za Italiju...

I posle svega toga dolazi slučaj Morozinija. Pulja i Bazovice... Kad se taj sklop činjenica uzme na um, očaj nam je razumljiv strahovit rik češkog lava, koji je odjeknuo čitavom evropskom i američkom javnosti. Ovaj rik ranjenog češkog lava, kako je razumljivo, odjeknuo je najjače u sreću svih Jugoslovena. Zato se oni i srećaju u stotinu i stotinu svojih sokolskih domova sa najvećim udjelivnjem svoje najpredanje slovenske braće i kliju im od stca: Čast i većna hvala dragoj braći Čehoslovacima!

i načinom i kakovim se to sredstvima može i sprovadati.

Za mene je izvan debate, da samo inteligencija prožeta sokolskim duhom može povesti narod u lepu budućnost i mišljenja sam, da samo pravim sokolskim radom možemo najlepše proslaviti i večito živu misao 1. decembra.

Šire slojeve našega naroda. Prvi uslov za to jeste stvaranje jednoga kadra prednjaka, a za tim propaganda, koja se vrši životom reči i putem štampe. Drugi je uslov podizanje domova i oprema sa gimnastičkim spravama. Da se dobije jedan kadar valjanih prednjaka potrebno je, da sve župe održavaju godišnje po jedan do dva prednjaka tečaja, jedan društveni i jedan župski. Polazak tih tečajeva mora se omogućiti svim onim Sokolima, koji pružaju garancije, da će biti valjani sokolski radnici, pa ako to ne mogu na vlastiti trošak, mora ih župa uzeti na svoj. S toga će župa upotrebiti banovinsku pomoć u prvom redu za održavanje tečajeva, a tek ono, što joj preostane, na druge potrebe. Druga potreba iz tog je obilaženje društava i održavanje što užeg kontakta sa društvinama u tehničkom i prosvetnom pogledu. Nije dosta samo osnovati društvo, onda ga prepustiti samom sebi, nego ga treba podizati, vaspitati i pomagati dok se god ne podigne na svoje noge, a posle toga treba ga pažiti i čuvati da ne posrne. Prema tome mora svaka župa da ima sredstava za obilaženje društva. Treća je potreba održavanje redovite administracije sa Savezom i društvinama. Posao je u župama danas toliki, da jedno lice, koje vrši sekretarsku dužnost, a koje je redovito zauzeto svojim zvanjem, ne može sve poslove valjano i na vreme srušavati, i s toga je potrebno, da svaka župa ima svog stalnog činovnika, koji će makar pola dana raditi, ali to mora biti svaki dan. To su tri potrebe, kojima se ima udovoljiti iz banovinske pomoći.

Iz poslednjih budžeta i predloga može se razabrati, da je vrlo malo društava i župa, koje su svoje zahteve i predloge saobrazile pravilniku o počeli i upotrebi banovinske pomoći. Iz podnesenih zahteva proizlazi, da je većina društava, a i župa, shvatio, da je Sokolstvo neka državna institucija, o kojoj treba država da vodi brigu i da podmiruje sve njihove materijalne potrebe. Mnoga društva traže pomoći ne samo za pokriće redovnih potreba, nego i za podmirenje deficitia, pa čak i dugovanja iz ranijih godina. Ima društava, koja su, tako rekuć, juče postala i traže ogromne svote za gradnju domova. I sve to župe preporučuju, ne ispitujući, da li je društvo svojim radom pružilo garancije za život i razvijanje. Na taj način ispalje su bajoslovne svote, koje ne bi mogle podneti banovine ni onda, kada bi sva svoja pitanja već rešila i kad bi im ostalo još jedino pitanje Sokolstva.

Po zahtevu društava i župa trebale bi banovine da u svojim budžetima za god. 1931./32. osiguraju pomoći Sokolstvu od ništa manje nego 20.000.000 dinara. To je nemoguće očekivati, a ono, što se ne može dobiti, ne treba tražiti, jer to znači sam sebe zavarrati i praviti nezadovoljstvo.

</

drugoga, tada se predavanja mogu održati zajednički.

Prosvetna predavanja treba da posećuju osim spomenutih i svi članovi uprave.

Naveće bi se održala dva časa od 8 do 10 sati za sveukupno članstvo sem dece. Na jednom času članovi i naraštaji vežbali bi sprave, strojne i proste vežbe, a na drugom moralno bi doći i ono članstvo, koje ne vežba, da čuje predavanja o disciplini, sletovima, gradnji sokolana, letnjeg vežbališta i sprava te o prvoj pomoći, pevaju sokolski pesama u horu. Ova predavanja bilo bi vrlo korisno popratiti, u koliko je to moguće, sa projekcijom slike.

Svakog sveca i nedelje radilo bi se po osam sati i kada bi dva ista predavanja ustrajala najmanje šest meseci da obilje jedno te isto selo, pridobili bi naklonost seljaka bolje, nego da se predavači stalno menjaju, a rad nebi trebao nikada da pređe mentalitet seljaka, jer u protivnom postigli bi se negativni rezultati.

Eventualni ispiti mogli bi se održati u sedištu župe, da se usposobe najbolji za seoske prednjake. Ovi tečajevi morali bi se ponavljati barem svačike treće godine.

Uveren sam, da bi ovakim načinom vaspitanja Sokola na selu više koristili Sokolstvu, nego dosadašnjim načinom da članovi seoskih društava dolaze u župu na tečajeve, koje obično nerедovno posećuju, jer se ti tečajevi održavaju u radnim danima, a to je skopčano sa većim materijalnim žrtvama, napuštanjem poljoprivrednih radovala, što seljaci nerado žrtvuju, a mnogima je to nemoguće.

Vaspitanjem Sokolstva na selu podižećemo redove i gradskih društava,

jer će seoska deca, koja sa sela dolazi u srednje škole, biti već zadojena sokolskim duhom.

Samo onda, kada budemo još jači u sokolskoj organizaciji i kada sva društva budu imala sve propisane sprave, kada narod bude jače prosvetjen i ekonomski napredniji, tada će se moći održavati redovni tečajevi i sa seoskim Sokolima u okružjima i župama.

Sokolstvo je jedna organizacija, a kao takova, osnovana je na nekim principima. Da bi se ti principi proveli i postigla svrha, potrebno je, da svi njene članovi budu prožeti idejom vodi-

ljom i svešću, da služe jednomu pokretu, koji ide za tim da stvari novi i viši tip jugoslovenskog čoveka, zdrave duše i tela, odanog sina kralja i otadžbine, pobornika narodnog jedinstva.

Sokolstvo mora da ima kao vaspitnu organizaciju pored ostalih svojih institucija i svoju primerno uredenu statistiku. Znam i uveren sam, da prenogu drže ovo kao nekakvo potrebljeno zlo, kao nekakvu nepotrebnu stvar — slobodno im; ali oni ne znaju čemu treba dā sluzi sokolska statistika. Tim više pak treba da se zanimaju za stanje i učestvovanje društava i župa oni odgovorni, vodeći sokolski faktori, staroste, načelnici, prosvetari i ostali unikajoneri, kojima napredovanje ili lazadovanje organizacije odnosno njezinih jedinica ne sme da bude sporedna stvar. Zadaća je sokolske statistike pak da skuplja i prikuplja potrebnu gradu i podlogu za upoznavanje stanja, a što je potrebito da se kasnije na osnovu toga mogu stvoriti odgovarajući zaključci.

Toliko za uvod.

Pre izvesnog vremena čitao sam u „Sokolskom Glasniku“ nekoje statističke podatke o stanju našeg Sokolstva, koji su mi se odmah na prvi pogled učinili netačnim. To naime nije bilo stanje našeg Sokolstva, već ondašnje momentano stanje saveznog kataстра, koji, naravno, nije bio kompletiran, naročito što se tiče novih društava i četa; pa i mnoga starija društva su zbog sletskih priprava i drugih uzroka prekinula tačno poslovanje, što će se morati da nadoknadi, jer sazvani katastar mora da bude tačan. Ovo ondašnje stanje saveznog katastra, što ponovo podvlačim, dalo je pak povoda veoma oštroj kritici br. Bođićevića, ali na krivoj osnovi, što se vidi iz gornjih izvadaka.

Neka me se ispriča, ali ja nigde nisam prijatelj onog razvoja na skoke, bez temelja, a najmanje u Sokolstvu. Nikako nije pravilno, da društva rastu kao gljive posle kiše te se time stvara samo masa članstva, koje slabo poznaje sokolsku misao i koje samo oduševljeno proživljuje »medeni mesece« prve dobe društvenog opštanka, ali se odalečuju od rada, kad

zati u sedištu župe, da se usposobe najbolji za seoske prednjake. Ovi tečajevi morali bi se ponavljati barem svačike treće godine.

Uveren sam, da bi ovakim načinom vaspitanja Sokola na selu više koristili Sokolstvu, nego dosadašnjim načinom da članovi seoskih društava dolaze u župu na tečajeve, koje obično neredovno posećuju, jer se ti tečajevi održavaju u radnim danima, a to je skopčano sa većim materijalnim žrtvama, napuštanjem poljoprivrednih radovala, što seljaci nerado žrtvuju, a mnogima je to nemoguće.

Vaspitanjem Sokolstva na selu podižećemo redove i gradskih društava,

jer će seoska deca, koja sa sela dolazi u srednje škole, biti već zadojena sokolskim duhom.

Samo onda, kada budemo još jači u sokolskoj organizaciji i kada sva društva budu imala sve propisane sprave, kada narod bude jače prosvetjen i ekonomski napredniji, tada će se moći održavati redovni tečajevi i sa seoskim Sokolima u okružjima i župama.

Sokolstvo je jedna organizacija, a kao takova, osnovana je na nekim principima. Da bi se ti principi proveli i postigla svrha, potrebno je, da svi njene članovi budu prožeti idejom vodi-

ljom i svešću, da služe jednomu pokretu, koji ide za tim da stvari novi i viši tip jugoslovenskog čoveka, zdrave duše i tela, odanog sina kralja i otadžbine, pobornika narodnog jedinstva.

Sokolstvo mora da ima kao vaspitnu organizaciju pored ostalih svojih institucija i svoju primerno uredenu statistiku. Znam i uveren sam, da prenogu drže ovo kao nekakvo potrebljeno zlo, kao nekakvu nepotrebnu stvar — slobodno im; ali oni ne znaju čemu treba dā sluzi sokolska statistika. Tim više pak treba da se zanimaju za stanje i učestvovanje društava i župa oni odgovorni, vodeći sokolski faktori, staroste, načelnici, prosvetari i ostali unikajoneri, kojima napredovanje ili lazadovanje organizacije odnosno njezinih jedinica ne sme da bude sporedna stvar. Zadaća je sokolske statistike pak da skuplja i prikuplja potrebnu gradu i podlogu za upoznavanje stanja, a što je potrebito da se kasnije na osnovu toga mogu stvoriti odgovarajući zaključci.

Toliko za uvod.

Pre izvesnog vremena čitao sam u „Sokolskom Glasniku“ nekoje statističke podatke o stanju našeg Sokolstva, koji su mi se odmah na prvi pogled učinili netačnim. To naime nije bilo stanje našeg Sokolstva, već ondašnje momentano stanje saveznog katastra, koji, naravno, nije bio kompletiran, naročito što se tiče novih društava i četa; pa i mnoga starija društva su zbog sletskih priprava i drugih uzroka prekinula tačno poslovanje, što će se morati da nadoknadi, jer sazvani katastar mora da bude tačan. Ovo ondašnje stanje saveznog katastra, što ponovo podvlačim, dalo je pak povoda veoma oštroj kritici br. Bođićevića, ali na krivoj osnovi, što se vidi iz gornjih izvadaka.

Neka me se ispriča, ali ja nigde nisam prijatelj onog razvoja na skoke, bez temelja, a najmanje u Sokolstvu. Nikako nije pravilno, da društva rastu kao gljive posle kiše te se time stvara samo masa članstva, koje slabo poznaje sokolsku misao i koje samo oduševljeno proživljuje »medeni mesece« prve dobe društvenog opštanka, ali se odalečuju od rada, kad

zati u sedištu župe, da se usposobe najbolji za seoske prednjake. Ovi tečajevi morali bi se ponavljati barem svačike treće godine.

Uveren sam, da bi ovakim načinom vaspitanja Sokola na selu više koristili Sokolstvu, nego dosadašnjim načinom da članovi seoskih društava dolaze u župu na tečajeve, koje obično neredovno posećuju, jer se ti tečajevi održavaju u radnim danima, a to je skopčano sa većim materijalnim žrtvama, napuštanjem poljoprivrednih radovala, što seljaci nerado žrtvuju, a mnogima je to nemoguće.

Vaspitanjem Sokolstva na selu podižećemo redove i gradskih društava,

jer će seoska deca, koja sa sela dolazi u srednje škole, biti već zadojena sokolskim duhom.

Samo onda, kada budemo još jači u sokolskoj organizaciji i kada sva društva budu imala sve propisane sprave, kada narod bude jače prosvetjen i ekonomski napredniji, tada će se moći održavati redovni tečajevi i sa seoskim Sokolima u okružjima i župama.

Sokolstvo je jedna organizacija, a kao takova, osnovana je na nekim principima. Da bi se ti principi proveli i postigla svrha, potrebno je, da svi njene članovi budu prožeti idejom vodi-

ljom i svešću, da služe jednomu pokretu, koji ide za tim da stvari novi i viši tip jugoslovenskog čoveka, zdrave duše i tela, odanog sina kralja i otadžbine, pobornika narodnog jedinstva.

Sokolstvo mora da ima kao vaspitnu organizaciju pored ostalih svojih institucija i svoju primerno uredenu statistiku. Znam i uveren sam, da prenogu drže ovo kao nekakvo potrebljeno zlo, kao nekakvu nepotrebnu stvar — slobodno im; ali oni ne znaju čemu treba dā sluzi sokolska statistika. Tim više pak treba da se zanimaju za stanje i učestvovanje društava i župa oni odgovorni, vodeći sokolski faktori, staroste, načelnici, prosvetari i ostali unikajoneri, kojima napredovanje ili lazadovanje organizacije odnosno njezinih jedinica ne sme da bude sporedna stvar. Zadaća je sokolske statistike pak da skuplja i prikuplja potrebnu gradu i podlogu za upoznavanje stanja, a što je potrebito da se kasnije na osnovu toga mogu stvoriti odgovarajući zaključci.

Toliko za uvod.

Pre izvesnog vremena čitao sam u „Sokolskom Glasniku“ nekoje statističke podatke o stanju našeg Sokolstva, koji su mi se odmah na prvi pogled učinili netačnim. To naime nije bilo stanje našeg Sokolstva, već ondašnje momentano stanje saveznog katastra, koji, naravno, nije bio kompletiran, naročito što se tiče novih društava i četa; pa i mnoga starija društva su zbog sletskih priprava i drugih uzroka prekinula tačno poslovanje, što će se morati da nadoknadi, jer sazvani katastar mora da bude tačan. Ovo ondašnje stanje saveznog katastra, što ponovo podvlačim, dalo je pak povoda veoma oštroj kritici br. Bođićevića, ali na krivoj osnovi, što se vidi iz gornjih izvadaka.

Neka me se ispriča, ali ja nigde nisam prijatelj onog razvoja na skoke, bez temelja, a najmanje u Sokolstvu. Nikako nije pravilno, da društva rastu kao gljive posle kiše te se time stvara samo masa članstva, koje slabo poznaje sokolsku misao i koje samo oduševljeno proživljuje »medeni mesece« prve dobe društvenog opštanka, ali se odalečuju od rada, kad

zati u sedištu župe, da se usposobe najbolji za seoske prednjake. Ovi tečajevi morali bi se ponavljati barem svačike treće godine.

Uveren sam, da bi ovakim načinom vaspitanja Sokola na selu više koristili Sokolstvu, nego dosadašnjim načinom da članovi seoskih društava dolaze u župu na tečajeve, koje obično neredovno posećuju, jer se ti tečajevi održavaju u radnim danima, a to je skopčano sa većim materijalnim žrtvama, napuštanjem poljoprivrednih radovala, što seljaci nerado žrtvuju, a mnogima je to nemoguće.

Vaspitanjem Sokolstva na selu podižećemo redove i gradskih društava,

jer će seoska deca, koja sa sela dolazi u srednje škole, biti već zadojena sokolskim duhom.

Samo onda, kada budemo još jači u sokolskoj organizaciji i kada sva društva budu imala sve propisane sprave, kada narod bude jače prosvetjen i ekonomski napredniji, tada će se moći održavati redovni tečajevi i sa seoskim Sokolima u okružjima i župama.

Sokolstvo je jedna organizacija, a kao takova, osnovana je na nekim principima. Da bi se ti principi proveli i postigla svrha, potrebno je, da svi njene članovi budu prožeti idejom vodi-

ljom i svešću, da služe jednomu pokretu, koji ide za tim da stvari novi i viši tip jugoslovenskog čoveka, zdrave duše i tela, odanog sina kralja i otadžbine, pobornika narodnog jedinstva.

Sokolstvo mora da ima kao vaspitnu organizaciju pored ostalih svojih institucija i svoju primerno uredenu statistiku. Znam i uveren sam, da prenogu drže ovo kao nekakvo potrebljeno zlo, kao nekakvu nepotrebnu stvar — slobodno im; ali oni ne znaju čemu treba dā sluzi sokolska statistika. Tim više pak treba da se zanimaju za stanje i učestvovanje društava i župa oni odgovorni, vodeći sokolski faktori, staroste, načelnici, prosvetari i ostali unikajoneri, kojima napredovanje ili lazadovanje organizacije odnosno njezinih jedinica ne sme da bude sporedna stvar. Zadaća je sokolske statistike pak da skuplja i prikuplja potrebnu gradu i podlogu za upoznavanje stanja, a što je potrebito da se kasnije na osnovu toga mogu stvoriti odgovarajući zaključci.

Toliko za uvod.

Pre izvesnog vremena čitao sam u „Sokolskom Glasniku“ nekoje statističke podatke o stanju našeg Sokolstva, koji su mi se odmah na prvi pogled učinili netačnim. To naime nije bilo stanje našeg Sokolstva, već ondašnje momentano stanje saveznog katastra, koji, naravno, nije bio kompletiran, naročito što se tiče novih društava i četa; pa i mnoga starija društva su zbog sletskih priprava i drugih uzroka prekinula tačno poslovanje, što će se morati da nadoknadi, jer sazvani katastar mora da bude tačan. Ovo ondašnje stanje saveznog katastra, što ponovo podvlačim, dalo je pak povoda veoma oštroj kritici br. Bođićevića, ali na krivoj osnovi, što se vidi iz gornjih izvadaka.

Neka me se ispriča, ali ja nigde nisam prijatelj onog razvoja na skoke, bez temelja, a najmanje u Sokolstvu. Nikako nije pravilno, da društva rastu kao gljive posle kiše te se time stvara samo masa članstva, koje slabo poznaje sokolsku misao i koje samo oduševljeno proživljuje »medeni mesece« prve dobe društvenog opštanka, ali se odalečuju od rada, kad

zati u sedištu župe, da se usposobe najbolji za seoske prednjake. Ovi tečajevi morali bi se ponavljati barem svačike treće godine.

Uveren sam, da bi ovakim načinom vaspitanja Sokola na selu više koristili Sokolstvu, nego dosadašnjim načinom da članovi seoskih društava dolaze u župu na tečajeve, koje obično neredovno posećuju, jer se ti tečajevi održavaju u radnim danima, a to je skopčano sa većim materijalnim žrtvama, napuštanjem poljoprivrednih radovala, što seljaci nerado žrtvuju, a mnogima je to nemoguće.

Vaspitanjem Sokolstva na selu podižećemo redove i gradskih društava,

jer će seoska deca, koja sa sela dolazi u srednje škole, biti već zadojena sokolskim duhom.

Samo onda, kada budemo još jači u sokolskoj organizaciji i kada sva društva budu imala sve propisane sprave, kada narod bude jače prosvetjen i ekonomski napredniji, tada će se moći održavati redovni tečajevi i sa seoskim Sokolima u okružjima i župama.

Sokolstvo je jedna organizacija, a kao takova, osnovana je na nekim principima. Da bi se ti principi proveli i postigla svrha, potrebno je, da svi njene članovi budu prožeti idejom vodi-

ljom i svešću, da služe jednomu pokretu, koji ide za tim da stvari novi i viši tip jugoslovenskog čoveka, zdrave duše i tela, odanog sina kralja i otadžbine, pobornika narodnog jedinstva.

Sokolstvo mora da ima kao vaspitnu organizaciju pored ostalih svojih institucija i svoju primerno uredenu statistiku. Znam i uveren sam, da prenogu drže ovo kao nekakvo potrebljeno zlo, kao nekakvu nepotrebnu stvar — slobodno im; ali oni ne znaju čemu treba dā sluzi sokolska statistika. Tim više pak treba da se zanimaju za stanje i učestvovanje društava i župa oni odgovorni, vodeći sokolski faktori, staroste, načelnici, prosvetari i ostali unikajoneri, kojima napredovanje ili lazadovanje organizacije odnosno njezinih jedinica ne sme da bude sporedna stvar. Zadaća je sokolske statistike pak da skuplja i prikuplja potrebnu gradu i podlogu za upoznavanje stanja, a što je potrebito da se kasnije

svesne i požrtvovne Jugoslovenke — Sokolice?

Idimo još dalje! Ima čitav niz drugih društava, koja imaju društvenu načelnicu, a koja je ujedno članica ili ih pored nje samo pet, šest. U mnogim društavima članice uopšte ne vežaju, ni ženski naraštaj, jedino ženska deca vežbaju redovito. Kamo idu ova deca kasnije, kad nema naraštaja ni odelenja vežbačica?

Možda je to poneki uzrok u velikoj konzervativnosti s obzirom na žensku jednakopravnost u nekojim predelima naše države. Ali i to treba da se osuduje. Sokolstvo se obraća na čitav narod, bez relike na spol i veru i želi da jednakopravno vaspitava sve slojeve. Junaštvo Sparte u staroj Grčkoj nije postojalo samo u muževnosti i hrabrosti njezinih gradana, već i u svesnosti Špartankinja, koje su znale vaspitavati svoju decu u junaštvi i ljubavi prema otadžbini. Da li za Jugoslovene i Jugoslovenke važi što drugo? Nikako, a naročito ne u sadašnjoj dobi!

Da li je statistika, koju prikazuju dijagrami potpuna? Ne! Takvo sokolsko brojenje ne možemo provesti svaki dan. Ali ovi dijagrami sastavljeni su na podlozi malih statističkih iskaza za sve godine unatrag pa i za godinu 1930. Ima li u njima što pogrešno, treba za to potražiti krivce među onim društvima, koja su svoje podatke ili povisila ili smanjila. Ta pozajemno čovečju slabu stranu — bahaost. A iskustva nam kažu, da se do sada nismo varali. Svakako pak uvereni smo, da statistika za god. 1930. nije preterana, jer su pojedina stara društva samo malo napredovala po broju članstva, međutim pak moramo da zabeležimo velik prirast članstva zbog osnivanja više od 250 novih društava. Konačno pak ne smemo previše da osudujemo sva društva, naročito ne veća, kojima povećanje članstva ne može promeniti faktično stanje. Držimo dakle, da su podaci — u koliko toliko — verovatni i da odgovaraju istinskom stanju, naročito pak, kad upotrebimo eventualni razmer za ona društva, koja nisu poslala mali statistički iskaz, a kojih ima oko 50, razumljivo, samih izabranih. Onda je račun tačan!

Kao telesno vaspitna organizacija Sokolstvo mora da u glavnome iskaže veliki broj pripadnika onih, koji vežbaju. Prema poslednjim podacima jasno vidimo to stanje iz odnosnog dijagrama. Zato ne preostaje drugo,

DUŠAN M. BOGUNOVIĆ (Zagreb):

Škola, vojska i selo u svetu sokolske ideologije i organizacije

Motto: »Razvijanje Sokola u široj masi narodnoj, gde on ima i svoju kulturno-prosvetnu misiju, postaje deo programa državne politike, koji se bez zastoja ima prevesti.«

Declaracija Kr. Vlade od 4. jula 1930.

Nema sumnje, da je ideološki program jugoslovenskog Sokolstva — kao vaspitni i organizatorski sistem, kako za omladinu, tako i za široke seljačke masse našega naroda i kao srestvo za fizičko vaspitanje naše vojske, nakon skoro desetgodišnje borbe i dokazivanja, da je Sokolstvo najbolje organizatorsko i ideološko srestvo za dobro, sreću i trajnost ideja naroda i države — pobedilo i doživelo konačno priznanje onih, koji ravnaju sudbinom nacije i države.

Van svake je sumnje, da je ova misao dobila odobrenje od preve nad prvim ličnostima nad državnicima i političarima, koja je još teške i burne političke godine 1928., a pred sokolski slet u Skoplju, kao okrunjena glava, smelo i sokolski kazala:

»JA SAM SOKOL!«

U pojmu naroda i države, kao celine, mi spajamo pojmove: narod — kralj — država kao celinu, a to za dobro nas u sadašnjosti, a još više za dobro i sreću onih, koji dolaze.

I sledile su iz tih dogadjaja od 1928. pa dalje i danas izjave, kao državnih prestavnika, tako i prestavnika ostale javnosti, iz kojih proizlazi istina: »Sokolstvo postaje sastavni deo opšte narodno-državne kulture i politike. Prelazi iz ruku i duša uskog kruge sokolskih idealista-radnika i članstva, po prirodi same stvari u kojoj se Sokolstvo nalazi u vanskolskog kruge i mimo Sokolstva odlučuju o Sokolstvu mnogi, koji Sokolstvu dobro žele i misle dobra, ali ne proživlji Sokolstvo, ne mogu da pogode tačno puteve, srestva i metode, koje vode cilju Sokolstva.«

U tim momentima, koji su za Sokolstvo sudbonosni, kako ideološki, tako i organizatorski — za pretstav-

nego da utvrdimo, da (barem na papiru) muškog članstva vežba oko 27%, od ženskog članstva pak dobra trećina, što nas ne može ni najmanje zadovoljiti. Kod togak pak ne smemo da ispuštimo iz vida i činjenicu, da od upisanih vežbača nisu na svakom času vežbanja svi prisutni i zato možemo mirno tvrditi, da kod članova vežba samo dobar peti deo, a kod članica četvrtina. I po mom mišljenju to mogu da budu pravi brojevi. Iz toga po neuromljivoj logici sledi, da moramo broj vežbačeg članstva povisiti barem na polovinu. Zadača Sokolstva je tako jasno označena u njegovom programu i statutu, da ono zaista ne treba onih, koji ne rade. Mlade, sveže čete članova i članica u vežbaonici i stare sokolske garde, to treba da bude naša deviza; sve one po društвима pak, koji neće da rade, prinudimo ih na pozitivan rad, ili pak..., mislim, da se razumemo.

U temu je vezi sa pitanjem članstva i uzgoj sokolskog naraštaja i dece. Od kolevke do groba treba da služimo sokolskoj ideji. Iz dece u naraštaj i iz naraštaja u članstvo put je svakog Sokola. Ako dakle hoćemo, da se u toku vremena učvrste sokolske ređovi, mora da organizacija posveti sve svoje najbolje snage uzgoju dece i naraštaja, da time pridobiće na članstvu. Iz dijagrama vidimo, da se naime i u pogledu broja omladine javlja napredak, ipak ovo, što smo do sada postigli nije dovoljno. Još uvek su i po najvećim društвимa premašene odeljenja naraštaja i dece, a da ne govorimo o onim jedinicama, koja uopšte nemaju nikakvih omladinskih odeljenja. I tih imaju još uvek mnogo. To nam sve doći poslednji sokolski kalendar. Ovog puta možda nisu društva namerno zatajila broj svog naraštaja!

Najvišu brigu pak čini našem Sokolstvu pitanje prednjaka. Imamo samo malen broj prednjaka i prednjaka sa župskim ispitom, a ni celokupan broj prednjaka vodnika (oko 2700) prema 66.000 vežbačih osoba ne može ni najmanje da zadovoljiti. Koliko ima društva, koja nemaju ni jednog prednjaka, ni dobrog ni slabog. A kakav onda mora da bude rad u tim društвимa?

Dosta o tome. Ko pažljivo ogleda dijagine, taj će moći sam protumačiti sve ono što nisam kazao.

Pri koncu moram svakako da utvrdim, da nas naš put vodi napred. Poštujući još podići kakvoću naših rezova i mi ćemo pobediti!

života, koji će se razvijati pravcima ne suprotnim Sokolstvu, ali sa izvesnim diferencijama u naziranju na svet, život i kulturu čoveka, kao što te i tajne pojave vidimo već i kod drugih srodnih naroda.

Ima nešto drugo za čim treba da težimo, a da se ispune naše težnje, a to je da načela, metode i sistem telesne kulture primenimo na tri glavna faktora našeg narodnog i državnog života, kroz koje prolazi ceo naš narod u kritičko doba razvoja i života, a po kojima — ako damo temelj Sokolstva — spasićemo u broju i ideju Sokolstva. Ta tri faktora jesu: škola, vojska i selo i to radi toga, jer kroz školu prode skoro ceo naš narod doba dežinjstva, kroz vojsku doba momaštva, a selo sačinjava 85% našega naroda.

Put naš, da ceo narod bude odgojen u duhu sokolske kulture, vodi nas škola — školskim pripadnicima; vojska — vojniciima i oficirima; selu — najvećem broju građana Jugoslavije.

Nastaje sada pitanje načina, kako da se približimo ovim faktorima, da li da Sokolstvo uđe kao organizacija sa svojim radnicima u školu, vojsku i selo i vrši direktni upliv na mase škole, vojske i sela, ili da Sokolstvo stupi u zajednicu sa tih faktora našega javnoga života i saradnjom, a najviše potpomaganjem da predstavnici tih faktora dođu do sokolske spreme i vrše čim bolji i sokolski svršishodniji upliv, da tih mase, ne organizatori, već ideološki postanu sokolske, a kasnije prema slobodnom odlučivanju i organizatorske.

Moje je duboko uverenje — na osnovu promatranja kako nas sami, t. j. jedinica Sokolstva, koje rade i koji nismo bili dostatni ni za nas 84.000 jugoslovenskog Sokolstva, a kasno li za broj škole, vojske i sela — da je bolji i svršishodniji put potpomoći predstavnike škole i vojske da dođu do sokolskog znanja pa da sami odgoje svoje pripadnike u duhu Sokolstva, nego da mi odgajamo, jer ne samo da ne ćemo moći odgojiti druge, već ne ćemo moći ni sebe čim dalje tim više usavršavati, a time što naša sokolska organizacija bude slabija, tim će i biti slabiji naš upliv na okolicu, slabicemo i mi i oni van nas, a kroz to će padati i načelo da narod bude odgojen u duhu sokolske kulture. Osim toga treba i nas same dobro pogledati pa viditi, da je u nama dosta slabosti i manjkavosti i da prepustiti svakome od nas, pa bio i prednjak, ulaz u školu i vojsku, a ne potrefiši metodu i sredstva, stvara se neraspoređenje, naročito u školskim krugovima, koji stoje na stanovništu da je škola učiteljeva i da na pripadnike škole imaju uticaj samo učitelj, hoće li se da se sa izvesnom idejom utiče na dušu i telo deteta, treba učitelj spremiti da on sam vrši taj uticaj. Uočite, braće i sestre ovaj primer, ove moje tvrdnje: danas je u SKJ učlanjeno sokolskih dece 17.464, što to znači? To znači da pedeset puta toliko i više naše dece ostaje van sokolskog odgoja, jer sokolski odgoj vrše sokolska društva, a ne škole, znači da u celoj Jugoslaviji ne stoji pod uticajem Sokolstva toliko dece, koliko ima grad Zagreb sa okolinom. Tako je i sa našim naraštajem koga SKJ ima 16.008, a gde je na sto i više tisuća ostale dece naša roda i t. d. i t. d?

Da zaključim. Pustimo, kad je uvedena telesna vežba po sokolskom sistemu u osnovnim školama, da učiteljstvo u zajednicu sa nama (upravom SKJ) reši pitanje, da se putem škole organizira sokolski pomladak i to na način, da učitelj razreda, u času gimnastičkih i u ostalim prigodama, vrši ne samo telesno, već i duševno-moralno vaspitanje po sokolskom sistemu, a mi potpomognimo učiteljstvo da dođe do potrebljene znanje i metode, a verujete, učiteljstvo u sebi krije već samim svojim znanjem sve elemente sokolske kulture, koja je identična u školi i Sokolstvu. Primivši ova načela, a kraj toga, ako se uredi pitanje gimnastičke u učiteljskim školama onako, kako to zahtevaju potrebe naroda i Sokolstva, prestaće oni članici »Učitelj i Sokolstvo«, koji sve više, a ja to dobro znam, prave disharmoniju između škole-i-učiteljstva. Sokolstvo-članici, a ne spominjem u mnogim slučajevima i netaktično i nesokolsko shvaćanje odnosa Sokolstva prema školi i obratno. Tako neka se produži od osnovne škole pa do svršetka, pa ćete videti, da će škole — učiteljstvo — dati temelje, na kojima ćemo moći bolje i brže stvarati prave Sokole.

Slično je i sa vojskom. Njima treba da potpomognemo da dođu do stručnih lica sokolski odgojeni i da se fizičko vaspitanje vrši po sokolskom sistemu i to ne samo slučajno, kad treba prema vani, već stalno i sistematski. Sve to ne isključuje užajamni rad, zalazak u kasarne i slično — naprotiv samo u dogovoru s predstavnicima vojske na zajednički rad i odgoj pripadnika vojske i održanje takovih tečajeva, koji će poslužiti, da kad vojnik otsluži vojni rok, bude opusobljen za vodstvo seoskih sokolskih četa.

Kad se ovo pitanje realno hoće da raspravi, onda se mora biti na čistoj jednom istom, a ta je: ma koliko mi bili organizatori i ideološki jaci i brojem deset putova povećani od danas, nikad se neće ostvariti misao, da ceo narod bude organizovan u Sokolstvu. To je fizička nemogućnost, a tome će se suprostaviti i razvoj našeg opte-

nici sa učiteljstvom treba da postane ono, što kaže deklaracija Kr. Vlade — prosvetno-kulturna misija u širim masama naroda — jer pogledajte oko sebe, mimo nas stvaraju se tolike i tolke organizacije, ja ih spominjam neće, koje, ako Sokolstvo ne bude svesno, užet će ne samo broj već i ideju, iako je nama sa svijetu strana uprto prstom: Vreme je vaše — učinite što zname! Ne učinimo li, vreme će naše proći, a time i vreme Sokolstva.

Stoga budimo svesni i podimo:

Sokolstvem u školu kroz učiteljstvo, a uz našu pomoć;

Sokolstvom u vojsku kroz oficire, a uz našu pomoć i

Sokolstvom u selo kroz sokolsku organizaciju.

A mi dakle, zbijmo redove, postavimo svakog na svoje mesto — ni po babu ni po stričevima, već po radu u Sokolstvu — usavršavajmo se i budimo broju građana Jugoslavije.

skromni u današnje doba, koje nam je dalo pravo, pristupajući školi i učiteljstvu, učiteljstvu i taktično, a vojski obazrivo; pazimo kome dajemo vlast na čelnika, starešine, prosvetara, budimo budni, da se u Sokolstvo ne ulazi za korist i ličnu slavu; stvorimo od Beograda pravo središte Sokolstva pa da vidite, da ćemo kroz školu, vojsku i selo doživiti i da ćemo jednog dana moći kazati,

da je deo državne politike — razvijanje Sokolstva u široj masi narodnoj, gde ono ima i svoju kulturno-prosvetnu misiju — izvršeno snagom Sokolstva i da ćemo svetla obrazu istupiti pred one za koje živimo i radimo, a to su: narod — kralj — država!

Eto, zato sam napisao za 1. decembarski članak: Škola, vojska i selo u svetu sokolske ideologije i organizacije.

IZ SAVEZA SKJ

Svim bratskim župama!

Sasvim privatno i nepozvanom inicijativom drži se u zadnje doba takozvani sokolski tečajevi za učitelje osnovnih škola po raznim mestima.

Takav je tečaj održan u Gospiću, sada se drži u Zagrebu, a po novinarskim vesteima držace se u Krapini, Primorju i drugdje. Ovi su tečajevi pokrenuti u subvencionirani bez znanja uprave Saveza Sokola kraljevine Jugoslavije, pa zato se oni ne mogu niti nazivati sokolskim, jer nisu pod sokolskom kontrolom, provadaju se izvan sokolske organizacije i nemaju ništa zajedničko sa Sokolstvom.

Upućujem sve bratske sokolske župe, da se upravljaju prema ovom saopštenju uprave Saveza Sokola kraljevine Jugoslavije, pa da ovakove tečajevi bez kontrole i ovlaštenja sokolske organizacije smatraju nevažećim za opšte sokolsko vaspitanje.*

XXI. sedmica izvršnog odbora Saveza SKJ

održana 20. novembra 1930. u Beogradu.

Konstatuje se, da su svi zaključeni poslednje sednici izvršeni.

Pročelnik ozlednog fonda brat dr. Dragić referiće o tekućim poslovima i predlaže, da se temeljem pravilnika ozlednoga fonda doznači roditeljima pokojnog Esada Pirkica, naraštaja Sokolskog društva u Konjicu potpora od 5000 Din, Dušanu Džožumiću iz Trbovlja 4600 Din time, da društvo imati isplati bolničke troškove. Glede brata Petra Pavšića, člana Ljubljanskog Sokola, da se isplati 950 Kč na račun bolničkih troškova i 3100 Din za daljnje lečenje. Sokolskom društvu Čakovac na ime bolničkih troškova im se isplati 1110 Din za brata Franju Vadea i 150 Din za Nikolu Horvata. Blagoju Stajiću, članu Sokolskog društva Velika Kikinda, doznačuje se 600 Din. Naraštaju Ljubljanskog Sokola Strliju 460 Din time, da društvo ustegne bolničke troškove u visini od 150 Din, naraštajki Sokola Ljubljana I Dragi Dejak 140 Din, a Ema Frelihu, članu Sokola Ljubljana II 460 Din, Rudolfu Koljeku iz Celja i Eduardu Resneru iz Braslovača po 500 Din, Ivi Čelharu, članu Sokolskog društva Maribor 700 Din, Karlu Puševcu iz Sokolskog društva Št. Vid kod Ljubljane 100 Din, Tinku Klavelu iz Sokolskog društva Ribnica 15. Din i Ruđaru Milanu, članu Sokolskog društva Kočevje 300 Din. Predlog se prima i upućuje bratu blagajniku, da odobrene iznose odmah doznači.

U vezi sa referatom brata pročelnika ozlednoga fonda, brat Stevo Knežević traži, da savezna uprava svaki slučaj ozlede ispita onamu, nisu li svi ti slučajevi ili bar u većini nastali usled nepažnje voda vežbačkih kategorija. Traži, da se za slučaj, ako se ustanovi ovakova krivnja odnosne funkcionare povuče na odgovornost.

Nadalje upozoruje brat načelnik, da Savez francuskih gimnasta u Parizu do godine, u meduvremenu od 11. do 13. jula, priredjuje svoj slet. Tom zgodom proslaviće se i 50-godišnjica Međunarodne gimnastičke federacije, čiji je član i Savez Sokola kraljevine Jugoslavije. Odnosni poziv za sudelovanje na ovim svečanostima već smo prisnili, pa predlaže, da se Savez istome odazove i sudeluje po naročitoj deputaciji. — Predlog se prima.

Nadalje načelništvo Saveza naročito radi na tome, da se u opšte u Sokolstvu, a naročito po vežbačima, gaji skijaštvo. U Dravskoj banovini imamo danas već veliki broj Sokola skijaša. Načelništvo smatra, da je skijaštvo važna grana vežbanja pa zato predlaže, da se u principu zaključi, da se sve ozlede kod skijanja smatraju kao da su se dogodile kod redovne te lovežbe ili na sletovima. — Predlog se prima.

Nadalje brat načelnik upozoruje na narednu olimpijadu u Los Angelesu predlaže, da se već sada ozbiljno raspravi pitanje učestvovanja našega Saveza.

Kako saznajemo, načelnik Čehoslovačke Obec Sokolske br. dr. Jindřich Vaniček iz zdravstvenih razloga podao je ovih dana ostavku na svoj položaj u ČOS.

Pismo, kojim je br. dr. Vaniček podao ostavku, a koje je poslao sednici tehničkog odbora ČOS, održano u Pragu 23. o. m. glasi:

Braćo! Duboko dirnut pišem ovo pismo, koje treba da Vam iskaže ono, što usmeno ne mogu da učinim, jer prelazi moju snagu; oprštavam se od Vas, oprštavam se od Sokolstva, koje mi je u životu bilo najdragocenije. Imam od toga b-a š 3 g-o d-i-n-e, otakao me je sreća mog života povela ka Sokolu. Pre 38 godina saglasno ste me postavili na čelo tehničkog sokolskog rada. Čitavo ovo vreme, koje se može uporediti sa prosečnom dobom čovečeg života, zajedno smo radili, u sporazumu i miru na razvoju Sokolstva, sretni u našem radu. Nadošla pak je bolest, koja mi je oduzela snage, koje su potrebne vodi Sokolstva. Zato vracam danas u Vaše ruke svoju funkciju, koja nije ničim okaljana, koju sam uvek držao krunom svog života te se oprštavam s Vama i s dragim sokolskim vežbačima, zahvaljujem Vam se za Vašu ljubav i odanost te Vas molim, da i u buduće ostanete verni naucima Vašeg učitelja, ne obazirajući se na tude glasove i da bi stalno radili na tome, da se dižu snage i samosvest našeg naroda i svega Slovenskoga. Neka živi na vekove silno i krasno Sokolstvo! Na zdar!

Pristupa se raspravi o pripremi grade za glavnu skupštinu Saveza glede na podjeljene referate po načelnim pitanjima i odnosima Sokolstva spram javnih pitanja i ustanova.

Nakon debate zaključuje se, da se poverava prvom zameniku starešine bratu Ganglu, da svojom diskrecijom vlašću odredi do naredne sednice izvršnog odbora pojedine referente, kojima ujedno ima odrediti i teme, koje ovi referenti imaju bezvjetno izraditi.

Brat tajnik Brozović izveštava o tekućim poslovima, pa se zaključuje: u novu društvenu zastavu Sokolskog društva Titel ukuće se spomen čavlič; osvećenje nove društvene zastave Sokolskog društva Velika Kikinda poslavati će telegrafski: za desetgodišnjicu proslave Lužičko-srpskog sokolskog Saveza uputiće Savez SKJ u Budušin svoje pismene čestitke; knjigu »Antologija jugoslovenskih i narodnih jedinstava« preporučiće se posebno.

U Pragu, 22. novembra 1930.

Dr. Vaniček.

Brat dr. Jindřich Vaniček jedan je od najstaknutijih lica u celom slovenskom Sokolstvu, kojemu je bio od godine 1926. načelnik. Rodio se 1. januara one godine, kad je u Pragu niknulo prvo sokolsko društvo. Godinu pre polaganja gimnazijalne maturu, 1879., stupio je u Malostranski Sokol. Sam dr. Miroslav Tyrš ocenjuje brata Vaničeka pri društvenoj javnoj vežbi

Arandelovac gledom na izgradnju svoga doma uputiće se na propisan put.

Brat potstarešina Gangl podnosi na prihvrat nacrt proglaša za 1. decembar, koji se prihvata.

Brat Živković podnosi izrađeni konačni nacrt budžeta po banovinama za potrebe pojedinih sokolskih župa. — Zaključuje se, da se budžeti sa najvećim pospešenjem posalju pojedinih banovinama.

Brat dr. Mirko Buić iznosi predlog stanja i rada Sokolstva u Primorskoj banovini, kao i nacrt organizacije narednog sleta na Jadranu.

Brat dr. Jindřich Vaniček otstupio

Kako saznajemo, načelnik Čehoslovačke Obec Sokolske br. dr. Jindřich Vaniček iz zdravstvenih razloga podao je ovih dana ostavku na svoj položaj u ČOS.

Pismo, kojim je br. dr. Vaniček podao ostavku, a koje je poslao sednici tehničkog odbora ČOS, održano u Pragu 23. o. m. glasi:

Braćo! Duboko dirnut pišem ovo pismo, koje treba da Vam iskaže ono, što usmeno ne mogu da učinim, jer prelazi moju snagu; oprštavam se od Vas, oprštavam se od Sokolstva, koje mi je u životu bilo najdragocenije. Imam od toga b-a š 3 g-o d-i-n-e, otakao me je sreća mog života povela ka Sokolu. Pre 38 godina saglasno ste me postavili na čelo tehničkog sokolskog rada. Čitavo ovo vreme, koje se može uporediti sa prosečnom dobom čovečeg života, zajedno smo radili, u sporazumu i miru na razvoju Sokolstva, sretni u našem radu. Nadošla pak je bolest, koja mi je oduzela snage, koje su potrebne vodi Sokolstva. Zato vracam danas u Vaše ruke svoju funkciju, koja nije ničim okaljana, koju sam uvek držao krunom svog života te se oprštavam s Vama i s dragim sokolskim vežbačima, zahvaljujem Vam se za Vašu ljubav i odanost te Vas molim, da i u buduće ostanete verni naucima Vašeg učitelja, ne obazirajući se na tude glasove i da bi stalno radili na tome, da se dižu snage i samosvest našeg naroda i svega Slovenskoga. Neka živi na vekove silno i krasno Sokolstvo! Na zdar!

Pristupa se raspravi o pripremi grade za glavnu skupštinu Saveza glede na podjeljene referate po načelnim pitanjima i odnosima Sokolstva spram javnih pitanja i ustanova.

Nakon debate zaključuje se, da se poverava prvom zameniku starešine bratu Ganglu, da svojom diskrecijom vlašću odredi do naredne sednice izvršnog odbora pojedine referente, kojima ujedno ima odrediti i teme, koje ovi referenti imaju bezvjetno izraditi.

Brat tajnik Brozović izveštava o tekućim poslovima, pa se zaključuje: u novu društvenu zastavu Sokolskog društva Titel ukuće se spomen čavlič; osvećenje nove društvene zastave Sokolskog društva Velika Kikinda poslavati će telegrafski: za desetgodišnjicu proslave Lužičko-srpskog sokolskog Saveza uputiće Savez SKJ u Budušin svoje pismene čestitke; knjigu »Antologija jugoslovenskih i narodnih jedinstava« preporučiće se posebno.

Brat dr. Jindřich Vaniček

kao »snagu, bogatu pojedinostima«. Pored rada u Sokolu, bavi se mnogo

veslanjem i plivanjem, u čemu postiže prvenstvo. God. 1884. izabran je načelnik Smichovskog Sokola, a iz četvrtne godine načelnikom i župskim inspektorom Sredočeške župe. Godinu dana kasnije vodi kao 27. godišnji pravnik jedno od prvih društava na utakmice u Pariz, odakle se vraća sa zlatnim listom palme i sa medaljom Unije francuskih gimnasta. God. 1891. postaje načelnik matičnog sokolskog društva u Pragu, a sledeće godine 23. marta izabran je u predsedništvo ČOS, a dva dana kasnije postaje njezin načelnik. Kada je god. 1908. osnovan Savez Slovenskog Sokolstva postaje i njegov načelnik. Pod njegovim vodstvom pobeduju vrste čeških takmičara u Francuskoj, Belgiji, Jugoslaviji, Luksemburgu i dr. God. 1893. uveo je u Sokolstvo današnje vežbače odelo.

Njegov literarni sokolski rad je svestran. Napisao je mnogo tehničkih priručnika, članaka u časopisu »Sokol« i drugim sokolskim knjigama. Sam malo govor, ali radi. Druge pobude na

rad, organizuje odlazke u inostranstvo i t. d. God. 1895. poslan je od ČOS u francusku vojnu školu u Yoinville, odakle je doneo dugi i kratki štap, šakanje te novi nazor u mačevanju sabljom i floretom. Naročitu pažnju posvećuje vežbanju mladeži, žena i odgoju vežbačeg članstva. 28. oktobra 1918. doživljuje srce, da postaje komandant češoslovačke vojske i straže. Sedam godina kasnije pak se isplini njegov dugogodišnji san — Tyršev dom i u njemu stalna prednjačka škola.

Zelimo bratu Vaničku, da bi u misru što pre ozdravio i opet preuzeo tehničko vodstvo svoga slovenskog Sokolstva.

IZ UREDNISTVA. Radi obilogn gradiva bili smo prisiljeni izostaviti članke braće: prof. I. Ivančića, dr. E. Mejaka, ing. M. Kvapila, dr. M. Kováčića, M. Konjhodžića i G. Miloševića, kao i ostale vesti, a što ćemo doneti u narednom broju našeg lista od 11. XII.

KNJIGE I LISTOVI

»KOD LUŽIČKIH SRBA«

Već prošle godine počeo je u »Sokolskom Glasniku« izlaziti kao podlistak putopis br. Vekoslava Bučara »Kod Lužičkih Srba«. Ovih dana, baš za desetgodišnjicu opstanka lužičkog Sokolstva, izšao je ovaj putopis u knjižici, koja je prvo duže informativno delo na našem jeziku o Lužičkim Srbima, toj najmanjoj grani Slovenstva. Br. V. Bučar, koji je prošle godine proputovao svu srpsku Lužicu od juga do severa, ne opisuje u knjizi samo svoja putovanja, već na veoma lep način prikazuje i kulturni, politički i narodni život Lužičkih Srba. Upozna-

je nas sa pojedinim nacionalnim radnicima, njihovim Sokolstvom, književnošću, istorijom, studentskim prilikama i t. d. Knjiga je ilustrovana sa 38 slika. Pridoran joj je i duži geografski uvod. O delu samom pozabavimo se u jednom od narednih brojeva našeg lista. Danas ovu knjigu, koja ima 172 stranice, najtoplje preporučujemo svima, koji se zanimaju za Lužičke Srbе, a naročito svakom našem sokolskom društву, koje ne bi smelo, a da je ne nabavi za svoju biblioteku. Cena je knjizi 16 Din, u tvrdom platnenom posvezu 25 Din. Porudžbine prima Jugoslvenska Sokolska Matica u Ljubljani, Narodni dom.

Kranjska hranilnica, Ljubljana

TELEFON LJUBLJANA

štev. 2481. •••••

Oblastna hranilnica, Maribor, s podružnicom v Celju

Račun Poštne hranilnice

Ljubljana štev. 10.680

Račun Poštne hranilnice Celje

štev. 10.727

Telefon Celje štev. 93

sta denarna zavoda dravske banovine, ki jamči za vloge z vsem svojim premoženjem in svojo davčno močjo.

Vloge na knjižice in tekoče račune obrestuju najugodnejše. Dovoljujeta kredite proti vknjižbi na prvem mestu, v tekočem računu in proti amortizaciji, dajeta menična posojila, vršita vse kontokorentne posle.

NAJBOLJ VARNA NALOŽBA DENARJA!

Jugoslavensko industrijsko i trgovačko d.d., Zagreb

Centrala: Trg burze 1/1

Telefon: br. 20-17

Tvornica dugmeta, Zagreb

izrađuje sve vrsti dugmeta iz kamenoga oraha

Tvornica kovinskih proizvoda, Mahično kraj Karlovca

izrađuje sve vrsti limenih konfekcionih i limenih dugmeta za hlače, kao i kopče za hlače, te krunске čepove i ine limene artike

»Jugočeska«

Jugoslavensko-česka tekstilna industrija d.d.

Kranj

Jury sveopće te medjunarodne izložbe u Liègu (Belgia) priznala nam je za izloženu robu, t. j. bojadisane i štampane kotone, flanelle, baršune i robu iz vještačke svile, najvišu ocenu

»Hors Concours«

Ustanovljena leta 1881.

Celjska posojilnica, d. d. v Celju

v lastni hiši, Narodni dom

Sprejema hranilne vloge od vsakogar, jih obreštuje najugodnejše, nudi popolno varnost in izplačuje točno.

Izvršuje vse denarne posle, kupuje in prodaja tuj denar ter čake na inozemstvo. Izdaja uverenja za izvoz blaga.

Za varnost hranilnih vlog jamči poleg zavodovih aktivo po Din 100.000.000 — še lastna glavnica in rezerve, ki znašajo nad Din 14.500.000 —.

Podružnici:

MARIBOR, Aleksandrova cesta 51. 11. - ŠOŠTAJ (v lastni hiši)

Glavna hranilnica

r. z. z n. z.

pri Sv. Lenartu v Slov. goricah

se priporoča slavnemu občinstvu za vse v njeno stroko spadajoče posle

PROPSI I UPUTE ZA ISELJENIKE.

Nova knjiga o iseljeništvu neophodno potrebna za sve, koji se kane iseliti i koji se bave iseljeničkim pitanjem, uopće za svakoga znanja željnoga čoveka. Jedina knjiga svoje vrsti u Jugoslaviji.

Pod tim sasma jednostavnim nazivom »Propisi i upute za iseljenike« obelodanio je tajnik Organizacije iseljenika u Zagrebu, br. D. F. Andrićević tu veoma korisnu knjigu, koju se zbog svoga zanimivog i poučnog sadržaja čita vrlo rado i sa velikim interesom.

Brat D. F. Andrićević poznat je po svom dugogodišnjem radu među našim Sokolima u Americi. Bio je jedan od prvih među osnivačima Sokola u Oaklandu u Kaliforniji pre 20 godina i kasnije oko osnivanja Jugoslovenske sokolske župe na Pacifiku sa sedištem u Oaklandu, Kalifornija. Poznamo ga i kao delegata naših američkih Sokolova na I. jugoslovenskom svesokolskom sletu u Ljubljani god. 1922. Brat Andrićević nalazi se i sada u našim redovima. Nedavno je izdao gore spomenutu knjigu, o kojoj donosimo ovaj prikaz.

U toj knjizi nema nikakvih paragrafa niti dugačkih suhopernih članaka, ništa birokratskoga ili nerazumljivo, već je sve jasno, razumljivo, u pravilu ugodnom tonu. Knjiga nam očrtava jasnu sliku o iseljeničkom pitanju uopće i o shodnosti ili neshodnosti selenja, a naročito o sadašnjim prilikama, koje vladaju u tujini.

Ovu knjigu treba da pročita svaki onaj, koji se namerava iseliti, a korisno će poslužiti i svakome drugome bez razlike zvanja, naročito referentima za iseljenička pitanja, odnosno za izdavanje putnica. Pomoću ove knjige moći će oni dati točno i savese ne upute našem narodu, koji mnogo i mnogo puta radi neupućenosti nemilo strada.

Knjiga »Propisi i upute za iseljenike« popunila je jednu prazninu, koja se kod nas davno osećala, te je stoga u općem narodnom interesu da ju

IZ ŽUPA I DRUŠTAVA**ŽUPA CELJE**

Sokolska župa Celje je takođe, ko je minila doba javnih nastopov, prisjeća z organizatoričnim delom u krajih, kjer so dani pogoji za obsoj sokolskih društava, a tih dosedaj še ni bilo. Pridno so župi pomagala zunanja društva. Tako je Sokolsko društvo Zagorje ob Savi priredilo izlet u Medijo-Izlake, istočno sta priredili društvi Polzela in Braslovče s sodelovanjem gornje-graškega in šotanjskega društva izlet u Šmartno ob Paki. U oba krajih se je kinalo nato ustanovilo novo društvo. Medijo-Izlake izkazuje 71 članov in članic, prilično toliko tudi Šmartno ob Paki. Dasi je od ustanovitve oba društva poteklo komaj 6 tednov, priredita društvi že letos proslavo sokolskoga praznika s pestrim sporedom. Gledate vidi je treba omeniti, da pomaga mlademu društву u Mediji-Izlačkih marljivo Sokol u Zagorju. Iz Šmartnega ob Paki sta bila u župnem prednjaškem tečaju dva brata, tako da je društvo s prednjaki preskrbljeno. Župna uprava je naziranjana, da je smiselnost ustanoviti društvo šele, ko so na razpolago prednjaci. Naša organizacija bi z ustanavljanjem društava, ki bi po preteklu enega leta zopet prenchala, le izgubila. Sokolsko društvo u Velenju se je ustanovilo 16. novembra t. l., ko si je zagotovilo načelnika, z vsemi zmožnostmi dobrega prednjaka. Društvo šteje 105 članov in članic. Župni prednjaški tečaj sta obiskovala dva brata iz Sv. Petra pod Sv. gorami. Tje je premeščena kot učiteljica sestra, bivša sokolska načelnica. Ustanovnemu občnemu zboru, ki je 30. novembra t. l., vprašanje prednjakov ne bo delalo preglavie. V Veliki Pirešici se je ustavljal pripravljalni odbor, ki se trudi, da čimprej ustanovi Sokolsko društvo. Pomanjkanju prednjaka skuša odpomoći na ta način, da pošlja enega brata k članski telovadbi u Celje. Ko si bo pridobil zadostnega znanja, se bo društvo tudi ustanovilo. Imamo še pripravljalna odbora v Kozjem in Sv. Jenderti nad Laškim. Iz Kozjega sta obiskovala župni tečaj dva, iz Sv. Jenderti en brat. Tako je tudi u teh krajih vprašanje vadičev deloma rešeno. Misli se na ustanovitev društva u Rečici ob Savinji, Sv. Juriju ob Taboru, Storah-Teharjih, Ponikvi ob j. ž., Žetalah. Priprave so v tenu. Sledili bodo brez dvoma še drugi krajci. Župno upravo čaka še mnogo dela.

Septembra se je vršil u Trbovljah 14-dnevni društveni prednjaški tečaj pod vodstvom župnega prednjaka br. Burje. V času od 6. do 20. decembra se vrši 14-dnevni društveni prednjaški

naručen u prvom redu svi uredi, društva i preduzeća kao i privatnici, a posebno oni, koji kane ili misle kako bi se iselili. Ova će im knjiga biti jedan ugodan putokaz, koji će im dobiti ogromne koristi.

Pisac knjige kao dugogodišnji iseljenik u Udrženim Državama Američke, gde je svršio srednje i više trgovske škole i bio više godina bankarski činovnik, propuštao je sva naša naselja u Americi, pa je toga radi potpuno upućen u predmet, koji je — kao što smo u početku naglasili — obradio na sasma jednostavan i ugodan, a nadasve praktičan način.

Knjiga je podebljena u pet delova. Prvi deo donosi jezgrovični članak o Njegovom Veličanstvu Kralju Aleksandru I., par reči o tudini uopće, naši naši konzularni oblasti, novina i naši društava u tudini i t. d. U drugom je delu reč o doseljeničkim propismima Udrženih Država Amerike, a u ostalim su obradene sve ostale zemlje useljivanja. Na koncu je dodata i poučna u engleskom i španjolskom jeziku.

Knjiga je i vrlo ukusno i praktično udešena. Cena joj je 50 Din (broširana). Naručbe se šalje na Organizaciju Iseljenika u Zagrebu, Samostanak ul. 16. Tko pošalje novac unapred, knjiga mu se šalje bez naplate poštarine.

STRAH.

Izašla je iz štampe brošura o vrlo zanimivoj temi: »Strah« iz pera gosp. Miljenka Vidovića. Opsogom malena, ali sadržajem vrlo pregledna i potpuna, knjižica obrađuje strah, taj skoro universalni pojav ljudske psihe, ne samo sa psihološkog i pedagoškog, već i sa socijalnog i medicinskog stanovišta. Prikazavi strašne posledice straha u fizičkom i ujedno u duševnom pogledu, pisac je raščlanio suštinu straha i ujedno istakao način i sredstva, kako da se čovek reši te negativne sile, koja milijunima ljudi sprečava napredak i razvijati. Naručuje se kod biblioteke »Uzgajatelj« Sarajevo. Knjižica stoji 5 Din.

ŽUPA LJUBLJANA**SOKOLSKO DRUŠTVO ZGORNJA SISKA.**

Na inicijativu br. Poharca se je u letošnjem poletju osnoval v Zgornji Šiški pripravljeni odbor, ki si je nadeljalo pripraviti temelje za ustanovitev samostojnega sokolskega društva. Zasejano seme je našlo plodna tla in baš na dan, ko je posetił Ljubljano g. predsednik vlade general P. Živković, smo popoldne imeli krasno, uspešno ustanovno skupščino, ki so jo poleg staroste župe br. Josipa Pipenberha posetili še župni tajnik br. Stanislav Flegar in delegati vseh ljubljanskih sokolskih društav ter večlanske deputacija iz Most z br. Pavčičem na čelu. Društvo je že pod pripravljenim odborom pričelo s telovadbo obojega članstva in naraščajo, tuk pred ustanovitvijo društva pa še s telovadbo oboje dece, ki je nad sto. Sedaj leži glavno delo na ramah br. načelnika, podnačelnika in sestre načelnice, zaradi česa je želeti, da se namesti na šoli dve mlajši učiteljski moći — učitelja in učiteljice — ki bi prevzela vsaj vadbo štivilne dece. Prva skrb bo društvo nabava orodja. Ako pa more kako bratsko društvo odstopiti na posodo kakršnokoli orodje, naj to javi društveni pisarni.

Tudi prostori v novi, in sicer res moderni šoli ne odgovarajo našim potrebam. Zato iskreno želimo, da se prihodjače letu dogradi še telovadnica, ki je itak projektirana in šoli potrebna za telovadbo in razne priredite. — Odbor društva je že konstituiran. Starosta je br. Črv, prosjeta je v rokah br. Kocha, telovadbo pa vodijo načelnik br. Pohar, podnačelnik br. Plaščka ter načelnica sestra Olga Černežova. Želimo le, da ta Benjamin postane krepka sokolska postojanka na jugu bele Ljubljane.

SOKOLSKO DRUŠTVO ZGORNJA SISKA.

Knjiga je i vrlo ukusno i praktično udešena. Cena joj je 50 Din (broširana). Naručbe se šalje na Organizaciju Iseljenika u Zagrebu, Samostanak ul. 16. Tko pošalje novac unapred, knjiga mu se šalje bez naplate poštarine.

Knjiga »Propisi i upute za iseljenike« popunila je jednu prazninu, koja se kod nas davno osećala, te je stoga u općem narodnom interesu da ju

IZ ŽUPA I DRUŠTAVA**ŽUPA CELJE**

tečaj v Zagorju ob Savi. Vodil ga bo istotako župni prednjak. Meseca januarja se namerava prirediti 14-dnevni tečaj na Dolu za društvo Hrastnik in Dol. Tem tečajem bodo sledili še v drugih društvin naši župe, ki imajo na razpolago telovadnico in potrebno orodje. Na ta način se bo v župi temeljito pomnožilo število prednjakov in prednjaci. Ko bo župni upravi to uspelo, bo lahko mirno razpredela sokolska društva po vsem župnem teritoriju. Hoče takšna društva, ki ne bodo samo životarila, temveč bodo o prički javnih nastopov tudi pokazala, da je njihovo delo osredotočeno v telovadnicah. Danes župa že 27 društav, upamo, da bomo kmalu preko račila število 30.

SOKOLSKO DRUŠTVO VELENJE.

Dne 16. XI. se je ustanovilo naše društvo ob izredno lepi udeležbi s strani tržanov, rudnika in okolicanov. Predsednik pripravljalnega odbora br. Tone Kurnik je z zanosnim govorom otvoril ustanovni občni zbor, na katerem so mlado društvo iskreno pozdravili: zastopnik občne Velenje br. Vinko Stopar, starosta Sokolske župe Celje br. Smertnik, zastopnik slovenjegaškega sreskega načelstva g. Višnji pristav Eilect in br. Rejec, starosta Sokolskega društva Šoštanj z lepim številom članstva. Idejno predavanje br. Smertnika o nalogah Sokolstva je ostavilo v vseh zborovalcih globok vtis in splošno odobravanje. Originalno je povedalo svoje misli in dobre želje društvi tudi g. Simon Blatnik iz stare vasi. Po iskreni Zahvali vsem govornikom se je pristopilo k vpisu članstva, katerega se je prijavilo 105, a prijeve Še niso zaključene. V društveno upravo so bili predlagani: za starosta br. Kurnik Tone, podstarosta br. Melanšek Franc, tajnika br. Pušenjak Janko, za predsednika prosvetnega odbora br. Kramar Franc, za načelnika br. Prelovec Rado, za načelnico s. Bernik Irma, za predsednika nadzornega odbora direktor rudnika br. ing. Čuček Ernest, za zdravstvenega referenta br. Podkoritnik Franc, v ostali odbor pa bratje in sestre iz vseh slojev članstva, tako da je že v sestavi odbora vse jamstvo uspešnega, vzajemnega dela. Savezu SKJ je bil odposlan pozdrav.

Položen je temelj važni sokolski postojanki v pretežno industrijskem kraju. Zgradili bomo na njem svetisko domovinske ljubezni, v katerem bo žaril v tisoč lučih veliki oltar Svobode, okrog katerega se bodo zbirali varniki enakosti in bratstva!

Septembra se je vršil u Trbovljah 14-dnevni društveni prednjaški tečaj pod vodstvom župnega prednjaka br. Burje. V času od 6. do 20. decembra se vrši 14-dnevni društveni prednjaški

SOKOLSKO DRUŠTVO ZGORNJA SISKA.

Na inicijativu br. Poharca se je u letošnjem poletju osnoval v Zgornji Šiški pripravljeni odbor, ki si je nadeljalo pripraviti temelje za ustanovitev samostojnega sokolskega društva. Zasejano seme je našlo plodna tla in baš na dan, ko je posetił Ljubljano g. predsednik vlade general P. Živković, smo popoldne imeli krasno, uspešno ustanovno skupščino, ki so jo poleg staroste župe br. Josipa Pipenberha posetili še župni tajnik br. Stanislav Flegar in delegati vseh ljubljanskih sokolskih društav ter večlanske deputacija iz Most z br. Pavčičem na čelu. Društvo je že pod pripravljenim odborom pričelo s telovadbo obojega članstva in naraščajo, tuk pred ustanovitvijo društva pa še s telovadbo oboje dece, ki je nad sto. Sedaj leži glavno delo na ramah br. načelnika, podnačelnika in sestre načelnice, zaradi česa je želeti, da se namesti na šoli dve mlajši učiteljski moći — učitelja in učiteljice — ki bi prevzela vsaj vadbo štivilne dece. Prva skrb bo društvo nabava orodja. Ako pa more kako bratsko društvo odstopiti na posodo kakršnokoli orodje, naj to javi društveni pisarni.

Knjiga je i vrlo ukusno i praktično udešena. Cena joj je 50 Din (broširana). Naručbe se šalje na Organizaciju Iseljenika u Zagrebu, Samostanak ul. 16. Tko pošalje novac unapred, knjiga mu se šalje bez naplate poštarine.

Knjiga »Propisi i upute za iseljenike« popunila je jednu prazninu, koja se kod nas davno osećala, te je stoga u općem narodnom interesu da ju

laznika ima 18. U prednjačkom zboru osnovan je poseban naraščski, dečji i streljački otsek.

Pored ovog rada u društvu, varaždinsko Sokolstvo nastoji da sokolsku misao raširi i po okolici, po selima, pa su propagandnom otseku našeg društva osnovane sokolske čete u Petrinjcu, Jalžabetu, Bartolovcu i Sv. Ilijiji. Za sokolske čete izraduju se jednake vežbe, radi kasnijih zajedničkih nastupa.

Prosvetni otsek marljivo radi, a u poslednje je vreme reorganizirana fanfara, u koju se upisalo mnogo novih članov.

Pod upravom sadašnjeg starčine brata Stejepana Novakovića, naše je društvo uželo u zadaču da kao matično društvo v naškoriče vreme organizira u Varaždinu novu sokolsku župu, koja se u smislu zaključka svezne uprave ima osnovati, pa je s teme u vezi pokrenuto osnivanje novih sokolskih društava i četa u kolici Varaždina.

SOKOLSKO DRUŠTVO ČAKOVAC.**Jednodnevni tečaj za društvene funkcionare.**

Dne 16. novembra 1930 održan je u Čakovcu u zgradbi gradanske škole od 9 do 13 sati tečaj za društvene funkcionare varaždinskog i dravskog okružja. Tečaj je zamišljen od brata Lindnera, župskog prosvetara u Marijboru i uspešno izveden v sporazumu s braćom okružnim prosvetarima Šterkom i Lulićem. U ime župskih uprave prisustvovan je tečaju župski tajnik br. Dojčinović. Tečaj je takoder pošlo vodilje pripravnim sokolskim nagovorom lepo pozdravio starosta Sokolskog društva Čakovac br. Blaščić. Želimo le, da ta Benjamin postane krepka sokolska postojanka na jugu bele Ljubljane.

Brat Šterk je iscrpivo i vrlo zanimljivo razložio dužnosti i rad društvenog prosvetara, arhivara, matičara i načelnika. Slušači su izlaganje pažljivo salušali i pravili beleške za svoj budući rad.

Iza brata Šterka brat Kronast prikazao je poslovanje društvenog blagajnika, a napose je zorno pokazalo vodenje blagajničke knjige u obliku dnevnika, koji se osniva na dvostrukom knjigovodstvu. Prikazivanje mu je bilo tako uspešno, da je svaki mogao da se uputi v vodenje tega dnevnika.

Posle njega je brat Lulić u kratkim crtama izložio rad i dužnosti društvenog tajnika.

Nakon svršenih predavanja poveo se nevezan razgovor o tome, kako da se unapred Sokolstvo ovoga kraja, gde ima još toliko vrlo mladih društava. Napose nam je ovde dobro došao brat Dojčinović, koji je rado i spremno na postavljenia pitanja davao objašnjenja.

ŽUPA MOSTAR**SOKOLSKO DRUŠTVO IMOTSKI.**

Naše društvo koje je osnovano 1919. god. pokazalo se je dosada mnogo puta veoma agilno, a kao takovo poznato je ne samo u nadležnoj nam veći i u okolnim, a osobito primorskim župama.

Naši godišnji društveni istupi više liče manjem sletu, nego li istupu. Volja, tačnost i samopregor bratstva prednjaka odlični su.

Ali posmatrajući rad dečjih kategorija od osnutka društva po zakonu o Sokolu kraljevine Jugoslavije, vidim i statistiku pohadanja vežbi in brojno stanje dece u zboru, u osetnom opadanju, a

ŽUPA NOVI SAD

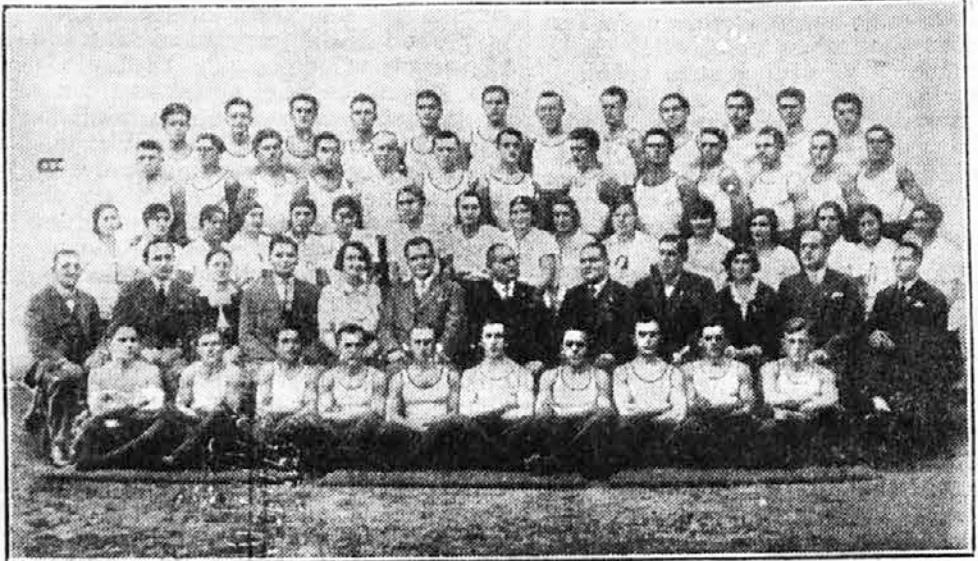
ZUPSKI PREDNJAČKI TEČAJ.

Sokolski rad ove župe razvija se povoljno u svima pravcima i uprava župe nastoji svim silama i sretstvima, da ovaj rad bude što bolji i što intenzivniji.

Premda zaključima statističkog stanja od 1. novembra o. g. Sokolska župa Novi Sad ima 47 društava i 2 sokolske čete; a broj članova je 4646; naraštaja 1305 i dece 3133; ukupno 9084 pripadnika. U osnivanju je još

bolje razjasne i da ih što bolje spreme za tehnički rad.

Tečajem je rukovodio načelnik župe, a predavači su bili ovde poznati stari sokolski radenici i to: dr. Pavla starešina župe; dr. Jovanović, zam. starešina župe; dr. Belajčić, prosvetar Saveza; dr. Mrvoš, član uprave župe; M. Teodorović, načelnik župe; M. Knežević, tajnik župe; M. Domac, blagajnik župe; J. Totović, zam. načelnika župe; Miluška Ilić, načelnica župe; P.

Sa župskog prednjačkog tečaja u Novom Sadu

nekoliko novih društava i četa tako, da će se brojno stanje društava i članstva do kraja ove godine zнатно povećati.

Da bi se povećao broj tehničkih radenika, obzirom na nova društva, priredila je župa od 1.—15. novembra 1930. župski prednjački tečaj u Novom Sadu, koji je pohadalo i svršilo 53 učesnika iz 24 društava župe, od kojih je bilo 34 člana i 19 članica. Po zanimanju bilo je: učitelja 12; činovnika 12 studenta 3, trgovaca 5, zatnatljiva 3, seljaka 7 i privatnika 11.

Rad na ovom tečaju vršen je strogo prema ustanovljenom rasporedu, a predavanja i vežbanja na tečaju održavala su od 8—12 pre, a od 2—6 posle podne. Iako su skoro svi učesnici tečaja bili početnici, uspeh tečaja bio je vrlo dobar, i svi su se trudili da što više nauče i na se što bolje spreme. Predavači na tečaju upotrebili su sve, da tečajnicima pojedine predmete naj-

Daljev, D. Jeger i D. Ilić, članovi tehničkog odbora i L. Truskova, nastavnici gimnastike.

Nastamba tečajnika bila je zajednička i to za članove u kasarni 7. pешadijskog puka, a za članice u hotelu "Sloboda". Ishrana tečajnika isto je bila zajednička u Oficirskom domu. Besplatnu nastambu imali su svi tečajnici, a ishranu većina, čime je bilo mnogo olakšano društvinama.

Na završetku tečaja priredila je uprava župe oproštajno veče za tečajnike, kojom su se prilikom isti zahvalili upravi i predavačima na pozdravljanje, koje su im prilikom tečaja ukažali.

Ovim tečajem nije završen rad oko spremanja tehničkih radenika, jer uprava župe namerava, da u početku iduće godine priredi još jedan tečaj za Sokole učitelje i vode sokolskih četa i da tako olakša novoosnovanim društvinama posao za tehničke spreme.

ŽUPA NIŠ

SOKOLSKO DRUŠTVO NIŠ.

Proslava oslobođenja Čehoslovačke.

2. novembra t. g. Sokolsko društvo Niš priredilo je uz sudelovanje Češke Besede iz Niša svečanu akademiju u čast usponene na 28. oktobra kada dan oslobođenja bratske Čehoslovačke Republike.

Akademija je počela sokolskim maršom, pa je zatim vojna muzika 16. pешadijskog puka pod dirigovanjem brata višeg vojnog kapeljnika Josipa Majera vrlo lepo odsvirala uverturu "Prodane Neverste" i "Poljubac".

Po završetku ovog koncertnog dela brat Radovan Dimitrijević, starešina župe održao je vrlo lepo predavanje o Čehoslovačkoj i radu Sokolstva za oslobođenje bratske Čehoslovačke Republike i širenju bratske ljubavi između čehoslovačkog i jugoslavenskog naroda, pojačano zvaničnim predavanjem brata višeg vojnog kapeljnika Josipa Majera vrlo lepo odsvirala uverturu "Prodane Neverste" i "Poljubac".

Po završetku ovog koncertnog dela brat Radovan Dimitrijević, starešina župe održao je vrlo lepo predavanje o Čehoslovačkoj i radu Sokolstva za oslobođenje bratske Čehoslovačke Republike i širenju bratske ljubavi između čehoslovačkog i jugoslavenskog naroda, pojačano zvaničnim predavanjem brata višeg vojnog kapeljnika Josipa Majera vrlo lepo odsvirala uverturu "Prodane Neverste" i "Poljubac".

Posle ovoga članice ženskog naraštaja izvele su tri vrlo lepo uspele proste vežbe i jednu skupinu, a za vreme izvođenja skupine muzika je svirala "Oj Sloveni".

Spremu ovih vežbi izvodila je sa naraštajkama vredna sestra Rada Gavrilović, jedna od najrevnijih članica Sokolskog društva Niš.

Potom su članovi izveli tako isto lepo uspele proste vežbe i vanredno lepe vežbe na razboju.

Pri radu na razboju publika je burno pozdravljala naročito braču Rudolfa Kaučića, Mladena Marinkovića i Branka Miloševića.

Po završenoj akademiji nastala je igranka.

Poseta je bila dobra, a što je naročito primećeno to je, da nije bilo zvaničnih prestavnika, već je publika sastavljena iz svih društvenih staleža svojevoljno došla da manifestuje svoju ljubav prema bratskom čehoslovačkom narodu.

Jel. J. Ivanović.

ŽUPA OSIJEK

SOKOLSKO DRUŠTVO VINKOVCI.

U Vinkovcima održana je proslava čehoslovačkog dana u nedelju 2. novembra o. g., pošto na sam dan 28. X. o. g. nebi moguće proslavu održati, jer je radni dan pa su članovi i članice zaposleni te nebi proslava uspela ona, kako bi to društvo bilo želete.

2. novembra o. g. u 10 sati pre podne bio je skup svih kategorija vežbača i nevežbača u Sokolani II. (Građanska škola), gde se je formirala posvorka, te se je zajednički pošlo po društvenu zastavu, a onda u Hrvatski dom na svečanu akademiju, koja je optočela tačno u 11 sati.

Na ovu svečanu akademiju bili su pozvani svi javni uredi, društva i korporacije te celokupno rodoljubivo građanstvo, koje se ovome pozivu održalo i dvorana Hrv. doma bila je puna.

U 11 sati pre podne otvorio je svečanu akademiju brat prosvetar dr. Dragutin Poljuga. Nakon otvorenja društvena fanfara je odsvirala čehoslovačku himnu, nakon toga usledilo je predavanje o značaju toga dana, koje je održao brat prof. Pavle Popo-

vić. Hrvatsko pevačko društvo "Reljović" i Srpsko pevačko društvo "Višla" održalo je po jednu pesmu i završetak je bio sa jugoslavenskom himnom, koju je takođe odsvirala društvena fanfara.

Posle podne bilo je priredeno društveno sokolsko poselo sa igrankom u Sokolani II, koje je trajalo do 6 sati uveče, kada je proslava završena.

Pre 3 i po meseca, inicijativom pročelnika fanfare brata Bratoljuba B. Peterneka, sakupljeno je više mlade braće, koji su imali volju za rad u društvenoj fanfari, pa je povodom toga zaključio upravni odbor, da se održi društveni muzički kurs.

Došao je i dan, kada je taj kurs završen, jer je brat kapelnik Ladislav Mažgan uložio mnogo truda, tako da je naša društvena fanfara, sastavljena od starih članova fanfare i onih, koji su svršili kurs, prvi puta javno nastupila 2. novembra o. g., kada je ovde obavljena proslava obletnice bratske čehoslovačke države. Fanfara je nastupila u lepom broju. Sada se spremila uvelike za proslavu sokolskog praznika 1. decembra.

SOKOLSKO DRUŠTVO DARDA.

Proslava Čehoslovačkog praznika u Dardi.

Sokolsko društvo, u zajednici sa svima prosvetnim i kulturnim društvima u Dardi, u nedelju 26. oktobra uveče proslavilo je narodni čehoslovački praznik — 28. oktobra na svečanu način.

U pola devet sati uveče priredena je sokolska akademija sa sledećim programom: 1. Brat podstarešina pozdravlja goste i u nekoliko probranih reči ukazuje na uske i prijateljske veze naše i čehoslovačke države. 2. Brat prosvetar Sokolskog društva drži veoma lepo i uspelo predavanje o istočnoj značaju oslobođenja i ujedinjenja bratske čehoslovačke države, za kulturni čehoslovački narod i za svu braću Slovence, a naročito za nas južne Slovene i našu državu. Predavač se dalje zadržava iznoseći u glavnim požezima život i rad Tome Masaryka i mnogih poznatih čehoslovačkih nacionalnih radnika u vezi sa njihovim oslobođenjem i ujedinjenjem. Predavanje je pažljivo poslušano, i na završetku predavač poziva sve prisutne da požele dug život starešini Sokola kraljevine Jugoslavije Nj. Vis. Prestonasledniku Petru, i Nj. Vel. Kralju, što prisutni prihvataju i oduševljeno kliču "Živelj!", a br. Masaryka na poziv predavača takođe svu pozdravljuju "Nazdar!". 3. Mešoviti sokolski hor peva slovensku i našu himnu i poslednja tačka programa, mešoviti hor na izazivanje publike peva razne večinom sokolske pjesme. — Nakon toga svečanost je nastavljena igrankom, koja je trajala u najlepšem raspoređenju do posle pola noći. Akademija je dobro uspela i prihod je sa iste u korist fonda za pomaganje siromašnih članova Sokola za idući svesokolski slet u Pragu 1932. god.

SOKOLSKO DRUŠTVO ĐURĐE NOVAC.

Davno se je već osećala potreba jačeg nacionalnog života u Đurđenovcu. U ovom velikoj radničkoj naseljini, u centru naše drvarске industrije, gde je nekada evala madžarost, na čiji se tragovi još i danas bolno osećaju, gde se naš živalj nije nalazio u svojoj sredini, bila je preka nužda da se oživi nacionallni život i da mu se dade više zamaha i života.

Zeljom i voljom nekolicine nacionallih ljudi, udareni su pred par meseci prvi temelji sokolskoj ideji u ovom kraju. Osnovano je Sokolsko društvo sa starešinom br. Krusnovom Kajdi. Iako začeto u nepovoljnijim prilikama, Sokolsko je društvo uspelo da sakupi sve ono, što istinski i nacionallno oseća u Đurđenovcu. Time je stvoren preduvjet da se u Sokolu skoncentriše sav društveni život i da Sokol postane jaki centar našeg kulturnog i nacionallnog rada u Đurđenovcu.

Zauzimanjem agilnog načelnika br. Zdenka Broda organizovane su u nepuna dva meseca sve kategorije muškog članstva, koje redovito i mačljivo vežbaju. Konstituiran je i prvi posvetni odbor, i ne prode gotovo ni jedna vežba, a da se dušu naših Sokola ne okrepi kratkim nagovorom iz naše nacionale i sokolske ideologije.

Dne 27. oktobra održana je proslava oslobođenja bratskog čehoslovačkog naroda. Vanredno lepo predavanje održao je članstvu predstnik posvetnog odbora br. Franjo Piha.

Dne 29. novembra, uči našeg najvećeg narodnog praznika, u proslavu Ujedinjenja, priređuje naš Sokol prvu svoju zabavu, na kojoj će prvi put javno nastupiti pred durđenovačkom publikom. Sudeći po svim pripremama nemamo razloga da sumnjamo u uspeh ove prve sokolske svečanosti.

Kako 1. decembra industrijska poduzeća rade, te je najveći deo našeg članstva zaposlen u tvornicama, to će se u nedelju 30. novembra u 11 sati održati svečana sokolska sedница sa akademijom.

Početak je dobar! Tim putem važi i nastaviti: Svaki član mora da postane pravi Soko. Sokolska misao mora da obuhvati dušu svakog našeg člana. Neka te velebitna misao preporada duše naših članova za novi bolji život! Čuvajmo naš Sokol, da ga održimo na dostoјnoj visini! Radimo za Sokol, da se još više uzdigne, da jače raširi svoju krila i da pod svoje okrilje sakupi što veći broj Sokolova i Sokolča!

Drag. Deprato.

SOKOLSKO DRUŠTVO NIJEMCI.

Dana 8. novembra 1930. održalo je društvo svoju redovitu sednicu pod predsedanjem društvenog starešine br. Riktar Cirila, pa su na istoj donešeni sledeći zaključci:

Nakon što je pročitanata korespondencija naše uprave i ostalih bratskih društava kao i okružnica Sokolske župe Osijek, brat prednjak Živković Dušan izvešćuje da je bio na sednici načelnika u Osjeku dana 23. X. gde je zastupao naše društvo i podneo izveštaj o dosadanju radu našega društva, što odbor prima do znanja.

B. P.

Nadalje brat starešina čita "Sokolski Glasnik" od 1. XI. broj 27., koji govori o proslavi 1. decembra i koji se ima proslaviti kao državni i sokolski praznik, te predlaže da se u tu svrhu izabere uži odbor, koji će

imati dužnost da proslavi 1. decembra što lepše i svečanije uspe, što prisutni jednoglasno prihvataju.

Nakon što su raspravljeni drugi manje važni predmeti, brat starešina zaključuje sednicu.

ŽUPA SARAJEVO

SOKOLSKO DRUŠTVO SARAJEVO.

Sokolska četa Pazarić.

Na 8. novembra o. g. u svome aktivnom delovanju sokolska četa Pazarić otvorila je svečano sokolsku čitaonicu i biblioteku.

Na toj svečanosti od strane starešinstva Sokolskog društva Sarajevo, kome pripada četa, prisustvovali su br. Rudolf Ažman i Slavko Popović.

Otvorene ove prosvetne institucije u Pazariću izvedeno je ujedno sa održavanjem zabave, koja je bila odlično posećena, kako od strane Sokola i mešanja, tako i od drugih prijatelja iz okoline.

Starešina čete br. Andrija Vukomanović otvorio je svečanost, a br. Slavko Popović, kao prvu tačku programa, održao je predavanje sa temom "Istorijsko oslobodenje bratskog naroda, a naročito za seoski svet".

Popović je rekao, da je selo izvor naših narodnih snaga i da se danas u oslobođenoj domovini ne može Sokolstvo razvijati samo u gradovima. Selo je ostalo, gotovo bez ijedne prosvetne ustanove, dočim su gradovi tim ustavom i prezasićeni. Stoga je potrebljeno putem sokolskih četa osnovati analfabetske tečajeve i, većim delom ne-pismen, seoski svet učiti pismenost.

Zatim otvarati seoske biblioteke i čitaonice, opskrbiti ih stručnim, a popularno pisanim knjigama, održavati tečajeve o modernoj zemljoradnji i zadrugarstvu, koje je osnov za preporod sela.

U higijensko pitanje sela spada pitanje alkoholizma, koje treba iskorijeniti i postaviti sav rad Sokolstva na selu na bazi trezvenosti.

Za izvođenje ovih zadataka Sokolstva na selu treba da se angažuju Sokoli sa puno ljubavi i iskrenosti, takta i ustrajnosti, kao i svi, koji su u čestom dodiru sa seoskim svetom.

i tačan izveštaj o stanju u njihovim društvinama.

Starešina: Prosvetar:
Ivo Polić, v. r. Ivan Ivančić, v. r.

Pitanja po kojima će društveni prosvetari sastaviti svoj izveštaj o stanju njihovom društvu:

1. Postoji li u društvu prosvetni odbor ili prosvetar vodi sam prosvetni rad?

2. Ako u društvu postoji prosvetni odbor, koliko ima članova i koji su ti članovi (ime, prezime i zanimanje njihovo)?

3. Je li prosvetni odbor, odnosno prosvetar postavio svojem delovanju određen cilj, kakav je i kako ga postizava?

4. Ima li društvo podesne prostorije i za prosvetno delovanje?

5. Ima li društvo svoju čitaonicu, koje su u njoj novine i kako ju članovi polaze?

6. Ima li društvo svoju člansku knjižnicu, prednjačku ili naraštajsku knjižnicu, koliko je u njima knjiga sokolskog sadržaja, koliko drugog i koliko se članovi i naraštaj njima služe?

7. Ima li društvo koje drugo pomagalo za prosvetno delovanje (ski-optikon, pozorište, radio i t. d.)?

8. Tko u društvu vrši dužnost novinara, tko izvestioza za sokolsku štampu, a tko izvestioza za narodno prosvetovanje?

9. Ima li društvo knjigu »Zbirka novinskih isecaka« vesti iz Sokolstva?

10. Koliko primeraka »Sokolskog Glasnika«, »Sokolića«, »Naše Radošti«, »Sokola« i »Sokola na Jadranu« društvo prima, a koliko društveni članovi, naraštaj i deca?

11. Kakovo je sada stanje u vežbaonici članstva, naraštaja, dece i prednjaštva?

12. Saraduje li prosvetni odbor s prednjačkim i kako?

13. Je li društvo do sada priredilo koju javnu priredbu, kako je ona uspešna u moralnom i sokolsko propagandnom pogledu? Koje su se pogreške i koji nedostaci tom prilikom pokazali?

14. Gaji li prosvetni odbor i opštu narodnu prosvetu (javnu čitaonicu, javnu knjižnicu, pozorište, pevački i glazbeni otsek, opšta kulturna, gospodarska, higijenska predavanja i t. d.)?

15. Postoji li u mestu koje udruženje ili ustanova, koja širi narodnu prosvetu?

16. Radi li prosvetni odbor ruku o ruku s tim udruženjima ili ustanovom ili im možda konkuriše?

17. Je li sokolski rad u mestu sprečavan, je li ovisan od nekih drugih vanskokselskih faktora? Ako da, kako da se tome doskoči?

ŽUPA TUZLA

NOVO SOKOLSKO DUŠTVO.

Na skupštini, koja je održana u Žepcu 26. oktobra o. g. osnovano je Sokolsko društvo. U upravu župa je imenovala ovu braću: stareš. Rajter Josip, zam. star. Radivojša Đordo, prosvetar Muftić Hazim, načelnik Popović Milivoje, članovi uprave: Pećenka Vladimir (tajnik), Primer Kosta (blagajnik), Babinjac Mustafa (matičar), dr. Nikola Kisić (lekar), Mošo Musafija (prets. osn. trezv.), Abdolah Spahić, Kontić Ivo, Zamjenici: Ivan Gojsilović, Eliša Kabiljo, Osman Mulabegović, Tadić Čiro, Dervišević Dulaga, Avram Musafija, Dogladović Mustafa. Revizori: Franković Ferdo, Dodo Aćim.

O osnivanju Sokola kraljevine Jugoslavije do danas Sokolska župa Tuzla povećana je sa sedam novih sokolskih društava, te broji svega 23 društava.

NOVE SOKOLSKE ČETE.

Tokom prošloga meseca osnovane su sledeće seoske sokolske čete: Srpska Grapska, Boljanic i Kožuh (Đobovi), Bos. Petrovo selo i Kukmuk (Kreški) i Gornji Žabar (Brčko). U uprave četa imenovana su braća: **Boljanić** — stareš. Gajić Tripko, zam. star. Kra-

ovih, tečaj pohadaju također i činovnici i zanatlije.

Tečaj je otvorio pozdravnim govorom društveni starešina brat Vladimir Glišić.

Nakon toga pozdravio je prisutne kao buduće prednjake društveni načelnik br. Václav Martinek, razložio im rad tečaja, napomenuvši, da je disciplina prvi uslov za uspeh u svakom radu.

Predavači na tečaju su braća: V. Kęseljević, dr. V. Soškić, V. Martinek, Z. Jovanović i sestre N. Bogdanović i T. Martinek.

ŽUPA ZAGREB

SOKOLSKO DRUŠTVO KUTINA.

Odlazak brata Lalića.
Dne 18. oktobra oputovao je iz Kutine brat Arsenija Lalić, načelnik Sokolskog društva Kutina. Po zvanicijnoj dužnosti premešten je u Udbinu, i tako Soko u Kutini gubi svog najagilijeg člana i najaktivnijeg sokolskog radnika. Posle odlaska braće Viktora Ladenhauzera i Branka Vučića, brat Lalić kao načelnik ulazio je silan trud na održavanju Sokola u Kutini i svojim neumornim radom zadražao je

i tako Soko u Kutini gubi svog najagilijeg člana i najaktivnijeg sokolskog radnika. Posle odlaska braće Viktora Ladenhauzera i Branka Vučića, brat Lalić kao načelnik ulazio je silan trud na održavanju Sokola u Kutini i svojim neumornim radom zadražao je

i tako Soko u Kutini gubi svog najagilijeg člana i najaktivnijeg sokolskog radnika. Posle odlaska braće Viktora Ladenhauzera i Branka Vučića, brat Lalić kao načelnik ulazio je silan trud na održavanju Sokola u Kutini i svojim neumornim radom zadražao je

i tako Soko u Kutini gubi svog najagilijeg člana i najaktivnijeg sokolskog radnika. Posle odlaska braće Viktora Ladenhauzera i Branka Vučića, brat Lalić kao načelnik ulazio je silan trud na održavanju Sokola u Kutini i svojim neumornim radom zadražao je

i tako Soko u Kutini gubi svog najagilijeg člana i najaktivnijeg sokolskog radnika. Posle odlaska braće Viktora Ladenhauzera i Branka Vučića, brat Lalić kao načelnik ulazio je silan trud na održavanju Sokola u Kutini i svojim neumornim radom zadražao je

i tako Soko u Kutini gubi svog najagilijeg člana i najaktivnijeg sokolskog radnika. Posle odlaska braće Viktora Ladenhauzera i Branka Vučića, brat Lalić kao načelnik ulazio je silan trud na održavanju Sokola u Kutini i svojim neumornim radom zadražao je

i tako Soko u Kutini gubi svog najagilijeg člana i najaktivnijeg sokolskog radnika. Posle odlaska braće Viktora Ladenhauzera i Branka Vučića, brat Lalić kao načelnik ulazio je silan trud na održavanju Sokola u Kutini i svojim neumornim radom zadražao je

i tako Soko u Kutini gubi svog najagilijeg člana i najaktivnijeg sokolskog radnika. Posle odlaska braće Viktora Ladenhauzera i Branka Vučića, brat Lalić kao načelnik ulazio je silan trud na održavanju Sokola u Kutini i svojim neumornim radom zadražao je

i tako Soko u Kutini gubi svog najagilijeg člana i najaktivnijeg sokolskog radnika. Posle odlaska braće Viktora Ladenhauzera i Branka Vučića, brat Lalić kao načelnik ulazio je silan trud na održavanju Sokola u Kutini i svojim neumornim radom zadražao je

i tako Soko u Kutini gubi svog najagilijeg člana i najaktivnijeg sokolskog radnika. Posle odlaska braće Viktora Ladenhauzera i Branka Vučića, brat Lalić kao načelnik ulazio je silan trud na održavanju Sokola u Kutini i svojim neumornim radom zadražao je

i tako Soko u Kutini gubi svog najagilijeg člana i najaktivnijeg sokolskog radnika. Posle odlaska braće Viktora Ladenhauzera i Branka Vučića, brat Lalić kao načelnik ulazio je silan trud na održavanju Sokola u Kutini i svojim neumornim radom zadražao je

i tako Soko u Kutini gubi svog najagilijeg člana i najaktivnijeg sokolskog radnika. Posle odlaska braće Viktora Ladenhauzera i Branka Vučića, brat Lalić kao načelnik ulazio je silan trud na održavanju Sokola u Kutini i svojim neumornim radom zadražao je

i tako Soko u Kutini gubi svog najagilijeg člana i najaktivnijeg sokolskog radnika. Posle odlaska braće Viktora Ladenhauzera i Branka Vučića, brat Lalić kao načelnik ulazio je silan trud na održavanju Sokola u Kutini i svojim neumornim radom zadražao je

i tako Soko u Kutini gubi svog najagilijeg člana i najaktivnijeg sokolskog radnika. Posle odlaska braće Viktora Ladenhauzera i Branka Vučića, brat Lalić kao načelnik ulazio je silan trud na održavanju Sokola u Kutini i svojim neumornim radom zadražao je

i tako Soko u Kutini gubi svog najagilijeg člana i najaktivnijeg sokolskog radnika. Posle odlaska braće Viktora Ladenhauzera i Branka Vučića, brat Lalić kao načelnik ulazio je silan trud na održavanju Sokola u Kutini i svojim neumornim radom zadražao je

i tako Soko u Kutini gubi svog najagilijeg člana i najaktivnijeg sokolskog radnika. Posle odlaska braće Viktora Ladenhauzera i Branka Vučića, brat Lalić kao načelnik ulazio je silan trud na održavanju Sokola u Kutini i svojim neumornim radom zadražao je

i tako Soko u Kutini gubi svog najagilijeg člana i najaktivnijeg sokolskog radnika. Posle odlaska braće Viktora Ladenhauzera i Branka Vučića, brat Lalić kao načelnik ulazio je silan trud na održavanju Sokola u Kutini i svojim neumornim radom zadražao je

i tako Soko u Kutini gubi svog najagilijeg člana i najaktivnijeg sokolskog radnika. Posle odlaska braće Viktora Ladenhauzera i Branka Vučića, brat Lalić kao načelnik ulazio je silan trud na održavanju Sokola u Kutini i svojim neumornim radom zadražao je

i tako Soko u Kutini gubi svog najagilijeg člana i najaktivnijeg sokolskog radnika. Posle odlaska braće Viktora Ladenhauzera i Branka Vučića, brat Lalić kao načelnik ulazio je silan trud na održavanju Sokola u Kutini i svojim neumornim radom zadražao je

i tako Soko u Kutini gubi svog najagilijeg člana i najaktivnijeg sokolskog radnika. Posle odlaska braće Viktora Ladenhauzera i Branka Vučića, brat Lalić kao načelnik ulazio je silan trud na održavanju Sokola u Kutini i svojim neumornim radom zadražao je

i tako Soko u Kutini gubi svog najagilijeg člana i najaktivnijeg sokolskog radnika. Posle odlaska braće Viktora Ladenhauzera i Branka Vučića, brat Lalić kao načelnik ulazio je silan trud na održavanju Sokola u Kutini i svojim neumornim radom zadražao je

i tako Soko u Kutini gubi svog najagilijeg člana i najaktivnijeg sokolskog radnika. Posle odlaska braće Viktora Ladenhauzera i Branka Vučića, brat Lalić kao načelnik ulazio je silan trud na održavanju Sokola u Kutini i svojim neumornim radom zadražao je

i tako Soko u Kutini gubi svog najagilijeg člana i najaktivnijeg sokolskog radnika. Posle odlaska braće Viktora Ladenhauzera i Branka Vučića, brat Lalić kao načelnik ulazio je silan trud na održavanju Sokola u Kutini i svojim neumornim radom zadražao je

i tako Soko u Kutini gubi svog najagilijeg člana i najaktivnijeg sokolskog radnika. Posle odlaska braće Viktora Ladenhauzera i Branka Vučića, brat Lalić kao načelnik ulazio je silan trud na održavanju Sokola u Kutini i svojim neumornim radom zadražao je

i tako Soko u Kutini gubi svog najagilijeg člana i najaktivnijeg sokolskog radnika. Posle odlaska braće Viktora Ladenhauzera i Branka Vučića, brat Lalić kao načelnik ulazio je silan trud na održavanju Sokola u Kutini i svojim neumornim radom zadražao je

i tako Soko u Kutini gubi svog najagilijeg člana i najaktivnijeg sokolskog radnika. Posle odlaska braće Viktora Ladenhauzera i Branka Vučića, brat Lalić kao načelnik ulazio je silan trud na održavanju Sokola u Kutini i svojim neumornim radom zadražao je

i tako Soko u Kutini gubi svog najagilijeg člana i najaktivnijeg sokolskog radnika. Posle odlaska braće Viktora Ladenhauzera i Branka Vučića, brat Lalić kao načelnik ulazio je silan trud na održavanju Sokola u Kutini i svojim neumornim radom zadražao je

i tako Soko u Kutini gubi svog najagilijeg člana i najaktivnijeg sokolskog radnika. Posle odlaska braće Viktora Ladenhauzera i Branka Vučića, brat Lalić kao načelnik ulazio je silan trud na održavanju Sokola u Kutini i svojim neumornim radom zadražao je

i tako Soko u Kutini gubi svog najagilijeg člana i najaktivnijeg sokolskog radnika. Posle odlaska braće Viktora Ladenhauzera i Branka Vučića, brat Lalić kao načelnik ulazio je silan trud na održavanju Sokola u Kutini i svojim neumornim radom zadražao je

i tako Soko u Kutini gubi svog najagilijeg člana i najaktivnijeg sokolskog radnika. Posle odlaska braće Viktora Ladenhauzera i Branka Vučića, brat Lalić kao načelnik ulazio je silan trud na održavanju Sokola u Kutini i svojim neumornim radom zadražao je

i tako Soko u Kutini gubi svog najagilijeg člana i najaktivnijeg sokolskog radnika. Posle odlaska braće Viktora Ladenhauzera i Branka Vučića, brat Lalić kao načelnik ulazio je silan trud na održavanju Sokola u Kutini i svojim neumornim radom zadražao je

i tako Soko u Kutini gubi svog najagilijeg člana i najaktivnijeg sokolskog radnika. Posle odlaska braće Viktora Ladenhauzera i Branka Vučića, brat Lalić kao načelnik ulazio je silan trud na održavanju Sokola u Kutini i svojim neumornim radom zadražao je

i tako Soko u Kutini gubi svog najagilijeg člana i najaktivnijeg sokolskog radnika. Posle odlaska braće Viktora Ladenhauzera i Branka Vučića, brat Lalić kao načelnik ulazio je silan trud na održavanju Sokola u Kutini i svojim neumornim radom zadražao je

i tako Soko u Kutini gubi svog najagilijeg člana i najaktivnijeg sokolskog radnika. Posle odlaska braće Viktora Ladenhauzera i Branka Vučića, brat Lalić kao načelnik ulazio je silan trud na održavanju Sokola u Kutini i svojim neumornim radom zadražao je

i tako Soko u Kutini gubi svog najagilijeg člana i najaktivnijeg sokolskog radnika. Posle odlaska braće Viktora Ladenhauzera i Branka Vučića, brat Lalić kao načelnik ulazio je silan trud na održavanju Sokola u Kutini i svojim neumornim radom zadražao je

i tako Soko u Kutini gubi svog najagilijeg člana i najaktivnijeg sokolskog radnika. Posle odlaska braće Viktora Ladenhauzera i Branka Vučića, brat Lalić kao načelnik ulazio je silan trud na održavanju Sokola u Kutini i svojim neumornim radom zadražao je

i tako Soko u Kutini gubi svog najagilijeg člana i najaktivnijeg sokolskog radnika. Posle odlaska braće Viktora Ladenhauzera i Branka Vučića, brat Lalić kao načelnik ulazio je silan trud na održavanju Sokola u Kutini i svojim neumornim radom zadražao je

i tako Soko u Kutini gubi svog najagilijeg člana i najaktivnijeg sokolskog radnika. Posle odlaska braće Viktora Ladenhauzera i Branka Vučića, brat Lalić kao načelnik ulazio je silan trud na održavanju Sokola u Kutini i svojim neumornim radom zadražao je

i tako Soko u Kutini gubi svog najagilijeg člana i najaktivnijeg sokolskog radnika. Posle odlaska braće Viktora Ladenhauzera i Branka Vučića, brat L

Slavko Rus
trgovina z zlatnino,
srebrnino in
švicarskimi urami
Ljubljana
Dunajska cesta 9

USTANOVLJENO 1874
Vrtnarstvo in cvetličarna
KORSIKA • LJUBLJANA
Aleksandrova cesta — Vrtača 3
se priznata vsem br. društvo.
Aranžirajo dekoracije, sveže
cvetje, žalni venci in sopki,
trajniki vedno na zalogi.
TELEFON 2341
Bratiskim društvom 10% popusta
Postrežba: točna in solidna.
Cene brez konkurenčne.

GRAVIRANJE
ŠTAMPILJE
ETIKETE
izrađuje solidno i tačno
GRAVERSKI ZAVOD
SITAR & SVETEK
LJUBLJANA, SV. PETRA C. 18

SPORTNIKI, POZOR!

Smudi: jesenove in hikory, turne, tekmovalne in skakalne. — Streljana: Šeidi, Šixi, Hulfeld, Ge-ze, Haug, Seeborg, Haug za tekmovalec in razna otroška. — Falice: tonkin, bimbis, poper, japan, tonkin za tekmovalec in leskove. — Maže: Oestby, Bratlie, Sohn, Tento, Dunginger i.d.r. — Čevlji: speciale, garantirano prvovalne čevlje za smučarje, turiste in dravce. — Dravlice: najboljši svetovnih znamke. — Turistovske predmete: nahrbinike, vrvi, dereze Eckenstein in druge, cepine, termo steklenice, samovare in drugo. — Vse potrebuščine za lahkot atletiko in nogomet priporoča edina specjalna trgovina s sportnimi potrebuščinami!

„ALPINA“, d. z. o. z., LJUBLJANA
Masarykova cesta 12 (palaca Vzajemne zavarovalnice).

Sportni klubi dobe pri večjih narodilih popusti! Zahtevajte cenike!

DEŽNIKE IN SOLNČNIKE

v največjih izbiroh priporoča po nizkih cenah

L. MIKUŠ
LJUBLJANA, MESTNI TRG 13

RUDE IN KOVINE
D.D.

LJUBLJANA, MASARYKOVA CESTA 15

Naslov za brzojavke: Rude
Telefon interurban štev. 2827

En gros:

svinec, cink, cin, aluminij, baker, cinkova pločevina, svinčena pločevina, pocinkana železna pločevina, cinkovo belico (izdelek Cinkarne, d. d., Celje), barve, žveplenokislá glina, aluminijev hidrat, bakrena galica, cinkov prah, katran, stare kovine, kovinasti ostanki, rude vseh vrst

Tvornica gimnastičkih i sportskih sprava

J. Oražem
Ribnica, Dolenjsko

OSNOVANA 1881. GOD.

izrađuje sve sokolske vežbače sprave, opreme čitavih društvenih i školskih vežbaonica, sportske potrepštine za laku atletiku, sprave za letna vežbališta, kupališta i bašće ljubljanske, sprave za decu itd. Izrada savršeni i elegantna, posluži najsolidnija, cene najumerenije. — Ilustrirani cenik besplatno.

Posojilnica v Mariboru

Ustanovljena leta 1882. ● r. z. z. o. p. ● Telefon štev. 108

Narodni dom

Sprejema hranične vloge v tekočem računu in na knjižice in jih obrestuje z dnevno razpolago po 5%, proti odpovedi na 3 meseca po 7%. Daje posojila proti vknjižbi po 8%, na menice po 9%. Stanje hraničnih vlog nad Din 80,000,000—, rezervnih zakladov nad Din 5,000,000—.

J. BONAČ SIN

Ljubljanska kartonažna tovarna, Ljubljana

Tovarna za papir in lepenko, Količeva-Domžale

Centrala: LJUBLJANA, Čopova 16

Telefon interurban 23-07

Naslov za brzojavke: Bonač sin, Ljubljana

Izdelki:

Vsakovrstne kartonske in papirne embalaže, krožniki za pecivo, indianer kapselni, vrečice, registratorji in mape „HERMES“. LEKARNIŠKE EMBALAŽE.

Točna postrežba!

Vse prvovalne kvalitete!

Zmerne cene!

Industrija sokolskih potrepština

Бранко Палчић

Центrala: Zagreb

Улица Краљице Марије 6

Добављач Савеза Сокола Краљевине Југославије

Бројovanji naslov: Трикотажа Загreb

Telefon broj 26-77

ФИЛИЈАЛА БЕОГРАД

Балканска 28

Хотел Праг

Изrađujem sve vrste sokolskih potrepština za

javni i izletni nastup

članova, članica i dece

tako po propisu SKJ.

Надаље препоручам се

бранi за изradbu најmodernejih civilnih оде

ла, к. ja po naјnovijem

krilo izrađujem u vlastitoj radioinici.

Mestna hranilnica ljubljanska

Ustanovljena l. 1889. / Gradska štedionica

TELEFON ŠTEV. 2016 * POŠTNI ČEK 10.533

Ljubljana, Prešernova ulica

Stanje vloženega denarja nad 425 milijonov dinarjev.

Sprejema vloge na hranilne knjižice kakor tudi na tekoči račun in sicer proti najugodnejšemu obrestovanju. Hranilnica plačuje zlasti za vloge proti dogovorjeni odpovedi v tekočem računu najvišje mogoče obresti. Jamstvo za vse vloge in obresti, tudi tekočega računa, je večje kot kierkoli drugod, ker jamči zanje poleg lastnega hranilnega premoženja še mesto Ljubljana z vsem premoženjem ter davno močjo. Vprav radi tega načrtajo pri njej sodiča denar nedoljetni, župnijski uradi cerkveni in občinski denar. — Naši rojaki v Ameriki načrtajo svoje prihranke največ v naši hranilnici, ker je denar tu popolnoma varen.

Klišeje

vseh vrst, enobarvne in

večbarvne izdeluje klišarna

JUGOGRAFIKA

LJUBLJANA

SV. PETRA NASIP ŠT. 23

Telefon štev. 2495

UČITELJSKA TISKARNA
V LJUBLJANI

FRANČIŠKANSKA UL. 23/2

je najmoderneje urejena in izvršuje vse tiskarniške dela od najpreprostega do najmodernejšega. Tiska šolske, mla- dinske, leposlovne in znanstvene knjige, ilustrirane knjige v enobarvnem ali več- barvnem tisku. Brošure in knjige v malih in največjih nakladah. Casopise, revije in mladinske liste. Okusna oprema ilustriranih katalogov, plakatov, cenikov in reklamnih listov. Lastnopravnica šolskih zvezkov, Solski zvezki za osnov. mešč. sred. šole, Risanke, dnevnik, beležnice, Notni papir, Zvezki za okroglo pisavo

LITOGRAFIJA / STEREOTIPIJA

SLETSKE ZNAČKE

kao i sve vrsti sportske i društvene, emajlirane ili samo tlačene, te

ORDENE I MEDALJE

izrađuju u ukusnoj i najlepšoj izvedbi

GRIESBACH I KNAUS

Tvornica zlatne i srebrne robe, sportskih i društvenih znakova
ZAGREB, ILLICA BR. 17 (DVORIŠTE)

Najlepša, najcenejša

Miklavževa in božična darila

nudi svojim cenj. odjemalcem staroznana tvrdka
J. M. SCHMITT, LJUBLJANA
PRED ŠKOFIJO 2 / LINGARJEVA ULICA 4

KAVARNA IN RESTAVRACIJA »ZVEZDA«

LJUBLJANA, KONGRESNI TRG

Zbirališče vsega narodnega občinstva. V kavarni in restavraciji svira dnevno prvovalni orkester. Dnevna predstava plesa. — Poleti krasen vrt, pozimi moderna vinska klet. Izbrana piča, gorka in mrzla jedila. — Prvovalna postrežba.

KONCERT - DVORANA - PLES Se pripravljata FRAN in ROZI KRAPEŠ.

MEDIĆ-ZANKL

TVORNICE OLJA, FIRNEŽA, LAKOV IN BARV, D. Z. O. Z. CENTRALA V LJUBLJANI — LASTNIK FRANJO MEDIĆ

TVORNICE: LJUBLJANA-MEDVODE

PODRUŽNICE IN SKLADIŠČA MARIBOR — NOVI SAD

LASTNI DOMAČI PROIZVODI:

Laneno olje, firnež, vse vrste lakov, emajlno-lakastih in oljnati barv. Kemično čiste in kemično oljepljane kakor tudi navadne prstene barve vseh vrst in barvnih tonov, čopičev, steklarskega kleja itd. znamke „MERAK“ za obrt, trgovino in industrijo, za železnice, pomorstvo in zrakoplovstvo.

CENE UMERJENE. * TOČNA IN SOLIDNA POSTREŽBA.

Konfekcija za dame za gospode

pri tvrdki:

FRAN LUKIČ, LJUBLJANA
STRITARJEVA ULICA 9

JUGOSLOVENSKA SOKOLSKA MATICA U LJUBLJANI

REGISTROVANA ZADRUGA S OGRANICENIM JAMSTVOM

opskrbljuje v smislu člana 2. svojih pravila sve sokolske organizacije in zemlji sa svim potrepština, koje su potrebne za izvajanje programa i za postigneve ciljeva našeg Sokolstva. Izdaje i raspolaže tiskanicami, knjigama i brošurama sokolsko-programatskog, uzgojnog i propagandističkog sadržaja, plakatima, diplomi, značkama, legitimacijama i muzikalijama.

Komisija prodaje odora sviju kategoriju.

NASLOV: JUGOSLOVENSKA SOKOLSKA MATICA, LJUBLJANA, NARODNI DOM
TELEFON BROJ 25-43. — POŠTANSKO ČEKOVNI RAČUN LJUBLJANA: 13.831
Zahvaljujte ceniku!